

D. BACU

PITEȘTI

LA BUCHENWALD SE MUREA MAI UȘOR

PITEŞTI

CENTRU DE REEDUCARE STUDENŢEASCĂ

UN CAZ UNIC DE PERVERTIRE A MINŢII OMENEŞTI, ÎNTR-UN SECOL ÎN CARE OMUL A PUS PICIORUL PE LUNĂ. O MĂRTURISIRE DUREROASĂ CĂ PROGRESUL MORAL NU ŢINE PASUL CU PROGRESUL MATERIAL. O DOVADĂ ÎN PLUS CĂ ÎNTR-O LUME DIN CARE A FOST ALUNGAT DUMNEZEU SE INSTALEAZĂ RĂUL ABSOLUT.

EDITURA ATLANTIDA

VARIANTA V1.0
Aprilie, 2021
steluş

„Spre inimile cele necurate care
vin întru prea curata casă a lui
Dumnezeu, fără milă întind
sabia mea”.

Sfântul Arhanghel Mihail

DE ACELAŞI AUTOR:
Aiud, 1961
Ofranda, 1963
Acolo şezum şi plânsem, 1964

D. BACU

PITEŞTI

CENTRU DE REEDUCARE STUDENŢEASCĂ

Cu o prefaţă de Preot GHEORGHE CALCIU

ÎNDRĂZNIŢI, NOI AM BIRUIT COMUNISMUL

EDITURA ATLANTIDA
Bucureşti
1991

ATLANTIDA. COM S.R.L.
Bucureşti – general Budişteanu 9 sector 1.
ROMÂNIA.

ISBN 973 – 95429 – 0 – 5

ATLANTIDA COM. S.R.L.
Oficiul Registrului comerţului nr. 40/4870/1991
Capital 100% românesc

Preşedinte: MIHAI RĂDULESCU
Director administrativ : g-ral OCTAVIAN VOINEA
Director editură: SIMION GHINEA
Redactor şef: MARCEL PETRISOr
Redactor: OCTAVIAN VOINEA
Corector: SILVIA LIANA MUSTĂCIOSU

PROCESUL COMUNISMULUI
— PROBATORIU —

MEMORIA GULAGULUI ROMÂNESC

PITEŞTI

Dumitru Bacu

ÎNDRĂZNIŢI, NOI AM BIRUIT COMUNISMUL

Bucureşti, 1991

IN MEMORIAM:

Doctor SIMIONESCU
ŞERBAN GHEORGHE
GAFENCU VALERIU
LIMBEREA PAUL
BALANIŞCU ONAC
NIŢĂ CORNEL
BOGDANOVICI ALEXANDRU,
OPRIŞAN CONSTANTIN
et caetera

ÎNCHINARE

Doi oameni încărunţiţi de vremi şi suferinţe, foşti deţinuţi politici şi luptători anticomunişti mi-au făcut cinstea – la care nici n-aş fi îndrăznit să visez – să-mi ceară câteva rânduri, un cuvânt înainte la această carte ce apare pentru prima dată în România, prin strădania Domniilor Lor.

Mă supun cu sfială acestei solicitări şi-mi cer, totodată, iertare cititorilor pentru cutezanţa de a scrie acest umil cuvânt de închinare.

Iată o carte lămuritoare! Mărturie încărcată de forţa trăirii şi consistenţa reflecţiei, Piteşti *are consecinţe esenţiale pentru înţelegerea celui mai dureros capitol al istoriei poporului românesc: ocupaţia comunistă.*

Ce s-a comis în „centrul de reeducare studenţească” nu este un simplu accident în desfăşurarea acţiunii de distrugere a României. Acolo au fost experimentate mecanismele-cheie, psihologice şi sociologice, ale sistemului comunist, ale „societăţii socialiste multilateral dezvoltate”. Şi este foarte probabil că, pe baza rezultatelor obţinute la Piteşti, „strategii” comunismului au elaborat programe cu bătaie lungă, ale căror urmări sunt astăzi încă vizibile.

A fost aprofundată la închisoarea Piteşti tehnica distrugerii totale a fiinţei umane: „spălarea creierului” „robotizarea individului culminând cu aducerea victimei la stadiul – aparent – de coautor, de complice la propria sa nimicire! Se urmărea inocularea sentimentului de vinovăţie care trebuia să facă imposibilă revenirea la normalitate.

Acelaşi lucru s-a încercat şi la scara întregii societăţi: o generalizare a fenomenului Piteşti, o culpabilizare a majorităţii poporului prin inocularea falsului sentiment de vinovăţie, de pretinsă participare la maşinăria comunismuului.

A vrut Dumnezeu şi au existat momente în care aparatul satanic s-a poticnit. Din acea beznă a disperării s-a putut înălţa lumina unor gesturi şi atitudini desăvârşite. De pildă, acel elev care rezistă miraculos schingiuirilor (vezi p, 95) şi nu-şi batjocoreşte Mântuitorul... Subliniez acest act – unic poate în istoria Piteştiului – deoarece, singur, ar fi suficient pentru a da sens martiriului întregii comunităţii încarcerate.

Şi trebuie să amintesc aici alt gest – arc peste timp – tot al unui elev care, într-o zi de Decembrie ’89, a încropit din două bucăţele de lemn o cruce ridicând-o cu îndrăzneală deasupra mulţimii dezlănţuite. Şi acea nestăvilită revărsare de oameni şi-a dezvăluit, tocmai prin gestul unui copil, sensul înălţător de renaştere creştină triumfătoare.

*** * ***

Marea victorie a românilor întemniţaţi, ca şi a celor ce au înlăturat printr-o amarnică opintire sistemul comunist, este, mai presus de toate, dumnezeiască putere de a ierta şi de a iubi.

Să învăţăm deci, de la ei, să iubim, să nădăjduim şi să iertăm greşiţilor, după cum şi aceşti părinţi şi fraţi mă mari şi prieteni ai noştri au ştiut, din adâncul suferinţei lor, să ierte şi, astfel, să se izbăvească.

Pe o astfel de temelie – suferinţă, iertare şi iubire – se vor ridica, vor străluci şi vor dăinui viitoarele ctitorii spirituale ale Neamului Românesc.

MARIAN MUNTEANU

PREFAŢĂ

Aceasta carte este una a faptelor. Acumularea lor şocantă creează o istorie, una tragică, neînţeleasă şi absurdă. Dar această carte se vrea şi o fenomenologie a spiritului. Lovit fulgerător de concreteţea evenimentelor, duhul cititorului se cabrează într-o încercare de a depăşi contingentul, căci tot ce s-a petrecut în materie, în carne, nu este decât reflexul târziu a ceea ce s-a consumat de mult în spirit.

Piteştiul, cu tot cortegiul lui de consecinţe, niciodată epuizate – căci această istorie s-a înscris în spiritul umanităţii pentru totdeauna şi nu se va sfârşi nici cu dispariţia din viaţă a ultimului supravieţuitor al întâmplărilor – Piteştiul este o Golgotă cu semnificaţii general umane, un Munte al Măslinilor unde, cei care am trecut pe acolo am băut până la fund paharul disperării, al abandonării şi at lepădărilor.

Este interesant că niciunul dintre cei care am trecut prin Piteşti nu am scris o carte despre el. Au scris unii dintre cei care au trecut prin închisori dar care au văzut fenomenul din afară, nu în sensul unei neparticipări sentimentale, ci în sensul unei imposibilităţi de a-şi integra fenomenul Piteşti, pentru că el nu este un antiuman, ca un război, ca o ciumă, ca o revoluţie comunistă: el este suprauman, un război al infernului împotriva lui Dumnezeu, lupta diavolilor împotriva îngerilor, o liturghie întoarsă pentru a inversa ordinea verticală a cerului, pentru a înlocui în sufletul victimelor ierarhia cerească prin ierarhia diabolică.

S-au scris cărţi despre Piteşti şi de oameni care nici măcar nu au văzut închisorile comuniste şi-care au crezut că rezolvă o problemă, care, de fapt, era una metafizică, prin criterii estetice sau de psihologie de

laborator. Dozajele greşesc, soluţiile sunt false, sentimentele injuste, criteriile absurde.

Acolo a fost ceva care depăşeşte puterea umană de înţelegere, pentru că a fost războiul a două tabere supraumane; acolo a fost spaţiul în care, privit dinafară, războiul a fost câştigat de satana, pentru că psihologii şi esteţii, confundă aparenţele cu realitatea duhului şi ignoră faptul că această lume este un răstimp al mântuirii, singurul răstimp uman pentru mântuire.

Dar adâncul îmbogăţirii sufletelor noastre este greu de sesizat; pentru el, înfrângerile sunt spectaculoase, morţile zguduitoare, nebunia locvace, dar înţelepciunea şi martirajul spiritual al supravieţuitorilor, ca şi vibraţia imensă a duhului este prea subtilă pentru sensibilitatea tocită a esteţilor, prea mistică pentru puterea de percepţie a psihologului ca şi pentru orice fiinţă umană care nu a trăit în nebunie ci doar în limitele bunului simţ comun. Numai cine are acea doză bună de nebunie, numai acela poate înţelege puţin. Nu tot. Nici noi nu înţelegem tot, noi care am trăit tot. Pentru că Dumnezeu a făcut de ruşine înţelepciunea lumii acesteia. Avem nevoie de o sensibilitate apocaliptică.

În 1948, la închisoarea Jilava, Stănescu, un tânăr pe atunci, cu o intuiţie rară a evenimentelor viitoare – şi nu mă refer numai la ceea ce s-a petrecut la Piteşti, ci la tot absurdul istoric de atunci şi de acum din ţară şi din lume – spunea că omenirea a început trăirea Apocalipsei şi că cine nu-şi va făuri o conştiinţă apocaliptică, pe măsura vremii, nu va putea supravieţui nici fizic, nici spiritual.

Nu am reuşit să ne făurim acest tip de conştiinţă până acum. Nici unul. Trăim după aceeaşi logică umană care cedează în faţa perfecţiunii formale a silogismului, ne fabricăm premise majore şi minore şi tragem concluzii senine, bine stabilite pe înţelepciunea omenească şi uităm că lupta se dă într-un spaţiu în care nici logica, nici raţionamentul, nici măcar faptele concrete nu au semnificaţia de aici, de jos.

În 1958 eram într-o corabie a morţii; şaseprezece

oameni puşi în patru celule oarbe la Jilava, patru celule zidite într-o celulă mai mare, de forma unui semicilindru culcat. O corabie a cărei destinaţie era moartea. Şasesprezece oameni, fiecare cu nebunia şi înţelepciunea lui, cu boala şi tragedia lui. Cei mai mulţi trecuseră prin Piteşti, mai mult de două treimi din noi. Bolnavi trupeşte, răniţi sufleteşte, înfometaţi şi înfriguraţi, în celulele în care apa curgea pe pereţi, iar umezeala ne pătrundea în oase, eram acolo într-o amestecătură dozată după toată ştiinţa Kremlinului, pentru a se stabili cât timp poate rezista un om în teroare, la foame şi tortură, la certurile din celulă, la bolile care infestau fiecare centimetru cub de aer neprihănit cu milioane de microbi.

Atunci a murit în celula mea cea mai bun dintre noi. Era atât de bolnav şi atât de slab, încât moartea era mai prezentă pentru noi decât pereţii umezi, decât mâna gardianului care ne lovea, sau descuia şi încuia uşa, mai concretă decât pâinea şi apa noastră zilnică. Tusea de tuberculos a lui Costache Oprişan, expectoraţia abundentă şi urât mirositoare a unui plămân ros aproape integral de barili, ne întorcea uneori stomacul pe dos, în ciuda dragostei imense pe care i-o purtam toţi trei.

Şi totuşi, el, Costache muribundul, era axa şi suportul nostru, justificarea noastră pentru acolo, îngerul care îl biruia pe diavol pentru noi. În clipa în care a murit, universul nostru şi-a pierdut sensul. Atunci lumea s-a prăbuşit cu vaiet, cataclismul s-a produs şi noi am rămas ei oameni într-un pustiu al disperării. Şi niciun indicator. Cel care ne călăuzea murise, eram înconjuraţi de o lume ostilă, de şase metri pătraţi care supurau moarte şi deznădejdea din fiecare atom de materie.

Era în luna Iulie 1958. Spre apusul soarelui, după ce trecuseră zece ore de la moartea lui Costache, în care timp ne rugaserăm cu lacrimi şi disperare: „Cu sfinţii odihneşte Hristoase, sufletul adormitului robului Tău Costache... Costache”, după ce i-am spălat trupul ca să intre curat în pământul din care a fost zidit, l-am scos gol

pe targă în curtea închisorii. Soarele apunea, lumina lui de aur cădea peste o vegetaţie luxuriantă, nebună, înăbuşitoare.

Lumii nu-i păsa de noi. Nu pierise universul în nefiinţă, soarele nu-şi întunecase lumina sa, nu se despicase pământul până în adânc, nici florile nu-şi pierduseră frumuseţea, încă o dată. Naturii nu-i păsa de noi. Universul nostru –, carcera! Îi era lumii şi necunoscut, şi indiferent.

Ne-am întors în celulă copleşiţi, urând florile şi copacii şi cerul senin şi pur, şi soarele de aur. Pe targa murdară măruntă, în mijlocul curţii uriaşe, păzit de gardianul în uniformă era trupul gol al lui Costache. Slab – doar piele şi os – (incredibil cum putea fi acela un trup de om) sub lumina dură care îi scotea în evidenţă, slăbiciunea şi urâciunea corpului emaciat, zăcea acolo ca un monument al morţii. Şi nici un înger nu-l păzea cu sabia de fac de profanările ulterioare. Nici unul. Doar un gardian în uniformă.

Pe pieptul gol şi descărnat, străluceau două flori albastre, mari, necunoscute – toate florile ne deveniseră necunoscute. Le pusese Iosif, profitând de un moment de confuzie a gardianului. Le rupsese pe fugă şi zăceau pe pieptul osos, aruncate strâmb, dar reale şi agresive. Gardianul strigase la Iosif:

„Ia-le de acolo, ia-le mai repede”. (Lui îi era frică să se atingă de mort.)

Iosif nu l-a ascultat.

„O să vă învăţ eu minte pe toţi, şi pe voi şi pe el”, a mai strigat gardianul.

Pentru prima dată Iosif i-a răspuns, căci de la moartea lui Costache, în afară de lacrimi şi rugăciuni, nu schimbaserăm nici un cuvânt, nici între noi, nici cu gardianul: „Nouă, domnule gardian, ne mai puteţi arăta încă multe, dar lui nu, el v-a scăpat pentru totdeauna”.

Vedeţi, ei, gardienii, îngerii materiei credeau că mai au putere asupra noastră chiar şi după moarte.

De atunci, ani în şir l-am tot chemat pe Costache

Oprişan, ziua şi noaptea ca să-mi dea un semn, să-mi spună ceva despre moarte şi viaţa de veci şi niciodată nu mi-a răspuns. De atunci mă întreb şi ne întrebăm: „Care este hotarul dintre moarte şi viaţă, cine este mort şi cine este viu, noi sau Costache Oprişan?”

Ne amintim versurile lui Sergiu Mandinescu:

„Dintre cei care au trecut pe acolo, numai morţii trăiesc,
Iată, de pildă eu, umblu, vorbesc.
Asemenea lui,
Aşijderea ţie,
Dar viaţa mea nu-I,
Nu-i prietene, decât o moarte vie”.

În 1977, începusem să scriu un fel de jurnal de rememorare a-istoriei spirituale a Piteştiului. Căutam să mă feresc de factologic, să descifrez sensurile infernale şi pronia divină din viaţa şi morţile noastre; căutam să evit patima, să scriu cu imparţialitate despre prieteni şi despre duşmani, despre deţinuţi şi gardieni, despre cei care au murit şi cei care am căzut, ca să scot de sub zgura grea şi înşelătoare a realităţii mineralizate, miezul de foc al sensurilor, ascunsul mistic divin, sau diabolic. Scrisesem vreo 80 de pagini de sânge şi suferearn îngrozitor, căci nu mai eram sub vertijul nebuniei şi nu mai puteam înţelege ce a fost atunci, cum s-au putut toate acele lucruri întâmpla; nu mai eram sub influenţa alterantă, sau concurentă a fiarei şi a îngerului din mine, ci retrăiam autentic şi dureros viaţa, moartea, Piteştiul, demascarea.

Totuşi, memoria mea era una sentimentală. Uneori ciocăneam la un cuvânt, timid, apoi perseverent, apoi intens, până la nebunie. Cuvântul nu mai era decât o însuşire de litere sau de sunete. Nu avea sens, nu-mi spunea nimic. Ziceam: bătaie, sau durere, sau rugăciune, sau blestem. Le puteam substitui unul altuia fără nicio schimbare: nimic nu spunea nimic. Spuneam

„celulă” şi cuvântul tăcea. Puteam spune „lulăce”, sau „lăluce”, sau „lucelă”. Totul era mut şi absurd. Şi deodată îmi răsuna în minte o înjurătură de atunci, sau o melodie pe care cineva o cântase în timpul demascărilor şi toată atmosfera lor se instala cu o pregnanţă dureroasă, cu o realitate mai reală decât atunci.

Memorie afectivă! Proust a fost genial în intuiţiile lui, dincolo de literatura genială pe care o făcea.

La scurtă vreme după ce îmi începusem rememorările, lucrurile s-au schimbat şi s-au precipitat. Dumnezeu m-a chemat la o predicaţie vie, la o trezire a sufletului tineretului român la adevărul creştin, la demnitatea de oameni şi la demnitatea supremă de creştini. Memoriile au trecut în umbră, pasiunea s-a stins. Erau neimportante, valoarea pe care le-o acordasem eu era una sentimentală. Importanţa lor era o formă a egoismului meu.

Apoi lucrurile s-au precipitat încă odată. Dumnezeu m-a răsplătit pentru că i-am ascultat chemarea şi am fost arestat şi condamnat.

Nu fac literatură când afirm ceea ce am afirmat, nu fac un creştinism triumfalist de după război, când vitejii încep să se arate.

Dumnezeu m-a răsplătit.

Din bolnav, m-a făcut sănătos, din tentaţia orgoliului şi a unei glorii vane care începuse să se contureze, m-a aruncat în întunericul cel mai din afară unde era plâns şi scrâşnire de dinţi, ca să-mi aduc aminte că El este cel Care le hotărăşte pe toate.

Manuscrisul a fost confiscat de Securitate atunci când am fost arestat.

Restul istoriei este cunoscut.

Acum citesc la cărţile despre Piteşti şi ucenicesc la o prefaţă – orice s-ar scrie despre aceste lucruri este fad pentru noi, cei care am trecut pe acolo – încercând să explic ceea ce nu se poate explica, ceea ce nici nu trebuie explicat. Şi mi-e teamă că fac şi eu un pic de literatură, ca nişte intelectuali rasaţi care cred că

literatura salvează un popor care moare de frig şi foame.

Am scris o prefaţă lungă şi neînţeleasă. Nu am ţinut cont de spusele Apostolului Neamurilor.

„Unde este înţeleptul, unde este cărturarul, unde este întrebătorul veacului acestuia?” (Cor. 1: 20)

După ieşirea din închisoare eram chemaţi, din când în când, Marcel şi eu (ca şi mulţi alţii, de altfel) la Securitate. Era vorba de şantajul practicat de 70 de ani în Rusia Sovietică şi de 40 de ani în ţările satelite. Fiecare chemare ne speria grozav şi, după fiecare, ne reîntâlneam şi ne spuneam reciproc:

„De acum încolo nu mai facem nimic. Ăştia ne trimit la puşcărie şi nu mai scăpăm vii de acolo”.

De fapt, nici nu făceam mare lucru – câte o întâlnire cu amintiri din puşcărie, refacerea poeziilor învăţate în închisoare pentru un eventual volum ulterior, mai discutam despre morţii din puşcării şi despre supravieţuitori, despre canal şi victime, ca să nu uităm şi să le putem spune cândva, căci nu puteam trăi în afara spectrului închisorii şi nici fără a ne întâlni cu cei care trecuseră prin ea.

O lună mai târziu, Marcel îmi spunea:

„Măi, Ghiţă, ăştia vor să ne facă înţelepţi, în sensul lumii, al lor, să tăcem, să stăm cu botul pe labe, sau, cel mult, pe labele dinapoi şi să urlăm la lună, numai la lună. Eu nu pot fi înţelept”.

Şi iar începeam să ne întâlnim, să-i căutăm pe cei care trecuseră prin închisori, să refacem legături şi amintiri, până ce Securitatea ne chema din nou şi povestea se repeta ca în inelul, veşnicei reîntoarceri din *Aşa vorbit-a Zarathustra*.

Mi-aduc aminte că un grup de poeţi dintre cele două războaie mondiale ajunsese la concluzia că ultima şi suprema formă a poeziei era propria ei negare.

Poate că din toată istoria Piteştiului nu ar trebui să rămână decât: „Şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri”.

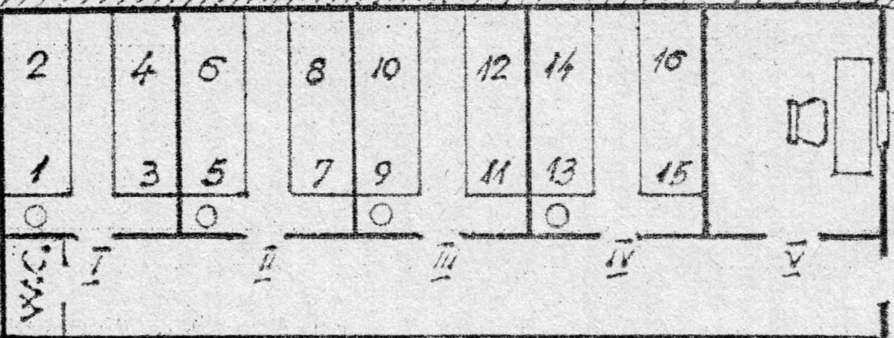
Şi apoi, pe planul nostru uman, finalul poeziei lui Sorgi

u Mandinescu:

„Ah, Doamne! iată-mă aici, la ceasul comorilor.
Sub lespedea grea de patimi şi chin
Îmbrăţişându-mi durerea.
Aştept Arhanghelul zorilor.
Aştept învierea.
În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.
„Amin!”

AMIN!

Păr. Gh. Calciu

Celula I

1. NICOLAE PETRASCU
2. OCTAVIAN VOINEA
3. AUREL POPA — Popicu
4. NUTI PATRASCANU

Celula II

5. VALERIU NEGULESCU
6. PAUL GRIMALSCHI
7. DAN DUMITRESCU
8. ARISTOTEL POPESCU — Aligo —

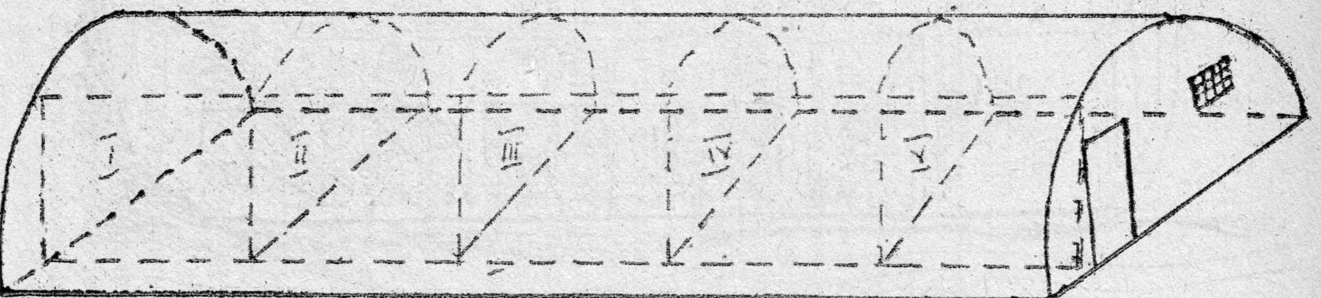
Celula III

9. DRAGOS HOINIC
10. ALEXANDRU POPA — Țanu
11. VIRGIL BORDEIANU
12. GHEORGHE CAZIUC

Celula IV

13. CONST. OPRISAN — Costache
14. GHEORGHE CALCIU
15. IOSIF V. IOSIF
16. MARCEL PETRISOR

JILAVA = CORABIA MORTII
I/1958 - I/1961

Celula I

1. NICOLAE PETRASCU
2. OCTAVIAN VOINEA
3. AUREL POPA — Popicu
4. NUTI PATRASCANU

Celula II

5. VALERIU NEGULESCU
6. PAUL GRIMALSCHI
7. DAN DUMITRESCU
8. ARISTOTEL POPESCU — Aligo —

Celula III

9. DRAGOS HOINIC
10. ALEXANDRU POPA — Ţanu
11. VIRGIL BORDEIANU
12. GHEORGHE CAZIUC

Celula IV

13. CONST. OPRISAN — Costache
14. GHEORGHE CALCIU
15. IOSIF V. IOSIF
16. MARCEL PETRISOR

LA A DOUA EDIŢIE

Se împlinesc douăzeci şi cinci de ani de la apariţia primei ediţii a acestor mărturisiri. Volumele publicate atunci s-au epuizat de mult. Câţiva prieteni au cerut să scoatem o a doua ediţie. Am acceptat. Nu am avut de acordat nici o învoire. Nimic din ceea ce a fost scris nu a fost modificat. În lumina realităţilor de astăzi şi a abundenţei informaţiilor de tot felul poate că alta ar fi fost haina care ar fi îmbrăcat-o, altă formă de prezentare. Nu am vrut să mă ating nici de una şi nici de alta. Valoarea lor stă nu în frumuseţea redactării sau a noilor informaţii complementare – care îşi au fără îndoială valoarea lor – ci în sinceritate. Mărturia aceasta rămâne aşa, pentru că aşa am trăit-o eu. Ea nu epuizează nici pe departe ceea ce „S-a înscris în spiritul umanităţii pentru totdeauna şi nu se va sfârşi nici cu dispariţia ultimului supravieţuitor”. (Păr. Calciu, *Prefaţă*).

Am scris din nou cele câteva pagini din prolog, dându-le o interpretare mai adecvată atât cunoştinţelor de astăzi cât şi necontenitei reflecţii asupra acestui unicum. Am lăsat Păr. Calciu greaua însărcinare de a scrie o nouă prefaţă. Prezenţa Sfinţiei Sale în fruntea acestor mărturisiri nu este deloc întâmplătoare. Pentru mine, dar şi pentru foarte mulţi dintre cei care am avut un raport oarecare cu Piteştii, fie victime, fie victime-călăi, el întruchipează prin traiectoria vieţii lui, un simbol dar şi un semn. În suferinţa lui se proiectează suferinţa întregului neam. Trecerea lui prin infern este trecerea noastră a tuturor. Învierea lui din mormântul Piteşti ne întăreşte credinţa că oricât de grea ar fi piatra păcatelor noastre, învierea neamului întreg este posibilă. De pe cruce vom coborî cu toţii împreună, şi cei de azi şi cei de ieri, poate şi cei de mâine – dacă nu vom ucide în noi speranţa.

PITEŞTI-ul *nu va putea fi scris niciodată*. Pentru că TOTUL despre Piteşti nu ţine de domeniul posibilului. Ei face parte din metaistorie, din sfera metafizicului, din ordinea duhovnicească a înţelegerii lumii. Pentru că după cum spune

Păr. Calciu „depăşeşte puterea umană de înţelegere... că a fost războiul a două tabere supraumane.” Noi trebuie să scriem despre Piteşti. Şi despre Aiud, despre Gherla, despre minele de plumb şi despre Jilava, despre Canalul Morţii, Midia şi Periprava, Bicaz sau Sălcioara – numele lor e „Leghion”. Pentru că întruchipează „Diavolul Colectiv”, Antihristul materializat în sârmă ghimpată, cucuvelele cu arme ucigătoare şi ingineri ai sufletului, îmbrăcaţi în uniforme de securişti. Noi, cei care am avut norocul să scăpăm din infern, acum la adăpostul lumii – zise libere – noi trebuie să mărturisim. Fiecare după greutatea poverii, fiecare după adâncimea suferinţei. Noi suntem obligaţi să devenim memoria umblătoare, memoria nomadă a neamului românesc, atâta vreme cât în vatră vor urla lupii stepei, iar fraţii vor vegeta cu căluşul la gură. Să nu lăsăm pagini albe cu semne de întrebare. Nici pagini prostituate cotidian de puterea Satanei. Pagini asupra cărora se vor apleca cei ce vor veni după noi şi ne vor face reproşul că am tăcut de frica de concesiune sau simplu, din nepăsare. Dacă de atâţia ani mă silesc să nu uit Piteştiul, nu este doar o simplă întâmplare şi nicio problemă de noutate senzaţională. Pe traiectoria a ceea ce s-a numit convenţional „Universul Concentraţionar”, el proiectează o lumină cu totul aparte. Este prea tragic pentru a mă încumeta să spun „o beznă aparte.” Nimic din ceea ce s-a putut scrie până acum despre acest univers nu poate fi asemănat cu ceea ce s-a petrecut la Piteşti. Chiar după un sfert de veac de la apariţia primei ediţii. La Piteşti a fost posibil ceea ce în altă parte nu a atins probabil decât zona imaginaţiei bolnave. Şi aceasta noi nu trebuie să o uităm. Trebuie să căutăm a înţelege măcar în limita posibilităţilor noastre restrânse de ce, cum a fost posibil ca să fie. De ce au căzut barierele care în mod normal puteau să pună frână desfrâului ideii. De ce trecerea de la această idee la împlinirea în actul monstruos, a permis ca omul să devină propriul lui cobai, să fie tratat ca un simplu material experimental?

Nu aş vrea ca aceste câteva rânduri care urmează să fie interpretate ca un exces de intelectualism, o preţiozitate sau

o camuflare în filosofie, a unei incapacităţi de a spune crud adevăruri greu de stăpânit. Este prea adâncă această tragedie pentru a-mi permite speculaţii, mai ales că nu sunt de domeniul meu. Ele îşi au însă locul lor. Pentru că stabilesc o traiectorie pe care se poate citi – în mare – evoluţia unei gândiri ce a putut duce la Piteşti. Un gânditor francez din zilele noastre spunea acum câteva, zeci de ani, analizând starea omului de azi: „...Confluenţa calculelor omeneşti fundate pe raporturi de greutate şi număr... unde la limită omul este eliminat.” (G. Thibon)

Dar ca să se poată ajunge ia eliminarea omului a trebuit să se petreacă altceva. „Unde o Dumnezeu? Îi este frică de noi? A emigrat?... „aşa strigau şi râdeau de-a valma cu toţii... Nebunul sări din mijlocul lor şi-i străpunse cu vederea. „Unde s-a dus Dumnezeu?” ţipă el. „O să vă spun eu, noi l-am omorât, voi şi eu” (Nietzsche). Înaintea omului, a fost eliminat Dumnezeu. Înlocuit cu – paradoxal – un om care trebuia să-şi însuşească toate atributele dumnezeirii, să se substituie Lui. În acest fel totul devenea posibil. Omul devenea măsura tuturor lucrurilor. Identificându-se Lui, el devenea stăpânul vieţii, stăpânul morţii. Dar paradoxul continuă în aceea că el, omul, a putut să-şi permită să trateze pe semenul lui ca şi când ar fi supus aceloraşi legi. Şi-a asumat funcţia Creatorului dar a negat-o semenului lui – în măsura în care a crezut că acest semen nu corespunde unei „norme” de el stabilită!

În această perspectivă, orice urmă de spontaneitate, de diferenţiere de această normă prestabilită, capătă caracter de provocare. Diferenţa tinde „să dezică”, normalitatea. Sarcina aducerii la „normalitate”, şi-a asumat-o ideologia născută din aceste răsturnări: socialismul. Pentru că socialismul nu este o dictatură oarecare asemănătoare cu cele „de dreapta”, născute din lovituri de stat, putch-uri, sau din cine ştie ce drept uzurpat ori moştenire litigioasă. Socialismul este rezultatul cristalizării a câtorva secole de frământări într-o ştiinţă – care lucrează cu norme, codifică şi elaborează legi. Stabileşte criterii etice specifice unei filosofii care nu se mai vrea pasivă, simplă incursiune în întrebările pe care şi le pune omul de la începutul vremilor. Ea intervine,

vrea acţiune. Fără bariere. Această gândire îl va cutremura pe Alioşa şi-l va împinge să-l întrebe pe fratele său „intelectualul”. „Se poate trăi cu atâta iad în suflet şi în cap? Şi-a închipuit el oare, că iadul din capul lui Ivan va deveni ideologia care va concretiza acel „totul devenea posibil” făcând dintr-o formulă abstractă o realiatate tragică, un iad? În fond, toate profeţiile lui Dostoievski nu fac decât să preceadă tuturor Piteştilor, Kolîma-urilor sau Auschwitz-urilor, tuturor arhipelagurilor soljenitziene ale secolului nostru.

„...ideologiile violente sunt fondate pe un fel de raţionalitate monstruoasă, în ultima analiză ineficace, a mecanismelor victimale. Crearea Cetăţii Perfecte, accesul la paradisul terestru, ne sunt totdeauna prezentate ca fiind subordonate eliminării prealabile sau a conversiunii forţate a vinovaţilor”. (R. Girard)

Dar cine sunt vinovaţii?

CEI ÎNCHIŞI!

Arestări individuale sau colective au existat de-a lungul vremilor şi în toate părţile. De data aceasta ele deveneau însă „ştiinţifice”. Elaborate la rece. Deşi păreau specifice oarecum raţionalismului european, datorită contaminării, au proliferat asemenea metastazelor cancerului, devenind planetare. Peste tot unde societatea „viitorului radios” şi-a putut proiecta umbra, arestările au devenit una din funcţiile esenţiale ale societăţii.

Încremenită în incapacitatea ei de a concepe şi posibilitatea unei altei gândiri, sclerozată încă înainte de a căpăta trup în propriul ei sistem de valori unice, societatea „viitorului radios” va încerca încă de la început să excludă orice individ sau grup care va îndrăzni să refuze supunerea oarbă la adevărul unic, decretat oficial. Indiferent de originea acestui refuz. Rasă, religie, poziţie socială etc, cel exclus va fi definitiv stigmatizat ca ALTUL absolut, „duşmanul poporului” deci al uniformităţii dorite, contaminator prin însăşi existenţa lui, prin ceea ce intelectualii numesc alteritate. El, sau ei toţi, vor trebui izolaţi cu orice preţ – şi care poate, fi preţul unei vieţi într-un asemenea sistem de gândire? – pentru ca ideea purtată, cealaltă „idee” să nu tulbure mersul voios prevăzut

şi determinat ştiinţific. Această izolare trebuie să ducă la o vindecare oarecare, la o circumscriere a răului, într-un spaţiu din care cel izolat să nu poată dăuna: închisoarea. Acest spaţiu al închisorilor va adăposti pe cel exclus care nu va mai fi judecat după normele societăţii. Se spune de altfel clar „Nicio justiţie pentru duşmanii justiţiei”.

Astfel se elaborează o nouă definiţie a omului. Încetul cu încetul el devine o simplă „capacitate” de a răspunde corect unor criterii dinainte stabilite, unor circumstanţe născute dintr-un cod dat. Cel ce neagă aceste valori, sau nu le poate stăpâni integral, nu va fi – sau nu mai este deja – un om, o fiinţă. Deci nu va putea pretinde să fie judecat după legea comună societăţii deoarece însăşi legea îl exclude. În virtutea unui asemenea raţionament, ideea închiderii se va rafina, va fi adâncită.

Împiedicarea celuilalt de a acţiona fie chiar şi pasiv, va deveni doar prima etapă care va duce în mod firesc la suprimarea libertăţii. După care, tot în mod firesc va apărea cea de a doua etapă, aceea a suprimării voinţei de a acţiona. Pentru aceasta, alături de întregul alai de închisori, lagăre câmpuri de muncă, va apărea un nou spaţiu de excludere: spitalul psihiatric. De la diferenţă la anormalitate, pasul a fost foarte simplu. Nimic nu poate opri progresul.

Dincolo de directa şi foarte comoda suprimare fizică, act ce nu presupune niciun fel de proces de conştiinţă (cum spunea Stalin, „morţii nu se pot apăra”, deci nu au dreptate pentru că nu pot acuza) încarcerarea fizică (prima soluţie) sau psihiatrică (a doua soluţie) par a defini o limită greu de depăşit. Ce mai există, sau ce mai poate exista dincolo de această dublă bornă, aceea a ştergerii totale a voinţei şi a personalităţii exclusului?

Ficţiunea nu are margini. O imaginaţie delirantă poate împinge frontierele la infinit. Dar numai în gând. Ca un fel de coşmar, reflex al fricii ancestrale, pentru a se înspăimânta singur, pentru a se putea elibera. Numai în gând?

Implicat direct sau indirect în sângeroasele răfuieli „republicane” din timpul războiului civil spaniol, în Barcelona roşie, Orwell a putut imagina o realitate cu totul alta decât

ceea ce se consuma sub ochii tuturor. Sau spovedania cuiva? A intuit că voinţa de putere nu este cauza primă, nici unică. Adevărata ţintă a puterii este adeziunea totală, adevăr unic care determină totul, care guvernează lumea – în totalitatea ei. În această lume, doi şi cu doi fac patru, dar pot face şi cinci, şi trei. Puţin importă atâta vreme cât socoteala corespunde adevărului prestabilit. Însăşi limba îşi pierde în asemenea situaţii funcţia pentru că nu mai poate defini efecte contradictorii. Ce poate să însemne „ministerul adevărului” sau „ministerul iubirii” într-o lume în care totul este într-o continuă fuziune? Înspăimântătoare şi în acelaşi timp „iubita imagine” a lui Big Brother trebuie să se încrusteze definitiv în cugetul şi simţirea tuturor.

Aderarea prin convingere. Visul unei societăţi omogene şi totale, susţinută de o singură dorinţă şi ţintind spre un singur scop. Structura astfel creată trebuie să se înscrie în atemporalitate, să poată convinge până la urmă însăşi dinamica unui pericol de schimbare. Eliminarea definitivă a „celuilalt” şi instaurarea unei societăţi caracterizate printr-o „eternitate radioasă”.

Dar societatea aceasta am întâlnit-o noi mai demult! Ea a torturat de-a lungul secolelor nopţile albe ale tuturor utopiştilor. Începând cu Platon. Construcţiile lor elaborate matematic au ajuns să capete corp în mod meticulos sub ochii noştri în plin secol al progresului!

Fusese vorba de o simplă tentaţie în care toţi utopiştii se angajaseră voios ca într-un joc de caleidoscop? O proiecţie poetică a visului milenariştilor, nostalgia unui paradis pierdut pentru cei din lumea de dincolo?

NU. Astăzi, în sfârşit, se recunoaşte că tentaţia totalitară a unei asemenea viziuni era rezultatul unei convingeri foarte adânci. Intelectul omului fiind „tabula rasa”, natura lui nu putea fi decât culturală, deci rezultatul unei educaţii sociale. Orice comportament era posibil pentru că el se putea imprima pe carnea amorfă a individului. Acesta era fundamentul gândirii utopice, alfa şi omega, punctul ei de plecare şi linia diriguitoare. UTOPIA? „Locul de nicăieri” a lui Thomas More, „nonloc” care justifică şi absolvă dinainte orice

voinţă de transformare, fără să judece. Identificare cu o speranţă teleologică care absolvă toate prejudiciile cauzate celui pe care noi am îndrăzni a numi încă „persoană” dar care în realitate nu mai este decât, un „individ”, o potenţialitate.

Pentru a se ajunge aici nu există decât un singur drum, un singur mijloc: educaţia cetăţeanului după normele utopiei. Iată deci că cercul se închide şi ne găsim din nou în faţa *celuilalt*, în faţa destinului lui. Care trebuie înlăturat! Pentru această înlăturare, pentru eliminarea lui, realitatea va succede ficţiunii. Gândirea va lua trup, va deveni act. Educaţia la început teoretică şi dulceag umanistă a lui Rousseau, ori a utopiilor „viitorului radios” va căpăta un alt nume, un nume sângerând de ură şi excludere: REEDUCAREA. Ea s-a materializat cu zeci de ani înainte şi realitatea a depăşit imaginea trimiţându-l pe Orwell la o ficţiune-politică care nu mai era prevestitoare ci concomitentă. Ca eroul lui Molière, gentilomul Jourdan, Orwell făcea proză fără să ştie. Romanul lui a fost publicat în 1948, dar avea ca titlu ***1984***. Ori în 1984 se puneau premisele „viitorului radios” şi începea în România, ţară promisă ca şi altele câteva, unei democraţii triumfătoare, o experienţă unică în felul ei. O experienţă de laborator „in vivo”, concepută şi condusă după toate regulile socialismului ştiinţific. Rostul acestei experienţe nu mai era simpla eliminare a unui element nociv societăţii (opozantul în închisoare) şi nici anularea personalităţii (internarea într-un spital psihiatric) ci transformarea radicală a naturii umane pentru a crea, a da naştere unui *nou* OM (nu a unui om nou).

Preţul experienţei? Spuneam înainte, întrebându-mă care poate fi preţul unei vieţi şi după ce criterii poate fi el determinat? Când între o bucată de fier supus ciocanului şi un om supus experimentului psihologic nu se face nicio diferenţă, atât fierului cât şi omului li se pot aplica aceleaşi metode de lucru. Valoarea fiinţei supuse unui asemenea experiment va coincide cu valoarea bucăţii de marmoră din care seluptorul se va osteni să cioplească o statuie. Va primi rezultatul. Cantitatea de materie consumată va trece, ca într-o contabilitate oarecare, la rubrica profit. şi pierderi. Care

pierderi se vor concretiza în România în cifre monstruoase.

*** * ***

Prin 1949 s-a judecat la Paris procesul unui „refugiat politic”, înalt-funcţionar sovietic (Kravchenko), acuzat de o mare revistă de stânga ca mincinos. Adevărurile relatate de acesta în cartea ***Am ales libertatea*** erau prea greu de suportat şi admis de o intelectualitate sclerozată în convingerile ei absolute. Adevărul nu prea avea mare importanţă şi nici că era de altfel căutat cu rigoare. Esenţialul era denunţarea sacrilegiului comis. Cum ar fi putut aceşti intelectuali să admită asemenea orori tocmai în ţara în care visele lor utopice multiseculare căpătaseră în sfârşit trup? Salvarea visului cu orice preţ, acesta era singurul imperativ. Imperativ concretizat în modul cel mai limpede, cel mai autentic dar şi cel mai cinic, într-o faimoasă frază scrisă de filosoful J.P. Sartre: „Să nu deznădăjduiască Billancourt-ul” (uzina care personifica într-un fel proletariatul, speranţa). Chiar dacă în acele *clipe Siberia înghiţea milioane de „indivizi”, de „capacităţi”* reeducabile, cantităţi inadaptabile devenite prin voinţa ştiinţei duşmanul poporului în formă, ilustrând ineficacitatea normei în fond. Pe vremea aceea nu se vorbea încă de reeducare.

Cuvântul fusese murmurat oarecum de Pasqualini, la întoarcerea lui din închisorile lui Mao. Dar acoperea alte manifestări. Ceea ce se petrecea în închisorile din China nu avea nimic comun cu infernul dezlănţuit în închisorile din România. Ce s-a petrecut aici depăşeşte orice înţelegere. Aici nu mai era vorba ca cel „închis” să recunoască erorile ideologice din trecutul lui reacţionar-burghez, nici temeiul noii orânduiri al societăţii „în marş spre comunism” ori refuzul integrării într-un proces de muncă „purificatoare”... Experienţa de la Piteşti, după numele închisorii în care a început, ţintea mai departe, mult mai departe. Ea voia o transformare, voia o răsturnare totală care să poată dresa, ca fiarele din circ, o întreagă generaţie după norme noi, reguli noi, adevăruri noi.

Distrugerea unui suflet nu mai era de ajuns, nu mai satisfăcea. Pentru că nu mai era nevoie de un robot oarecare ci de *un mutant*. Un mutant capabil de adeziune, dezrădăcinat de trecuf şi de crez, de tot ceea ce putuse constitui pentru el mai înainte realitatea fizică şi mintală.

Jupuit de viu pentru ca apoi să poată fi îndesat, sângerând dar fericit şi plin de bunăvoie într-o altă piele din care la rândul lui să reeduce alţi viitori cetăţeni ai utopiei „viitorului radios”.

Reeducarea s-a numit DEMASCARE!

Omul apărut din menghinea ei a confirmat pentru moment numai realizabilitatea experienţei şi de ce nu, extinderea ei ulterioară asupra întregii societăţii româneşti... sau planetare?

În lucrările lui Zinoviev, se întrezăreşte în filigran profilul unei asemenea societăţi. O lume fără alteritate adevărată, fără perspectivă, o lume cenuşie în care totul este inclus în totul social, unde totul şi toate sunt degradate şi supuse unei continui supravegheri reciproce. Înspăimântător gândul că o asemesea societate poate fi considerată astăzi ca „existând”, ca o realitate din care a evadat Zinoviev. Gustul pentru contrast sau dorinţa lui de a pune Occidentul faţă în faţă cu o realitate mai mult decât teoretică poate ar explica într-un fel, dacă nu îndulci aspectele acestei ireale realităţi.

* * *

Memoriile acestea nu fac decât să relateze înainte de orice, fapte. Fapte greu de susţinut şi mai greu de crezut pentru o conştiinţă cu o oarecare raţionalitate. Greu de crezut într-adevăr dar şi mai greu de înţeles cum un om poate deveni propriul lui călău, cum s-a putut ajunge la o asemenea identificare între călău şi victimă pentru ca până la urmă să devină un tot, graţie unui cinism, a unui sadism neîntâlnit, necunoscut până acum. Dar încă şi mai greu a pricepe că aici nu mai este vorba de o aberaţie oarecare născută dintr-un creier bolnav sau din spiritul deranjat al unui savant nebun care ar fi vrut să aplice EU-lui omesesc teoriile

abracadabrante ale lui Lysenko, pe vremea aceea triumfător în ţara socialismului avansat. Ceea ce s-a petrecut la Piteşti putea să se întâmple oriunde. Căci nu era vorba doar de o voinţă de putere relativă la o altă putere. Ci de o experienţă dusă metodic, ştiinţific, pentru a determina până la ce punct spiritul este maleabil, omul reductibil la nivelul mediului său; sensul realului fragil – experienţă concretizând dorinţa de a instaura un ordin nou, purtător al unei certitudini fioroase că omul nu este decât o creatură socială, un robot gânditor.

*** * ***

Trecuseră zece ani de la începutul acestei tragedii supraumane. Suntem acum în 1958. Las Păr. Calciu cuvântul de închidere a acestor câteva rânduri care s-au străduit să îmbrăţişeze mult dar care nu au putut exprima decât o frântură din realitatea de acolo.

> „În 1958 – eram într-o corabie a morţii (Jilava); ...Bolnavi trupeşte, răniţi sufleteşte, înfometaţi şi înfriguraţi, în celule în care apa curgea pe pereţi, iar umezeala ne pătrundea în oase, eram acolo într-o amestecătură dozată după toată ştiinţa Kremlinului, pentru a se stabili, cât timp poate rezista un om la teroare, la foame şi tortură, la certurile din celulă, la bolile care infestau fiecare centimetru cub de aer neprimenit, cu milioane de microbi”. *(Prefaţă)*

Şcoala reeducării continua voios...

Laboratorul „in vivo” caută şi astăzi „non-locul” tuturor crimelor, tuturor aberaţiilor.

Cine a spus că demascările, că reeducarea poporului român a încetat?

Evry, August 1988

Voi n-aţi fost cu noi în celule
să ştiţi ce e viaţa de bezne,
sub ghiare de fiară, cu guri nesătule,
voi nu ştiţi ce-i omul cină prinde să urle
strivit de cătuşe la glezne.

PROLOG

„Se fac crime pasionale şi crime logice, frontiera care le separă este incertă. Dar Codul Penal le distinge destui de comod prin premeditare. Suntem la vremea premeditării şi a crimei perfecte. Criminalii noştri nu mai sunt acei copii dezarmaţi care invocau scuza dragostei. Sunt adulţi, dimpotrivă, şi alibiul lor este irefutabil. Filosofia poate servi la tot, până chiar la a schimba pe ucigaşi în judecători”.

Cuvintele acestea au fost scrise de Albert Camus în prefaţa din 1951 la *Omul răzvrătit*. Marele nemulţumit nu avea însă de unde şti că într-o ţară nu prea îndepărtată de Franţa, într-o ţară crescută din şi în spiritul şcolii franceze, în România de după 23 August 1944, se ajungea în cel mai perfect secret la paroxismul unui întreg şir de crime, de o natură atât de diferită încât nici el şi nici un alt occidental nu le putea crede posibile nici măcar în imaginaţie. Tentativa de răsturnare a condiţiei umane este de neînchipuit. În afară de victime şi călăi, numai un mic număr de oameni care a avut ocazia să se informeze a putut să dea crezare. Şi mai ales a putut să înţeleagă dincolo de faptul material în sine, semnificaţia.

E adevărat că ultimele patru decenii excelează prin crimă. Crima izvorâtă din raţiune şi justificată ca atare. Crima şi-a întins stăpânirea pe întreg globul, a intrat în preocupările de toată ziua, a devenit ceva obişnuit, adeseori din domeniul banalului. E un fel de a doua natură. Oamenii nu se mai sesizează în raport cu adevăratul pericol care-l prezintă

pentru umanitatea în sine.

Nimeni nu poate avea răbdarea să facă un tablou al crimelor consumate în acest interval de timp. O viaţă de om nu i-ar ajunge. Războiul civil din Rusia post-ţaristă, urmat de colectivizarea forţată ale cărei crime de atunci, cunoscute abia azi, sunt recunoscute de dirigiuitorii acestei lumi; regiunile pustiite de comuniştii greci în războiul civil; tribunalele aşa-zise populare de după terminarea războiului; bombardamentele asupra oraşelor fără apărare, a spitalelor; lagărele de exterminare ale naziştilor; lagărele actuale din toate ţările de nuanţă comunistă; Hiroşima; Budapesta lui 1956, toate pot constitui numai capitole din această sinistră dezlănţuire. Ele demonstrează că: sau omul simte din ce în ce mai mult necesitatea de a ucide, în aceeaşi măsură în care simte dorinţa de a trăi, sau că printr-o deformare logică, în lupta pentru izbânda unui ideal, poate suprima lesne şi fără prea multe procese de conştiinţă, pe înşişi acei pe care vrea să-i fericească, convins că aşa trebuie, că altfel nu se poate.

Toate aceste crime sunt legate de o caracteristică comună: sunt făcute în numele umanităţii, al luptei de clasă, al superiorităţii rasei, al dreptului celui mai tare, al bunului plac; toate au o ţintă: suprimarea biologică a adversarului. Un principiu pe care Stalin l-a aplicat cu fanatism. Morţii nu se pot apăra şi nici nu pot acuza.

Ceea ce aduce nou experienţa închisorilor din România subjugată de U.R.S.S., în domeniul crimei – ceea ce oamenii nu cred că posibil – este împingerea ei dincolo de limitele biologice. Trecerea ei pe alte coordonate decât cele de până acum. Folosit cu sânge rece şi cinism, cu sadism poate neîntâlnit, ea ţinteşte nu trupul ci *sufletul*.

Distrugerea biologică a adversarului nu mai satisface, nu mai convine sau poate nu mai rentează. Dărâmarea personalităţii victimei este mai tentantă şi mai folositoare. Uciderea valorilor umane, reducerea la o treaptă de animalizare totală, o dezumanizare definitivă. Transformarea omului într-o pastă docilă, maleabilă, supusă tuturor capriciilor dresorului. Un robot.

Aceasta este o experienţă unică în felul ei, cred. Dar ea nu

a izvorât din capriciul unui creier trecut de pragul raţionalului. Pentru a fi posibilă, a fost necesară o evoluţie distinctă pe plan de gândire, pe plan filosofic. O perioadă lungă de răsturnări, de dărâmări şi înlocuiri a tuturor valorilor în care omul a crezut până acum. A fost necesară ”...confluenţa calculelor raţiunii pure şi a determinismului materiei cu ştiinţele omeneşti fondate pe raporturi de greutate şi număr şi unde la limită omul este eliminat” (G. THIBON: în prefaţa cărţii *Babel ou le vértige technique*).

Ceea ce înainte era considerat ca un adevăr ineluctabil – omul creaţie divină – a fost înlocuit cu un deziderat luat drept adevăr – omul divinitate creatoare. Valorile vechi şi noţiunea de până acum de OM au fost aruncate la coş. În lumina noilor realităţi şi raporturi, experimentatorii au cristalizat toată recolta materialistă a ultimelor secole într-un venin demn de concepţia care-l utilizează. A fost necesară surparea lui Dumnezeu şi ridicarea în locul Lui a omului; clar nu a omului actual ci al unuia virtual, probabil, trăit numai în imaginea creatorilor lui. Divinizarea materiei a făcut posibilă confundarea omului cu ea însăşi, supunerea lui materiei. Această ultimă concluzie a permis ca experienţa să fie făcută fără nicio urmă de reticenţă.

Când între o bucată de fier supus modelării şi un om supus experimentului psihologic nu există nicio diferenţă, fierului şi omului i se pot aplica aceleaşi metode de lucru pentru atingerea scopului urmărit. În virtutea unui asemenea raţionament, despuiat de orice sentiment uman, s-a putut avea faţă de om aceeaşi atitudine pe care o are sculptorul faţă de marmoră. Ciopleşte pentru a scoate din piatra amorfă un model existent în imaginaţia lui. Dacă nu reuşeşte, nu importă, marmoră există destulă. Dacă locul marmorei este ocupat de un om, şi dacă tratamentul aplicat nu reuşeşte, iarăşi nu importă, oameni sunt mai mulţi decât destui.

Un singur lucru poate părea paradoxal: că oamenii şi-au permis să trateze semeni de-ai lor ca şi când nu ai fi la fel cu ei. S-au diferenţiat voit de ei, valoric, şi i-au supus unui tratament fără precedent. Şi-au asumat funcţia de creator şi simultan au negat-o celorlalţi ca şi când aceştia ar fi

plămădiţi din altă materie, inferioară. Aceasta a fost posibil acolo unde sensul normal al noţiunii a căpătat o asemenea deformare, încât nici experimentatorii înşişi nu pot fi convinşi că ceea ce astăzi este o faptă conform „principiului” nu va fi catalogată mâine ca o crimă şi pedepsită ca atare. Până atunci însă ei au legalizat crima, mai mult chiar, au proclamat-o act salutar. Au dat călăului certificat de educator şi au acuzat victima, în virtutea aceluiaşi deformism logic, de crimă odioasă.

Care au fost metodele întrebuinţate şi care au fost rezultatele acestei experienţe în care s-a încercat modelarea unui nou chip de om, de care s-ar ruşina şi cel mai înapoiat dintre înapoiaţi?

Numai faptele simple pot să vorbească. Ele, pe deasupra oricărui considerent, rămân probe irefutabile ale unor vremi în care dispreţul pentru condiţia umană a atins nivelul său ultim, depăşind cu mult tot ceea ce lagărele de deportaţi, au putut da până acum. Este caracteristica secolului XX şi aportul Rusiei Sovietice la istoria lumii, la istoria neamurilor pe care le subjugă – de a fi dat, prin metodele comuniste, numele acestui secol: Secolul crimei.

D.B.

Călcăm absenţi, mecanice cadenţe
făcând maneju' acestei penitenţe,
reglementar, sub cerul ca o zdreanţă,
toţi unul după altul la distanţă.

SEMNE!

Primele semne care m-au făcut să-mi pun o întrebare neliniştitoare le-am avut în anul 1951. Tocmai când experienţa atingea paroxismul în cel mai perfect secret. Era complet necunoscută celor care scăpau din cercul în care se consuma.

Eram deja condamnat şi depus spre ispăşire la penitenciarul AIUD, când într-o dimineaţă am fost ridicat de doi ofiţeri şi transportat la Securitatea din Cluj fără să mi se spună de ce.

Neliniştea era firească într-un regim penitenciar unde niciodată nu putem şti dacă ancheta a luat sfârşit. Aici era mai neliniştitor faptul că nu avusesem niciun fel de activitate anticomunistă la Cluj şi nici măcar nu fusesem vreodată pe acolo. Într-o celulă lungă de doi metri şi lată de 60 centimetri, încercam în zadar să mă orientez. A doua noapte am fost scos în camera de percheziţii şi acolo m-am trezit în faţa a încă trei deţinuţi, aduşi din altă închisoare, de la GHERLA: îi cunoşteam. Doi erau studenţi de la Bucureşti, iar celălalt muncitor. Deşi nu fusesem judecaţi împreună, activitatea celor doi studenţi era legată de activitatea mea. Ne-au urcat în maşină şi ne-au dus la gară. La ora 11 noaptea luam acceleratul de Bucureşti, păziţi de doi ofiţeri de securitate şi de un sergent de gardă. Legaţi doi câte doi cu cătuşe, ne-au condus într-un compartiment în care luminile erau stinse. Precauţie pentru ca lumea să nu ne recunoască.

Era noapte. Din când în când razele lunii pătrundeau pe fereastra vagonului luminând chipurile celor trei. Erau chipuri stranii. Trecusem prin mai multe închisori din România,

întâlnisem mii de deţinuţi dar niciodată asemenea, chipuri nu mi-au trecut prin faţă.

Peste paloarea comună tuturor deţinuţilor, o slăbiciune fizică rară. Iar peste chipurile descărnate, o umbră de groază, o teroare permanentă care izvora de undeva de dincolo de cotidian, le dădea la toţi trei aspecte cutremurătoare. Când târziu în noapte, unul dintre studenţi – cel legat de aceeaşi cătuşă cu mine – frânt de oboseală a adormit cu capul rezemat de umărul meu, nu am mai putut suporta teroarea care m-a cuprins şi l-am trezit mişcând umărul. Capul lui, scăldat de razele lunii, nu se deosebea cu nimic de capul unui mort, al unuia care murise surprins de o teroare hidoasă ale cărei urme au rămas să-l însoţească şi în lumea de dincolo, ca o mărturie. Altă dată studentul era campion de înot, şi neînfricat...

Ne era strict interzis să vorbim; chiar între noi. Din când în când, privirile ni se întâlneau. Şi în privirile lor citeam aceeaşi teroare care le era imprimată pe chipuri. O teroare soră cu nebunia. Când am trecut pe la Predeal, muncitorul care era în faţa mea, m-a întrebat aşa, fără motiv: „Mama ta este o femeie măruntă, şi cu faţa smeadă?” Am fost surprins pentru că, deşi semnalmentele corespundeau întocmai, el nu văzuse niciodată pe mama, pentru simplul motiv că ea nu fusese niciodată în România. Nu i-am răspuns.

Mai târziu m-a întrebat din nou, dar despre altceva: „Am trecut de Pirinei?”... „Ne apropiem de Sinaia...” i-am întors vorba, convins însă că el nu mă auzea şi că era prezent printre noi numai cu trupul.

Cei doi studenţi nu au vorbit aproape deloc. Dimineaţa am ajuns la Bucureşti. Am fost depuşi într-o cameră a comisariatului gării, semn că trebuia să plecăm mai departe. Însoţitorii ne-au părăsit pentru câteva clipe. Atunci unul dintre cei doi, cel care era legat de mine, s-a apucat să facă elogiul comunismului!... Cele spuse se adresau parcă celorlalţi doi, nu pentru a-i convinge, ci pentru a le demonstra că repetă corect o lecţie învăţată, şi parcă grăbindu-se ca ceilalţi doi să nu vorbească înaintea lui... Erau cuvinte banale, debitate pe la toate răspântiile de comunişti, fără valoare.

Dar în gura lui căpătau pentru mine o semnificaţie fără margine. Ce l-a determinat să vorbească aşa când eu îl cunoşteam bine şi ştiam ce credea despre comunism? Viaţa din închisoare nu putea decât să confirme părerile care le aveam afară şi aceasta era linia generală pe care se mişcau deţinuţii. Apoi a spus o minciună flagrantă. A vorbit despre omenia... ofiţerilor de securitate.

* * *

În tren spre Constanţa – cunoşteam linia – noaptea iarăşi, când sergentul, un ţăran din regiunea Moţilor, a întrebat cu oarecare teamă în glas: „Voi credeţi în Dumnezeu?” acelaşi student s-a grăbit să-i răspundă că niciodată nu a crezut nici el şi nici nimeni dintre cunoscuţii lui. Şi doar întreaga-i educaţie îi fusese axată pe creştinism... Şi de data aceasta am citit în ochii lui groază. Aceeaşi grabă, parcă pentru a nu răspunde altul în locul lui ceva care ar fi fost cauza unui dezastru... şi în ochi, aceeaşi dorinţă de a fi aprobat de ceilalţi doi... dar ei priveau în gol şi nu acordară întrebării nici o atenţie... Sergentul a aplecat capul. Se aştepta desigur la alt răspuns.

„Pentru ce ai fost arestat?” a întrebat mai târziu unul dintre ofiţeri pe celălalt student.

„Am făcut parte dintr-o organizaţie teroristă de la Facultatea de Litere din Bucureşti. Am fost atât de fanatic încât nu am denunţat în anchete nici pe cei mai mari criminali din grup...” apoi, parcă simţindu-se ruşinat (sau „demascat” cum era să aflu mai târziu, a încercat să dreagă fraza: „n-am demascat nici pe cei mai mari din grup, cei care conduceau organizaţia clandestină...” Stupoarea mea fu împărtăşită de data aceasta şi de cei doi ofiţeri care, ca şi mine poate auzeau pentru prima dată din gura unui deţinut politic, o asemenea caracterizare a activităţii lui proprii. Întrebării mele nu a avut cine să-i răspundă. Ceilalţi doi priveau şi acum în gol. De unde puteam eu bănui la ora aceea prin ce trecuseră ca să poată rosti ceea ce nu puteam

crede cu câteva ore mai devreme?

* * *

Apoi a venit Constanţa. În sala de percheziţii, profilând de un moment când lipseau paznicii, l-am întrebat pe cel mai mare: „Ce atitudine vei adopta în anchetă?” „Trebuie să spunem tot adevărul. La ce bun să mai suferim schingiuiri când totul este pierdut? Comuniştii au câştigat partida şi sunt pe drumul drept...” N-am mai ascultat mai departe. Nu aceasta cerusem eu de la el, ci modul în care am fi putut, limita arestările, dat fiind că şi el şi eu cunoşteam multe, lucruri nespuse încă în primele anchete. Dar el era frânt.

A urmat izolarea, foamea şi teroarea anchetelor interminabile. Singur în celulă, fără niciun contact cu omenirea decât chipurile de piatră ale anchetatorilor, am început să uit de cei trei. Doar din când în când ofiţerii îmi aminteau de ei, citindu-mi declaraţii în care erau trecute lucruri cunoscute numai de noi... Dar propria-mi suferinţă nu-mi permitea să zăbovesc prea mult acestor semne de întrebare care apăreau mereu ca un fel de avertisment.

În vara anului.1952 am venit din nou în contact cu oameni care au redeschis întrebarea oarecum uitată. Alţi deţinuţi, aduşi de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, din lagărele de muncă forţată, au adus veşti care lărgeau cercul suspiciunilor mele asupra unei întregi categorii de deţinuţi, cei mai devotaţi şi mai credincioşi apărători ai libertăţii neamului. Întreaga studenţime era pusă în cauză de o manieră revoltătoare, şi totuşi oamenii aceştia nu puteau să mintă. Pentru că vorbeau de propria lor persoană, de propriile lor suferinţe cauzate de studenţi reeducaţi. Studenţii bat, denunţă, sunt informatorii ofiţerilor politici, măresc normele, chinuiesc pe cei care nu le pot îndeplini... acuzaţii de o gravitate enormă. Am vrut să cred că, deoarece majoritatea erau oameni simpli, au greşit dând cazurilor personale un caracter general. Pentru că eu îi cunoşteam pe studenţi sub o lumină eu totul diferită.

Dar ştirile în loc să dezmintă, cum doream eu, au venit să

confirme aspecte care intrau în domeniul tragicului. De data aceasta a fost un student care mi-a vorbit. Îl cunoscusem cu ani înainte la Politehnică, în Bucureşti. La început n-a vrut să vorbească. Îi era teamă de toată lumea. Când i-am spus însă că vin de la Aiud şi că acolo nu s-a petrecut nimic deosebit până cu câteva luni mai înainte – venise cineva de acolo tot pentru anchetă – şi-a dezlegat limba. De la el am aflat prima dată de „demascări”. Au trecut toţi studenţii care erau la Piteşti prin aceste demascări. Mi-a spus că îi este imposibil să povestească dar că s-a petrecut ceva îngrozitor. Au fost chinuiţi în asemenea fel că toţi, dar absolut toţi studenţii au devenit informatori. Că, şi-au pierdut profilul de oameni. Că au devenit nişte roboţi în mâinile ofiţerilor politici. Că au fost depersonalizaţi.

„Cine vă chinuia?”

„Reeducaţii...”

„Cine erau aceşti reeducaţi?”

„Alţi studenţi care trecuseră înaintea noastră prin reeducare, prin demascări cum se mai spune”.

„Cine a început şi unde?”

„Nu ştiu exact niciuna nici alta. Dar cred că este un fenomen general în toate închisorile. Şi acolo unde nu a fost încă, nu va întârzia să se petreacă. Se spune însă că iniţiatorii au fost trei studenţi de la Iaşi: Ţurcanu, Titus Leonida şi unul Prisăcaru”.

A mai stat puţin în celulă dar a evitat să mai vorbească. „Dacă se aude că v-am spus, sunt un om condamnat la moarte...” mi-a spus în clipa în care a fost luat din celulă.

Peste o lună alte cunoştinţe au venit să confirme fără rezerve cele petrecute prin lagărele de la Canal. „Feriţi-vă de studenţi ca de Satana în persoană; chiar dacă se prezintă sub masca prieteniei. Sunt perfizi. Au făcut prea mult rău şi unii continuă să mai facă”.

De ce vorbeşte toată lumea aşa de studenţi? Ce s-a petrecut eu ei ca să devină atât de răi? Doar ştii că altfel, au fost înainte?

„Nu ştiu şi nici nu vreau să ştiu cea fost cu ei. Îţi spun doar că muşcă rău. Pe furiş. Fereşte-te...” El nu ştia pe vremea

aceea – ca şi mine – şi poate nici azi, că pentru a ajunge unde au ajuns, studenţilor li se ucisese sufletul... că trecuseră prin Iad...

Câteva elemente mai legate le-am avut de la un alt tânăr trecut şi el prin închisoarea Piteşti. El mi-a vorbit de „demascări” într-o formă mai precisă. Mi-a pomenit de studenţi pe care-i cunoşteam şi de ceea ce deveniseră după ce au trecut pe acolo. Oameni descompuşi, fără voinţă, metamorfozaţi. Nu mi-a putut însă explica prin ce criză interioară a trecut el însuşi ca să ajungă acolo. Cataclismul prin care a trecut nu era în povestirea lui decât însuşirea unor chinuri într-adevăr unice ca durată şi profunzime, dar insuficient să pătrundă în adâncul transformărilor sufleteşti, necesare pentru a se ajunge unde s-a ajuns. Povestea lui trunchiată m-a făcut să-mi amintesc de un alt caz care mă izbise prin inedit cu ani înainte. În 1951, februarie, eram în trecere prin Piteşti în drum spre Aiud. Am aşteptat acolo duba care trebuia să ne ducă mai departe. M-a surprins minuţiozitatea percheziţiei la care am fost supuşi. Cu mult mai draconică decât cea de la Jilava şi Jilava era considerată ca închisoarea cea mai cruntă din toată România. Apoi a urmat o izolare riguroasă. Nu am putut vedea nici măcar un chip de deţinut din închisoarea Piteşti. Noaptea, dar mai ales ziua, din când în când, urletele înfundate veneau de dincolo de zidul care ne separa de închisoarea propriu-zisă. Le-am pus în sarcina obişnuitelor torturi de peste tot. La plecare, grupului nostru i-a fost adăugat un tânăr scos din celulă de acolo. Era inginerul Eugen Bolfosu. Timp de două zile cât a durat parcursul până la Aiud, nu a vorbit decât extrem de rar şi nu a făcut decât să răspundă monosilabic la întrebările pe care i le-am pus. Dar pe chipul lui era imprimată aceeaşi teroare care am citit-o şi pe chipul tovarăşilor mei de tren de la Cluj. Ajunşi la, Aiud, în timpul controlului, inginerul a fost întrebat de unde vine. Când a pronunţat cuvântul Piteşti, a fost imediat izolat mai multe zile singur. A fost scos apoi şi l-am întâlnit în fabrică. N-a vrut însă să-mi spună de ce a fost izolat. Ofiţerii politici de la Aiud ştiau ce se petrece la Piteşti... şi inginerul nu putea să vorbească pentru că se temea de

consecinţe... dacă nu era şi el la vremea aceea un simplu robot care nu acţiona decât sub comanda politrucilor...

L-am întrebat pe tânăr dacă-l cunoaşte. Mi-a răspuns că au trecut împreună prin demascări şi că a fost şi el trimis la Aiud mai târziu. Dar că înainte de plecare directorul închisorii le pusese în vedere în mod formal să nu vorbească. O indiscreţie i-ar putea costa revenirea la Piteşti – dacă demascările nu începeau între timp şi la Aiud – şi o nouă trecere prin proba focului. Cine putea trece peste acest cuvânt de ordine fără să se cutremura carnea pe el?

* * *

În Mai 1953 detenţia mea în beciurile Securităţii din Constanţa a luat sfârşit. După douăzeci de luni de anchetă eram trimis la închisoarea GHERLA să continui executarea pedepsei. Am ajuns acolo în dimineaţa zilei de 6 mai. Am fost izolat imediat. Peste o oră sau două, un alt deţinut a fost introdus acolo. Venea de la Bucureşti. Fusese luat cu o lună mai devreme de la Gherla pentru un supliment de anchetă. Ne-am cunoscut.

„Aţi mai fost pe la Gherla?”

„Nu, vin pentru prima dată”.

„Feriţi-vă de studenţi ca de Satana. Altfel o să aveţi surprize neplăcute. Şi mai ales o să suferiţi mult şi inutil”.

„De ce domnule inginer situaţia asta? Ce au făcut studenţii sau mai bine zis ce li s-a făcut studenţilor ca să ajungă în asemenea situaţie? Nu sunteţi primul care mă avertizează...”

„Personal nu pot să vă explic. S-a petrecut cu ei ceva inexplicabil pentru mine. Şi doar eu îi cunosc pentru că nu demult am fost şi eu student. La ce transformare radicală au fost supuşi pentru a se ajunge aici, eu nu am cum să ştiu. Nu pot pricepe, simplu. Ştiu că au fost chinuiţi; dar numai tortura singură nu poate justifica atitudinea. Fiecare din noi a trecut prin mâinile Securităţii şi după unele căderi mai grave sau mai puţin grave, şi-a revenit. Ei continuă însă pe un drum infernal. Se zice că au trecut prin demascări. În ce au constat în substanţă, numai timpul şi poate revenirea studenţilor ne

va putea explica. Dar eu sunt sceptic. Şi de aceea vă sfătuiesc prudenţă”.

După 15 zile de carantină, am fost scos la lucru în atelierele închisorii. Lucram în schimbul de noapte, de la orele şase seara, la şase dimineaţa. Primul deţinut pe care l-am cunoscut, sau mai bine zis căruia i-am fost recomandat de un supraveghetor, a fost un student de la filosofie. După ce m-a întrebat pentru ce sunt condamnat şi de unde sunt – întrebări inerte şi de neevitat pentru fiecare nou venit în orice închisoare – mi-a spus eu o voce impasibilă, fără să mă privească în ochi:

„Să vă feriţi de mine! Eu sunt student. Şi asta trebuie să vă spună mult. Să vă feriţi nu numai de mine ci de toţi studenţii. Mai ales de cei care vă sunt prieteni. Pot să vă facă mult rău mai ales pentru că nu puteţi distinge sub masca pe care fiecare o poartă şi care. La unii a devenit chip, ce abis ne desparte de ceea ce am fost nu de mult sau de ceea ce am vrut. să fim”.

Iată deci că unul, dintre ei, dintre cei „demascaţi” mă punea în gardă împotriva lui însuşi! Şi împotriva celor care erau ca el, sau mai răi ca el. Dar ca să poată face aceasta în sufletul lui mai exista totuşi o fărâmă de demnitate şi de curaj. Reuşise să-şi revină sau scăpase din catastrofă fără să se mutileze definitiv? Un secret pe care nu aveam să-l dezleg decât mai târziu.

„De ce mă avertizezi? Eu nu am nimic de ascuns. Ispăşesc o pedeapsă pentru o atitudine adoptată împotriva regimului. Amănuntele mai pot avea o importanţă? Şi de ce mă anunţi să mă feresc tocmai de dumneata?”

„Pentru că, dacă se repetă demascările şi voi fi întrebat, nu am să pot să tac. De teamă ca dumneavoastră să nu vorbiţi înaintea mea. Un amănunt nespus poate costa viaţa. Şi noi de acum am fost aduşi în situaţia de a ne teme de moarte. Am devenit mai laşi decât vă puteţi închipui...”

Mi-a fost teamă să mă aventurez în discuţie. Cine putea să îmi spună că nu era şi aceasta o cursă abil întinsă tocmai pentru a mă lăsa prins mai lesne, furat de deschiderea lui? Am lăsat timpul să lămurească ce era adevărat. Dar cu

studentul m-am împrietenit, destul de repede, şi nu peste multă vreme, gheaţa s-a topit definitiv, permiţându-ne un schimb fără rezerve. Primele elemente clarificatoare, de la el le-am putut avea. Pentru că era un gânditor cu o putere de analiză rară la vârsta tui.

***

Ceea ce se petrecuse acolo, la Piteşti era într-adevăr imposibil de cuprins într-un cuvânt, sau într-o expresie cât de plastică ar fi ea. Graiul nostru, ca în multe alte împrejurări, este prea sărac pentru a exprima tot ceea ce am vrea să spunem. Şi pentru aceasta, de multe ori aveam impresia că ceva lipseşte din ţesătura celor expuse. Ceva care nu poate fi suplinit decât cu sufletul nostru propriu, dacă încercăm să trăim măcar imaginativ ceea ce alţii au trăit în realitate.

La mijloc era o dramă. O dramă profundă, care atingea fibrele cele mai delicate ale sufletului omenesc. Originile ei erau dincolo de manifestările materiale pe care te îmbrăca în conflictul de toată ziua. Încetul cu încetul drama aceasta a devenit preocuparea mea esenţială. Timp de trei ani în închisoare, şi mai apoi în libertate, până în 1959, preocuparea mea a fost să pătrund cât mai adânc în tainele acestui fenomen pentru a-l putea înţelege. Investigând cu prudenţă, adunând până şi cele mai mărunte mărturii şi idei, ascultând povestirile celor care au fost victime pentru ca după aceea să fie călăi, am putut să-mi explic ce tragedie se consumase între zidurile închisorilor din România, ce experienţă psihologică pe cât de inedită pe atât de criminală şi degradantă putuse „pentru o vreme destul de lungă” să transforme cu adevărat pe om în neom. Câteva zeci de studenţi cu care am discutat, a căror mărturie am cules-o, mi-au dat drept argument propria lor tragedie. Din închegarea acestor tragedii într-una singură, a ieşit lucrarea de faţă. Lucrare care este departe de a epuiza subiectul. Poate fi considerată ca o sesizare.

Aşa incompletă cum este – deoarece cadrul ei depăşeşte posibilităţile unei singure persoane – o aduc mărturie fraţilor

din exil, pentru a avea o imagine mai completă a iadului ce s-a dezlănţuit asupra patriei lor, asupra tuturor ţărilor cuprinse în imperiul sovietic – pentru că ce s-a petrecut la noi, se putea petrece în fiecare ţară – inspiratorii şi mânuitorii suferinţelor fiind unii şi aceeaşi peste tot.

E o mărturie din spatele cortinei, de dincolo de mormânt. Las lor dreptul să judece.

Nu dor nici luptele pierdute,
nici rănile din piept nu dor,
cum dor acele braţe slute
care să lupte nu mai vor.

ÎNCEPUTUL

Instalarea regimului comunist în România este produsul unor circumstanţe istorice în care rolul cel mai puţin important l-a jucat fără îndoială poporul însuşi.

Miopie sau interese, de acum este ceva trecut în domeniul istoriei. A căuta azi care au fost determinantele acestei tragedii este poate inutil sau cel puţin depăşit. Un lucru este însă sigur. Românii nu numai că nu au dorit un asemenea regim, dar nici n-au visat că aşa ceva era posibil. Pentru că, poate ca în nici o altă ţară din Europa, în România de înainte de război, nu a existat un partid comunist. Şi nici măcar o problemă. Cei 820 de membri care figurau pe listele Siguranţei de Stat – număr recunoscut de însuşi şeful actual al partidului – erau pe jumătate agenţi ai Poliţiei de Stat. În închisori am întâlnit o mulţime din ei, condamnaţi după 1945 pentru... crimă împotriva umanităţii!

Surprizei de care a fost cuprins la început i-a cedat loc îngrijorarea. Poporul în totalitatea lui a reacţionat împotriva violenţei comuniste, sprijinită iniţial de miopia partidelor sau aventurierilor, iar mai târziu numai de batalioanele şi poliţia secretă sovietică.

Răsturnarea Monarhiei a marcat un punct de plecare. A permis declanşarea ofensivei generale comuniste pentru răsturnarea temeliilor statului şi înlocuirea lor cu altele, de provenienţă sovietică.

Această stare nouă a obligat pe Român să ia atitudine. I se ofereau două posibilităţi. Prima, era colaborarea cu comuniştii, însoţită de onoruri, viaţă fără griji şi funcţii grase. A doua era riscul de a se trezi pe drumuri sau în beciurile

Securităţii, de multe ori cu însuşi riscul vieţii.

Instinctiv sau deliberat, marea majoritate a optat pentru a doua poziţie. Baricada ridicată între popor şi partid este şi azi aceeaşi. Rezultatele acestei confruntări nu au putut influenţa mersul lucrărilor de o manieră evidentă. Această confruntare însă a demonstrat că lupta era tragic de inegală. Pe de o parte un organism viu, perfect disciplinat, mic la număr e adevărat dar conştient de angajarea fără echivoc şi de riscul care-l comportă. Dispus să nu facă nicio concesie care ar fi putut să-i clatine poziţiile deja câştigate sau să-i „submineze existenţa legală”. O forţă în fapt străină, care acţiona în urma unei experienţe de peste trei decenii, cu o strategie verificată în marele proces de subjugare a poporului rus.

Pe partea cealaltă, o comunitate neînchegată organic, surprinsă, descurajată de pierderea unui război în care se simţea angajată, cu sentimentul înfrângerii nedrepte încă în suflet şi cu o certitudine oarecare că este lăsată să se descurce cu propriile sale mijloace, atitudinea occidentalilor fiind mai mult decât manifest dezinteresată de evoluţia evenimentelor din România. O reacţie în masă, în afara momentului nefavorabil pe plan internaţional, era privată de elementele apte să-i canalizeze efortul spre o soluţie posibil avantajoasă. La aceasta s-ar mai adăuga şi o doză nu prea mică de neseriozitate mai ales în rândurile politicienilor, care credeau, de multe ori împotriva evidentului, că ocupaţia comunistă şi regimul impus sunt stări de trecere şi că mai devreme sau mai târziu, totul urma să intre în ordine, fără cel mai mic efort. Pe când deci efervescenţa poporului se consuma în arderi fără rezultat, partidul comunist cucerea poziţie după poziţie, iar politicienii făceau combinaţii de culise sau pregăteau guverne aşteptând... sosirea Americanilor!

În faţa noilor evenimente, o nouă diferenţiere începu să se observe. Celor câteva sute de ilegalişti au venit să li se adauge o pătură de indivizi de provenienţă incertă, mai ales muncitori din port sau din categoria lumpenproletariatului. La aceştia se vor adăuga în număr destul de mare şi minoritarii care găsesc de data aceasta drum liber spre dregătoriile de

stat, de cele mai multe ori fără să aibă cea mai slabă competenţă. Contrar principiului luptei de clasă, comuniştii importaţi din Uniunea Sovietică (Ana Pauker, Bodnarenko, Kişinevschi, Tescovici, Moscovici etc) au aţâţat disidenţele etnice şi tendinţa centrifugă clasică a elementelor minoritare, trecându-se la un rasism cu pronunţate caractere antiromâneşti, cel puţin pe linia de cooptare a membrilor de partid şi a distribuţiei responsabilităţilor.

Pe baricada „contrarevoluţionară” s-a ridicat aproape tot ce a avut neamul românesc mai bun. Şi în rândurile acestora, locul de frunte îl va ocupa tineretul, studenţi sau intelectuali tineri, în mare majoritate de origine ţărănească sau „mic-burgheză”. Tineretul a fost anticomunist cu mult înainte de a face cunoştinţă cu comunismul. Fie datorită instinctului naţional, fie educaţiei, fie mândriei faţă de ocupant – pentru că Ruşii au fost şi sunt şi azi priviţi ca atare – motivele opţiunii sunt multiple, cum multiple sunt şi formele pe care le-a îmbrăcat lupta anticomunistă.

În faţa unei asemenea situaţii, comuniştii au adoptat măsurile pe care le-au crezut de cuviinţă. În afara oricărui principiu de morală socială, de respect uman sau de... libertate de exprimare, libertate consfinţită prin tratatul, de pace de la Paris, au dezlănţuit arestările. Toate păturile sociale din România şi-au dat tributul. Dar cei mai crunt loviţi au fost studenţii. Câţi dintre ei au trecut sub „protecţia” poliţiei nu se poate şti. Pentru că din 1948 şi până azi arestările continuă într-un ritm variat, dependent pe de o parte de perspicacitatea Securităţii şi a informatorilor ei, pe de alta de ridicarea tensiunii sau a nemulţumirilor. Ca sistem însă şi amploare, vor rămâne arestările din noaptea de 14/15 Mai 1948. Pentru că în această noapte, din cele trei centre universitare mai însemnate –, Bucureşti, Iaşi şi Cluj – au fost arestaţi nu mai puţin de o mie de studenţi. Această cifră reprezintă aproximativ doi la sută din totalitatea studenţilor de la vremea aceea.

Au urmat anchetele. Metodele de schingiuire, de terorizare şi de constrângere, care au fost întrebuinţate, nu diferă cu nimic de cele pomenite în diferite scrieri care povestesc

despre poliţia secretă comunistă.

Au urmat procesele. Luni de-a rândul, tribunalele militare au pronunţat pedepse date în prealabil de Ministerul de Interne, când cu uşile închise, când montând şedinţe publice pentru gazetari sau activişti. Pedepsele au oscilat între muncă silnică pe viaţă şi cinci ani. Foarte rare au fost condamnările de trei sau doi ani, şi aceasta numai în cazuri când culpabilitatea judecatului nu putea fi sub nicio formă demonstrată.

Folosind o metodă de mult practicată în U.R.S.S., aceea a separării deţinuţilor după pregătire profesională şi capacitate intelectuală; comuniştii din România au selecţionat pe studenţi într-o categorie aparte şi le-au destinat ca loc de detenţie închisoarea Piteşti. Măsura mai avea şi un caracter preventiv, acela de a sustrage de sub influenţa certă a studenţilor, mulţimea de ţărani şi muncitori care continuau să îngroaşe numărul deţinuţilor politici. Pentru că în România de după cel de-al doilea războiţi, influenţa studenţilor era aceeaşi ca şi înainte.

O singură remarcă ar fi de făcut. Aceea că în numărul atât de ridicat al studenţilor arestaţi, nu se găsea mai nici¯un student minoritar! Teoria luptei de clasă era infirmată într-un mod indeniabil. Conflictul de clasă ar fi trebuit în mod *obligatoriu* să alinieze pe baricada anticomunistă cel puţin tot atâţia minoritari cât Români, dat fiind faptul că prin poziţia lor economică avută înainte de instaurarea comunismului, ei au fost cei mai loviţi în interesele materiale. Nu numai lipsa minoritarilor dar şi aceea a prea puţinilor fii de Români bogaţi este o realitate poate paradoxală dar nu mai puţin adevărată. La baza conflictului între cele două lumi stau cu totul alte motive decât cele învăţate de comunişti la lecţiile de marxism-leninism sau istorie a partidului şi a clasei muncitoare.

Dacă la procese se permitea câte unui membru de familie să mai vadă odată pe cel arestat, imediat după pronunţarea sentinţei o poartă permanentă se lăsa în urma lui şi secretul cel mai straşnic priva familiile de ştiri ani de-a rândul, până la o eliberare problematică. De multe ori deţinuţii sunt morţi de

ani de zile şi cei de acasă tot mai aşteaptă trecerea celor zece ani sau douăzeci de ani de pedeapsă pentru a revedea pe dispărut! Un asemenea secret era normal să nu permită cunoaşterea în afara zidurilor închisorilor a tragediei studenţilor, făcându-i de nerecunoscut.

Eşti Doamne bun, eu pământean şi rău!
în dragoste nu-Ţi semăn nici în milă,
dar după răni, sunt chip din chipul Tău
de par dospit din cer, nu din argilă.

ÎNCHISORILE SUCEAVA ŞI PITEŞTI

Regiunea Moldovei a fost printre cele mai lovite de arestări. Dintotdeauna, Iaşul, capitala Moldovei, a fost în fruntea mişcărilor studenţeşti cu caracter naţionalist. Şi de data aceasta, Facultăţile de Litere, Drept şi Medicină, au dat un număr extrem de mare de arestaţi. Pentru aceştia fu destinată pentru început ca închisoare, fostul fort al Sucevii. În incinta fortului, Securitatea îşi stabilise şi birourile de anchetă şi instanţele de judecată. Astfel încât, la orice oră, arestaţii îi erau puşi la dispoziţie imediat de către organele penitenciarului dacă era nevoie. Condiţiile de trai din fortul Suceava (transformat mai târziu în închisoare disciplinară) erau considerate ca unele din cele mai grele din toate închisorile din România, excepţie făcând poate doar Jilava. Peste tratamentul inuman şi condiţiile de higienă de nedescris (fortul este permanent umed şi lipsit de lumina soarelui în cea mai mare parte a zilei) se mai adăuga şi teroarea morală a prezenţei ofiţerilor anchetatori, dintre care unii deveniseră celebri prin sadismul şi cruzimea cu care schingiuiau, cum este cazul comisarului Pompilian, moştenit de comunişti de la poliţia veche, sau a lui Fischer, originar din părţile Iaşului, mic negustoraş, devenit peste noapte ofiţer de poliţie.

Pentru motive de ordin administrativ, dar în realitate pentru a începe punerea în aplicare a experienţei, studenţii moldoveni au fost ţinuţi o bună bucată de timp în acest fort, chiar şi după judecată, pentru ca mai târziu să fie transportaţi la Piteşti. Printre ei trebuie menţionat numele unui oarecare Ţurcanu, originar din regiunea Rădăuţi, student la Facultatea

de Drept, care devine motorul întregii tragedii încă de la început. Ţurcanu era membru al partidului comunist din Iaşi, fusese verificat şi trimis la o şcoală de diplomaţie comunistă şi destinat unei funcţii diplomatice în exterior, după ce făcuse un stagiu de încercare pe un şantier de construcţii feroviare în Bulgaria, unde fusese trimis ca şef al unei echipe de voluntari în cadrul unei brigăzi internaţionale de muncă.

Faptul pentru care el a ajuns să fie judecat şi închis la Suceava este puţin întunecat. Pe vremea când era elev de liceu, cunoscuse pe câţiva din colegii lui care făceau parte dintr-o organizaţie anticomunistă şi se pare că ar fi aderat şi el, cel puţin ca simpatizant.

Mai târziu, la facultate, a continuat să păstreze relaţii de prietenie cu colegii lui deveniţi şi ei studenţi, şi care continuau acum la Iaşi, în clandestinitate, lupta împotriva partidului. Juridic, el a fost condamnat la şapte ani închisoare corecţională pentru delict de uneltire. În realitate însă, fu trimis acolo pentru un scop mult mai complex, scop al cărei unealtă urma să devină, considerat de comunişti ca un element destul de devotat, măcar pentru a începe.

Chiar din primele zile după pronunţarea sentinţei, Ţurcanu îşi începu aplicarea planului dinainte stabilit de către ofiţerii de securitate fără îndoială şi ei înşişi nimic mai mult decât nişte elemente secundare.

Planul acesta consta în începerea unei campanii de aşa-zisă „reeducare” a studenţilor, campanie care trebuia să aibă consecinţă „reîncadrarea” studenţilor în viaţa comunistă, deci trecerea lor printr-o şcoală politică.

De la început a avut colaborator apropiat pe studentul Titus Leonida, tot din partea de Nord a Moldovei, precum şi pe un alt tânăr, acesta elev încă, Bogdanovici.

Primul lucru făcut a fost stabilirea unor tablete statistice din care reieşea originea deţinuţilor din Suceava, categoria socială din care făceau parte, educaţia primită, apartenenţa politică, etc. Scopul acestor statistici era acela de a demonstra că marea majoritate a studenţilor erau numai victime ale educaţiei burghezo-reacţionare şi că din punct de vedere al poziţiei sociale, sau al clasei sociale cum spun

comuniştii, locul lor nu era de partea celor care se opun „socialismului” ci dimpotrivă, alături de comunism. Dacă din motive de oportunitate, câţiva ţărani s-au lăsat duşi pentru început, studenţii în marea lor majoritate au primit propaganda „reeducării” cu un asemenea refuz, încât nu a lăsat nicio îndoială iniţiatorilor că totul era zadarnic. Nici promisiunile de eliberare condiţionată de „reeducare”, nici împroprietărirea promisă ţăranilor, nu a putut zdruncina sentimentele celor arestaţi, realitatea dinafară fiindu-le-prea bine cunoscută pentru a se preta unui asemenea joc.

Şedinţelor de lectură a broşurilor comuniste pe care ofiţerii politici le puneau la dispoziţie lui Ţureanu şi celor câţiva care au acceptat să-l urmeze, studenţii au opus ironia şi satira, lucru care a dus la disperare pe iniţiaţi şi pe iniţiatori. Cântecelor comuniste cântate în „şedinţele de reeducare politică” ceilalţi le-au opus tot felul de parodii improvizate ad hoc, astfel că la un moment dat, ofiţerii au interzis însuşi lui Ţureanu să mai cânte, efectul fiind contrar.

Practic, perioada de „reeducare” la Suceava s-a soldat cu un eşec total. La plecarea din Suceava, activitatea lui Ţurcanu fu întreruptă.

Tragedia adevărată urma să înceapă la Piteşti. Pentru că ceea ce se petrecuse la Suceava nu era decât un prim pas de tatonare a terenului, pentru a se verifica „fanatismul” celor destinaţi adevăratei experienţe.

De menţionat faptul că atât înainte de începutul „reeducării politice” de la Suceava cât şi în perioada în care s-a făcut încercarea, Ţureanu era în contact permanent cu persoane străine cercului anchetator, venite de obicei din Bucureşti.

Dacă din cauza faptului că mai toţi studenţii de la Suceava se cunoşteau între ei pentru că erau din aceeaşi regiune şi contactul era mai uşor, la Piteşti lucrul a fost îngreunat de prezenţa a sute de alţi studenţi veniţi din toate centrele universitare ale României, imediat după condamnare, fără a li se mai permite să aştepte judecata recursurilor a căror soartă de altfel era dinainte cunoscută.

Componenţa acestor grupuri strânse la Piteşti era variată:

şi ca provenienţă politică, şi ca pregătire ideologică. Majoritatea lor erau legionari, ţărănişti, puţine elemente liberale, câteva grupuri de monarhişti, precum şi o sumedenie de grupuri mărunte, fără o poziţie politică de grup determinată, aşa numitele organizaţii „ciuperci” aluzie la creşterea ciupercilor după ploaie, care în cazul acesta explica naşterea organizaţiilor anticomuniste datorită climatului creat de însuşi partidul comunist. Grupurile mai difereau între ele şi din punct de vedere al gradului de hotărâre în luptă, criteriu de altfel după care era determinată şi „periculozitatea inculpatului”, element; principal în stabilirea pedepsei de către Securitatea comunistă. Astfel s-a putut ca pentru una şi aceeaşi faptă doi inculpaţi să primească pedepse de cinci sau 25 de ani, după gradul de fanatism cu care era gratificat de ofiţerul anchetator.

Regimul de detenţie la Piteşti era foarte aspru.

În lumea din afara închisorii nu se cunoştea nimic din cele ce se petreceau acolo. Comuniştii intitulaseră pompos închisoarea Piteşti – „Centru de reeducare studenţească”. Oricine s-ar putea lăsa înşelat de titlul care în realitate însă spunea adevărul. Numai că una poate înţelege omul oarecare prin reeducare şi alta înţelegeau cei care o făceau. Zvonuri a căror origine nu putea fi verificată dar care porneau cu certitudine din cercurile Ministerului de Interne, lăsau să se creadă că viaţa studenţilor nu este periclitată, ba dimpotrivă că li s-au creat adevărate condiţii umane, că au la dispoziţie pe lângă o alimentaţie decentă, sală de lectură, cinematograf, cursuri de readaptare profesională, distracţii, etc. Altă sursă de informaţii nefiind, oamenii începuseră să creadă oarecum că este adevărat, mai ales părinţii arestaţilor, care din motive uşor de înţeles, aveau tot interesul să trăiască în iluzia că-şi vor vedea copilul, curând!

Pentru o mai bună înţelegere a celor ce s-au petrecut la Piteşti, dau câteva detalii referitor la închisoarea în sine şi la organizarea ei interioară, din punct de vedere administrativ.

Construcţia era oarecum nouă, în raport cu celelalte închisori din România. Fu ridicată de către regimul regelui Carol, cu destinaţia de a adăposti elementele de drept comun

periculoase. Transformată în închisoare politică de către Antonescu, revine la menirea ei iniţială după 1944. În 1947–48 a fost folosită de comunişti pentru prima dată ca centru de internare a deputaţilor naţional-ţărănişti arestaţi pentru atitudine naţională anticomunistă în Parlament. Puţin mai târziu devine „Centru de reeducare studenţească” şi sub acest titlu va rămâne până în 1951.

Situată în afara oraşului, spre partea de Nord-Vest, în apropierea unui pârâu şi departe de orice altă locuinţă, oferea un mediu foarte prielnic pentru schingiuiri, nici un strigăt neputând fi auzit de cineva.

În acest „Centru” ideal pentru experienţă au fost adunaţi toţi studenţii arestaţi până în toamna anului 1948.

Administrativ, studenţii erau împărţiţi în patru categorii, după încadrarea făcută la pronunţarea sentinţei.

Categoria a I-a era formată de studenţii „reţinuţi” fără sentinţă judecătorească, pe simplă bază de caracterizare politică. Împotriva lor nu s-a putut pronunţa o hotărâre, din lipsă de dovezi. Aceasta nu i-a împiedicat însă să facă până la şase sau şapte ani de închisoare!

Categoria a II-a era formată din cei condamnaţi la închisoare corecţională pentru delicte minore: nedenunţare, favorizare, adăpostire, aderare fără activitate, sau simplă suspiciune motivată de o afirmaţie! Majoritatea lor nu aveau o orientare politică şi au fost într-o oarecare măsură victimele fie a revoltei proprii, fie ale circumstanţelor, fie ale aşa numitelor „fabrici de organizaţii subversive” ale Ministerului de Interne, create special pentru a da de lucru anchetatorilor dar mai ales pentru a menţine „ascuţită” vigilenţa cadrelor.

Pedepsele acestei categorii variau între trei şi cinci ani închisoare corecţională.

Categoria a III-a era formată din elemente condamnate pe o oarecare justificare juridică, încadrate în delictul de „uneltire împotriva ordinii sociale” cu pedepse de la opt la cincisprezece ani temniţă grea. Din această categorie făceau parte marea majoritate a studenţilor pentru că aici erau încadraţi cei care aveau o activitate descoperită sau în cele mai multe cazuri recunoscută.

Cei din categoria a IV-a erau condamnaţi de la zece la douăzeci şi cinci ani muncă silnică. Erau mai puţini decât cei din categoria a III-a. Făceau parte din ea şefii de grupuri, cei însărcinaţi cu misiuni speciale, personalităţi din lumea studenţească cu o influenţă deosebită asupra celor din jurul lor, cei care erau arestaţi printre grupările active pregătite pentru luptă armată, etc., etc.

Penal, era o încadrare pe infracţiuni practicată normal în toate închisorile din lume. Practic însă această stratificare valorică tindea să izoleze categoriile între ele pentru a feri pe cei mai puţin „contaminaţi” de fanatici. Astfel separate, categoriile „minore” urmau să prezinte o mai mică rezistenţă presiunilor, fiind lipsite de conducătorii de afară în care aveau încredere. Mai ales că în categoria a II-a abundau elemente oscilante, predispuse oarecum să cedeze mai uşor, sau în cel mai rău caz, cu mai puţină opunere.

Până la începutul anului 1949 era permisă corespondenţa între deţinut şi familie, odată pe lună câteva rânduri cenzurate, precum şi primirea unui pachet de alimente variind între trei şi cinci kg. după categorie, cei din a IV-a fiind exceptaţi şi de la una şi de la alta. Pentru venirea în ajutorul acelora de la muncă silnică, mai ales a acelora care aveau nevoie de medicamente (adminisitraţia nedând nimic) s-a organizat un sistem ingenios de transmitere pe sfoară, de la ferestrele de jos la cei de sus, în timpul nopţii. Era un risc foarte mare pentru că cei prinşi erau trimişi la „cazinca”, o încăpere specială din beciul închisorii, plină cu murdărie şi cu pereţii permanent picurând, dezbrăcaţi în ţinuta rudimentară, fără hrană, pentru un timp care depindea de bunăvoinţa directorului sau ofiţerului politic şi care era de obicei direct proporţional cu gradul de „fanatism” al delincventului. Şi cum pedepsiţii nu lipseau mai de loc din acest loc, repede s-a observat o creştere a numărului tuberculoşilor.

Asistenţa medicală a închisorii era practic inexistentă. Se mărginea fie la o pastilă de aspirină, indiferent de boală, fie la injecţii cu stricnină pentru cei care erau cu nervii descompuşi, tratamentul însă numai simbolic pentru că de obicei numărul injecţiilor varia între două şi patru...

Alimentaţia deţinuţilor era slabă. Şi pentru că adjectivele de obicei nu au darul de a determina clar o gradaţie, mă voi limita numai la valoarea calorică determinată de studenţii de la secţia alimentară a Facultăţii de Agronomie. Prevăzut fiind de administraţie un minimum de 1300 calorii, hrana studenţilor, ca de altfel a tuturor deţinuţilor din România comunistă se limita numai la 700 sau 800 de calorii, foarte rare, fiind cazurile când atingea 1.000. Numai la câteva săptămâni de la arestare, efectele acestui tratament, agravat de pedepsele care curgeau eu nemiluita, se vedeau cât se poate de clar. Slăbiciunea fizică a studenţilor, numărul bolnavilor crescând în ritm alarmant (pentru deţinuţi nu însă şi pentru administraţie), orele în şir petrecute în nemişcare totală pentru a evita consumul de energie, deveniseră lucruri prea obişnuite.

În această stare de lucruri, Ministerul de Interne a trecut la aplicarea experienţei, după o pregătire minuţioasă a terenului. Pachetele cu alimente şi corespondenţa cu exteriorul au fost interzise definitiv. Teroarea gardienilor s-a accentuat. Schingiuirile în beciul închisorii au devenit foarte frecvente, pentru motive adeseori inventate. Ameninţările cu subînţeles greu de ghicit, vizite frecvente ale directorului şi ale ofiţerilor politici prin celule, percheziţiile inopinate la orice oră din zi şi din noapte, interzicerea oricărei activităţi de orice natură sub pedepse straşnice, au fost indicii ale schimbărilor care trebuiau să survină nu peste mult.

* * *

Grupul de la Suceava, şi împreună cu el şi Ţurcanu, sosise nu de multă vreme. În micul cerc al partizanilor reeducării, început la Suceava, se produsese o scindare. Bogdahovici, al cărui tată era prefectul judeţului Iaşi şi cate îşi ameninţase feciorul cu dezmoştenirea de nume dacă va refuza să se reeduce, era adeptul sistemului de reeducare prin convingere, sistem care se rezuma la conferinţe cu caracter ideologic comunist sau la lectură de broşuri puse la îndemână de administraţia închisorii. După cum a mărturisit mai târziu

şi înainte de a fi ucis, scopul lui era de a evita şocul care urma, inducând pe organizatorii experienţei în eroare, pentru a putea câştiga timp în aşteptarea eliberării.

Ţurcanu în schimb şi Titus Leonida deveniseră susţinătorii sistemului de reeducare prin violenţă, sistem care prin însuşi nume era cât se poate de elastic şi nedefinit şi care permitea orice măsură pentru atingerea scopului.

Este de la sine înţeles că asemenea hotărâri nu puteau fi luate fără ordinul formal al administraţiei închisorii.

Aici însă lucrurile erau cu mult mai complicate. Pentru că şi ceea ce se urmărea, nu era o simplă schingiuire pentru a aduce pe cel vizat la o recunoaştere formală. Iar Ţurcanu cu cei câţiva care au acceptat această cale, nu ar fi îndrăznit nici măcar să gândească la schimbarea convingerilor a o mie de studenţi ostili regimului comunist, fără să fi avut în prealabil sprijinul total al Securităţii şi deci al partidului.

Înainte de a trece la aplicarea reeducării prin violenţă Ţurcanu a fost vizitat de mai multe ori la rând de persoane străine de închisoare, cu care a discutat între patru ochi ore întregi. De asemenea el însuşi a absentat zile în şir fiind plecat de la Piteşti, fără ca cineva să poată însă spune unde şi pentru ce. Care a fost subiectul discuţiilor şi ce i s-a promis lui Ţurcanu în schimb, nu au putut afla nici cei mai apropiaţi colaboratori ai lui. După desfăşurarea tragediei însă, rolul lui a apărut clar şi hidos. Un simplu agent provocator care nu avea nici mărar meritul să ducă la bun sfârşit misiunea care i s-a încredinţat.

Primul lucru oficial a fost înfiinţarea unei organizaţii interioare al cărei nume fu ales a fi „organizaţia deţinuţilor de convingeri comuniste” sau pe scurt O.D.C.C. Se vede clar că această organizaţie a fost recunoscută oficial din însuşi faptul că membrii ei se revendicau ca fiind membri de partid şi acţiunile lor fiind în folosul clasei muncitoare. După care, organizaţia fiind constituită, s-a trecut la aplicarea indicaţiunilor date de Securitate.

Flămând de lume, nesătul de cer,
fereastră grea, stau ceasuri lângă tine,
cu braţe-ntinse către tot ce vine.,
cu ochi-n lacrimi, către câte pier.

CAMERA PATRU SPITAL

Pe latura dinspre Nord a corpului închisorii, la parter, este o cameră care poartă numărul patru. Era destinată iniţial bolnavilor, pentru care motiv a rămas în amintirea deţinuţilor cu numele de camera patru spital. Această cameră, destul de încăpătoare, a fost aleasă pentru începerea experienţei, pentru că se găsea oarecum izolată de celelalte în care erau închişi ceilalţi studenţi.

Iată cum mi-a povestit un student care a fost printre primele victime ceea ce s-a petrecut acolo şi care a constituit începutul:

„Într-o seară am fost luaţi dintr-o celulă de la parter unde eram de mai mult timp, şi duşi în camera patru. Eram vreo zece studenţi sau mai mulţi, mai toţi de la corecţie. Acolo am dat de un alt grup de studenţi intraţi înaintea noastră. Erau circa douăzeci. Printre ei erau şi Ţurcanu şi Titus Leonida. Mutările dintr-o cameră într-alta erau destul de frecvente pentru a provoca cea mai mică nelinişte. După închiderea care avea loc la şase, Ţurcanu s-a ridicat de pe prici şi postându-se ameninţător în faţa noastră a început să ne vorbească. Discursul a fost relativ scurt. A spus cam acestea în esenţă: „Noi, un grup de studenţi deţinuţi, ne-am hotărât să ne reabilităm faţă de regimul muncitoresc întrucât considerăm că ceea ce am făcut este împotriva intereselor poporului muncitor şi partidului. Considerăm de asemenea că voi sunteţi o piedică în calea realizării acestei dorinţe, prin atitudinea voastră „antimuncitorească”. De aceea vă cerem să renunţaţi la convingei de anterioare şi să vă alăturaţi

grupului nostru. Dacă nu veţi face aceasta pe cale normală, vom întrebuinţa împotriva voastră toate mijloacele care ne sunt puse la dispoziţie. SUntem hotărâţi să ducem acţiunea până la capăt şi vom sfărâma orice rezistenţă.”

Cum nu cunoşteam antecedentele de la Suceava, am crezut la început că este vorba de o glumă de prost gust. O asemenea impertinenţă nu auzisem niciodată, nici măcar la cei mai fanatici oameni ai administraţiei închisorii. Eu nu am făcut parte dintre cei „tari” dar nici azi nu pot înţelege de ce am fost ales printre primii. Îţi poţi închipui răspunsul pe care l-am dat atât eu cât şi ceilalţi aduşi odată cu mine în camera patru de către şeful secţiei. Un om întreg nu putea scoate asemenea prostii din gură. Şi noi am crezut că e o glumă şi am început să facem haz...

Ţurcanu se aştepta la un asemenea răspuns deoarece cunoştea destul de bine mentalitatea şi convingerile studenţilor. De aceea se şi pregătise. Toţi cei care la venirea noastră erau deja în cameră, au rămas muţi aşteptând. Fiecare din ei avea la îndemână, ascuns sub pătură, un ciomag, o coadă de mătură, un par, o curea, sau o bucată de scândură, bineînţeles puse la îndemână de administraţie pentru că altfel era imposibil ca cineva să şi le poată procura.

Răspunsul nostru a dat posibilitatea lui Ţurcanu să înceapă. A ridicat înfuriat căciula de pe cap şi atunci dintr-odată au apărut de sub pături ciomege şi cozile de mături. Fiecare dintre cei înarmaţi a lovit fulgerător pe cineva de lângă el. Erau de altfel aranjaţi dinainte astfel ca fiecare din ei să aibă o victimă la îndemână. Luaţi prin surprindere, am fost derutaţi. Imediat însă ne-am revenit şi am început să ne apărăm; fiecare cum putea. În disperare, am trecut noi la atac. Am fost avantajaţi de faptul că noi ne apăram pielea pe când ceilalţi loveau din ordin. Şi nici nu credeau în sinea lor, după cum au spus mai târziu, că se va ajunge într-adevăr până acolo. Am început să le smulgem ciomegele. În cameră nu se auzeau decât pocnetele ciomegelor şi gemetele celor loviţi. În încăierare nu se mai distingeau grupele de la început. Fiecare lovea ca să se apere. O încăierare care atinsese dramatismul luptei pe viaţă şi pe moarte. Pentru că

fiecare lovea ca să-şi răpună adversarul, cu toată furia dezlănţuită. După puţin începu să se clarifice situaţia. Toţi cei care atacaseră se aflau pe jos, inclusiv Ţurcanu. Atunci a intervenit un factor care urma să ne demonstreze că toată opunerea noastră era în zadar. Nu aceasta era deznodământul aşteptat de cei care dirijau experienţa.

În tot timpul bătăii, directorul închisorii, locotenentul Dumitrescu, urmărea prin vizetă. Când a văzut că lucrurile au luat o întorsătură defavorabilă lui Ţurcanu, a deschis uşa brusc şi, înconjurat de vreo douăzeci de gardieni, cu întreg grupul de conducere al închisorii, cu ofiţeri politici, a pătruns în celulă. Toţi erau înarmaţi cu cozi de mătură, implicit directorul. S-a aşternut tăcerea.

Se mai auzea doar câte un geamăt surd. Directorul a ordonat ca fiecare să rămână pe locul unde se găseşte. A urmat apoi o discuţie între director şi Ţurcanu.

„Ce se întâmplă aici bandiţilor?” (Termenul de barilii era calificativul cu care orice om al administraţiei închisorii se adresa unui deţinut.) Ţurcanu iese din rând şi r răspunde:

„Domnule director, un grup de studenţi, dându-ne seama că am greşit faţă de clasa muncitoare luptând împotriva intereselor ei şi ale poporului, am hotărât să ne reabilităm faţă de partid. În acest sens am considerat necesar să respectăm dispoziţiile administraţiei, să facem tot ceea ce ni se cere, să ne reeducăm în spirit marxist, pentru a scurta perioada de detenţie şi ieşind afară să fim de folos clasei muncitoare. Când însă am început să discutăm între noi, bandiţii care sunt cu noi în celulă s-au năpustit asupra noastră cu ciomegele pe care le aveau ascunse şi au încercat să ne omoare. Noi ne-am apărat cum am putut. Cerem însă administraţiei să ne protejeze de aceşti criminali şi să ne asigure viaţa şi liniştea”. Au mai urmat câteva schimburi de întrebări şi răspunsuri în care directorul făcând pe miratul, cerea lui Ţurcanu lămuriri după care întorcându-se către noi ne-a spus:

„Aşa banditior?” Atât! Apoi făcând semn gardienilor, se năpustiră ca hoţii asupra noastră. Imediat grupul lui Ţurcanu se adună în spatele lui, lăsându-ne pe noi descoperiţi.

Cine putea să ridice mâna asupra unui om al administraţiei în uniformă, mai ales că noi eram deja obosiţi şi apoi când mai ştiam că un asemenea act aduce cu sine împuşcarea imediată?

A urmat o scenă îngrozitoare. Timp de câteva ore nu s-a auzit decât izbitura de ciomege, geamătul celor schingiuiţi şi înjurăturile directorului şi a oamenilor lui. Cei din grupul lui Ţurcanu dădeau din când în când ajutor gardienilor când cineva reuşea să se desprindă din grămadă încercând o ascunzătoare zadarnică. Gardienii loveau cu toată setea, plătind poate astfel şi poliţa personală pentru zilele fripte pe care li le făcuserăm înainte.

Slăbiţi de regimul alimentar special făcut, copleşiţi de numărul şi forţa gardienilor precum şi de autoritatea pe care o reprezentau, încetul cu încetul am încetat şi apărarea oarecum pasivă şi instinctivă. De acum gardienii loveau ca în nişte saci inerţi. Pe jos nu era decât sânge şi urină. Dărâmate şi istovite de bătaie, trupurile noastre zăceau risipite pe podea ca pe un câmp de luptă. Târziu, gardienii au părăsit camera. Am crezut că s-a terminat. Dar abia începea! Grupul lui Ţurcanu ne-a luat în primire. A urmat o percheziţie extrem de minuţioasă. Ni s-a luat tot ceea ce ar fi putut constitui o armă de apărare fie şi imaginară. Ni a a lăsat numai îmbrăcămintea simplă. Şi ni s-a ordonat să intrăm sub prici. Cei care nu s-au putut mişca au fost târâţi de reeducatori în stăpânirea cărora rămăsesem de acum. Mulţi din cei care l-au secondat pe Ţurcanu au regretat imediat. Imaginea celor petrecute însă şi alternativa de a se vedea în locul nostru i-a făcut să meargă mai departe pe drumul dezonorării. Nu crezuseră că se va ajunge până acolo. Odată angrenaţi în acest joc murdar, nu mai puteau da înapoi şi pentru că între noi şi ei se săpase o prăpastie dar pentru o mică durată numai: peste câteva luni şi eu am făcut altora ceea ce mi s-a făcut mie.

Planul era elaborat în toate amănuntele S-a pus în aplicare progresiv, pe măsură ce se pregăteau elementele. Ceea ce s-a petrecut în camera patru spital, s-a repetat de sute de ori în celelalte celule doar cu mici modificări.

Imediat după bătaie, am fost puşi în poziţia de „demascare”.

* * *

Ceea ce a comis partidul comunist în închisorile din România, timp de mai bine de doi ani, intră de fapt în domeniul psihologiei patologice. După raţiunea de partid însă, o sarcină ca oricare alta care trebuia dusă la capăt cu orice chip. Considerentele de natură umană, morală sau socială nu puteau împiedica mersul unei experienţe care viza atât de departe.

În ţoală această tragedie, Ţurcanu nu a jucat decât un rol inferior. Acela al agentului introdus pentru a acoperi pe alţii. Ceilalţi care au pornit cu el nu au fost de asemenea decât braţe care au lovit, crezând că vor beneficia de eliberare.

Ceea ce constituie frâna pentru omul certat cu morala, este poate teama de represiunile ce se abat asupra lui din partea justiţiei ca factor de echilibru social. În împrejurăturile de la Piteşti, Ţurcanu era convins că niciodată nu va fi tras la răspundere pentru oricâte bestialităţi ar comite, când însăşi autoritatea care trebuia să apere pe deţinuţi de maltratări instiga şi punea la cale planul sinistru care urma să coste viaţa atâtor studenţi şi prăbuşirea morală a tuturor celorlalţi.

Probabil că nici el nu bănuia până unde va fi solicitat însă. Pentru că el nu putea concepe aşa ceva. Era un calcul demonic care viza dincolo de ceea ce el putea da prin braţul lui. Pentru că braţul lui Ţurcanu nu a făcut altceva decât să lovească. Cei care au gândit şi au dirijat însă, aceia nu au dorit numai schingiuirea victimelor. Au mers prea departe, au coborât în cotloanele cele mai ascunse ale sufletului, au scormonit, şi au descoperit cea mai mică fisură, tot ceea ce putea fi lovit, sfărâmat, nimicit, lăsând doar trupul, martor neputincios.

Fiara ucide din necesitate biologică. Să se hrănească. Omul fiară însă, atunci când foloseşte şi raţiunea ca element de sprijin al urii, nu cunoaşte limită. Numai un om capabil de ură mare poate concepe lucid aşa ceva. Nu este paradox. În

lumea comunistă paradoxul a devenit normal. Dacă Ţurcanu este responsabil pentru schingiuiri fizice (pentru care de altfel a plătit) alţii sunt cei care trebuie să răspundă pentru întregul proces de distrugere. Şirul este lung. Şi începe cu cei care au distrus valorile din om, i-au surpat echilibrul fără ca în locul lui să pună ceva. Golul a născut dezorientarea. Şi dezorientarea a dezlănţuit nebunia.

Nu scuip pe înfrângerile mele
Ce-am adorat nu ştiu să ard
şi nu ridic în vânt obiele
în locul ruptului stindard.

DĂRÂMAREA

Cei care au iniţiat experienţa cunoşteau deja foarte bine structura sufletului românesc precum şi felul în care tinerii supuşi experienţei au fost educaţi în şcoală, acasă, dar mai ales în formaţiile ideologice la care aderaseră înainte de arestare.

Surparea definitivă nu se putea face deci decât distrugând sistematic tot ceea ce constituia pilon de ancorare. Şi pentru că creştinismul, spiritualitate opusă diametral materialismului, avea sistemul cel mai complex şi cel mai eficace, şi pentru că printre studenţii arestaţi majoritatea o formau tocmai cei care fuseseră condamnaţi ca având activitate legionară sau de inspiraţie legionară, jaloanele pe care s-au axat reeducatorii au fost exact jaloanele pe care etica creştină încercase să structureze un om nou. Distrugându-le, ei distrugeau însăşi raţiunea pentru care aceşti tineri preferaseră să ia drumul închisorilor.

Anchetele duse la minister sau prin diferitele securităţi regionale reuşiseră să smulgă destul de multe secrete de la studenţi. Aceasta nu pentru că ei ar fi fost slabi ci pentru că sistemul însuşi de anchetă era astfel făcut, încât era aproape imposibil ca cel care trecea prin mâinile Securităţii să nu recunoască un delict, fie chiar nefăcut, sau ceea ce alţii spuseseră despre el, sau el însuşi pentru a scăpa de torturile fără limită în timp.

Dacă Securitatea reuşise să smulgă secretele, nu putuse deloc să afecteze structura sufletească a lor. Dimpotrivă, trecând prin anchetă, studenţii se convingeau mai mult de justeţea cauzei pentru care sufereau şi de absurditatea

noului sistem impus. Câtă vreme deci sufletul rămânea întreg, nu se putea vorbi de o înfrângere. Tocmai împotriva sufletului s-a luptat, şi distrugerea lui a fost ţinta.

Despre creştinismul poporului românesc, mărturisesc pe lângă cronicile istoriei, de mai multe secole, mulţimea de troiţe semănate pe la toate răscrucile drumurilor. Creştinismul Românului este împletit organic cu structura lui sufletească, poate pentru că s-au născut împreună. În Dumnezeu, poate mai mult ca alte neamuri, Românul îşi pune toate speranţele ori de câte ori vitregia vremurilor se abate peste capul lui. În Dumnezeu îşi puseseră speranţa şi copiii ţăranilor ajunşi studenţi. Rugăciunea spusă din adâncul sufletului, cu buzele tremurânde a fost de foarte multe ori mai necesară poate decât pâinea, Se spune adeseori că credinţa este invers proporţională gradului de cultură. În închisorile din România s-a dovedit tocmai contrariul. Cei care au crezut mai puternic, nelimitat, cei care au simţit mai imperios necesitatea rugăciunii au fost tocmai intelectualii. Aproape toţi, fără distincţie de crez politic. În închisoare s-a ajuns la descoperirea lui Dumnezeu. Golul sufletesc care afară putea fi înşelat cu aparenţe, nu a putut fi umplut decât acolo cu ceea ce îi lipsea, cu credinţa adevărată.

Comuniştii cunoşteau această realitate. Şi au lovit de la început, cu toată furia, vizând disperarea, deznădejdea, care aduce după dânsa distrugerea credinţei şi deci ineficacitatea preceptelor morale creştine. Iar pentru că tradiţia e vadul acestor precepte s-a vizat distrugerea ei de asemenea.

Tot ceea ce trecutul putea oferi ca element de refugiu a fost răscolit şi denigrat. Începând cu istoria şi eroii ei şi terminând cu folclorul... de inspuraţie creştină.

Familia, ca ultim refugiu, unde fiecare ancorează în clipe de deznădejde, a avut un tratament special. Sfărâmată dragostea de familie, omul se găsea izolat în propria lui mizerie.

S-a căutat să distrugă apoi admiraţia pentru individualităţile puternice care au jucat un rol în istoria neamului, sau care în acele vremi mai jucau un rol naţional important atât în viaţa publică cât şi în cea educativă pentru

a se sparge lanţul care creează comunităţi de gândire şi dă sens unei lupte.

Şi ca ultimă lovitură, şi cea mai dureroasă, s-a urmărit distrugerea însăşi a personalităţii celui supus demascării.

Acestea erau punctele asupra cărora „reeducatorii” s-au oprit pentru ca la sfârşitul experienţei să apară celălalt om, cel depersonalizat, epava, robotul.

Pentru a se putea trece la aplicarea planului, au pregătit terenul. Se spune că în timpul anchetelor făcute de către prima poliţie comunistă, un avocat rus arestat şi torturat, după ce a mărturisit totul, s-a apucat şi a scris o carte destinată anchetatorilor, în care luându-se ca exemplu şi cercetând propria lui persoană, a pus la îndemâna acestora un tratat psihologic de o importanţă covârşitoare. Descoperise analizându-se, punctele slabe ale omului, acolo unde se putea lovi pentru a se ajunge la dărâmarea lui. Fisurile acestea, pentru că aşa le numeşte el în carte, sunt foamea şi teroarea morală. Teroarea, incertitudinea în timp nelimitat, izolarea totală.

Alimentaţia insuficientă dată de-a lungul lunilor care se scurseseră pregătise terenul destul de bine...

Acestea erau premisele „demascării”. Ea se compunea practic din două faze bine distincte: demascarea exterioară şi cea interioară. Prima era doar o amplificare până la paroxism a anchetelor făcute de Securitatea comunistă ale cărei metode de schingiuire erau împinse câteodată până la absurd. Adevărata ţintă era demascarea interioară şi asupra ei se insista mai cu dârzenie.

Demascarea – exterioară era doar o anchetă poliţienească, o comportare. Printr-un sistem de schingiuiri se urmărea stoarcerea omului, aducerea lui în situaţia de a spune TOT, dar *absolut* TOT ceea ce comisese sau intenţionase să comită înainte de arestare. Trebuia să spună, să denunţe toate persoanele care veniseră în contact cu el, care-l ajutaseră cu bani sau alimente, cu sfaturi, sau îl încurajaseră moral, toţi cei care-l găzduiseră, cei care cunoşteau ceva despre activitatea lui chiar dacă nu participaseră activ, cei care nu simpatizau cu regimul comunist, oportunişti sau strecuraţi,

persoane susceptibile de a desfăşura ulterior o activitate antipartinică, calomniatori, etc. Apoi trebuia să spună dacă a avut material ideologic (cărţi, documente, ziare, circulări, etc.) şi nu le-a declarat la anchetă, unde erau ascunse, cine mai cunoştea de existenţa lor, dacă dispunea de arme de foc şi unde erau ascunse. Se insista deosebit asupra armelor, mai ales asupra depozitelor create de ţărani la retragerea trupelor germane în 1944, a persoanelor din armata „populară” suceptibile de a fi mituite sau corupte pentru a pune la îndemâna duşmanilor poporului armament sau tot ceea ce putea fi folosit de aceştia în lupta împotriva partidului.

Declaraţiile erau făcute mai întâi verbal, chiar sub schingiuiri, erau apoi scrise pe o placă de săpun, verificate şi confirmate de cineva din comitetul de reeducare sau de însuşi Ţurcanu, dacă cumva cazul era mai interesant, apoi erau trecute pe hârtie, semnate de declarant şi înaintate unei secţii speciale din Ministerul de Interne, cea care se ocupa apoi cu trierea informaţiilor şi arestarea celor denunţaţi.

Tot din demascarea exterioară făcea parte şi declararea activităţi din închisoarea în care ai fost până la venirea în Piteşti, apoi din închisoarea Piteşti.

Beneficiind iniţial de o oarecare libertate interioară, aceea de a fi supravegheaţi mai puţin sau mai superficial de către gardieni, studenţii îşi organizează timpul liber ca să profite la maximum de el. Lipsiţi de orice fel de material didactic, de hârtie sau creion (obiecte cu adevărat periculoase pentru cel la care erau găsite), studenţii descoperiseră încă odată stilul roman, înlocuind tabletele de ceară cu cele de săpun. Pe toate aceste tăbliţe se scria. Se dădeau cursuri de limbi străine, lecţii de matematici superioare, chimie, etc. Pe de altă parte, şi mai ales printre studenţii de la filosofie, litere, drept şi teologie, se duceau discuţii fructuoase pentru cunoaşterea multor aspecte ale vieţii spirituale ale ţării, colectivitatea românească, probleme de sociologie sau orientare, etc. Toate acestea erau considerate de comunişti ca tendinţe de reorganizare interioară, activitatea politică în închisori fiind pedepsită cu mult mai aspru decât cea

dinafară.

Studenţii „mistici” (sub denumirea aceasta erau cunoscuţi cei care se ocupau în mod deosebit de probleme de teologie, de cunoaştere mai aprofundată şi o înţelegere mai adâncă a creştinismului) au fost consideraţi că încercau să reorganizeze activitatea anticomunistă în închisori.

Nu au lipsit nici discuţiile cu caracter politic, între studenţi de convingeri diferite, cu intenţia de a se cunoaşte mai bine şi a lămuri diferendele din timpul când erau liberi. Un lucru care de altfel s-a petrecut în mai toate închisorile din România, aceste discuţii au făcut să dispară multe păreri eronate născute în timpul confruntărilor pe teren unde patimile se dezlănţuiau mai lesne, şi să ducă la o apropiere şi stimă reciprocă necunoscută până atunci.

Ori tocmai aceste lucruri erau cerute cu insistenţă de „demascatori”.

Şedinţe de educaţie naţională, momente politice, atitudini ostile organelor administraţiei închisorilor, ironiile, interpretările pe dos ale marxismului, glumele făcute pe socoteala învăţătorului Stalin, etc., trebuiau povestite cu amănuntul de cel cercetat. Care dintre studenţi aveau atitudine fanatică, erau mai bine documentaţi, prezentau pericolul de a polariza împrejurul lor elemente mai tinere, cine a ajutat cu medicamente pe cei care erau la secţia muncă silnică, aceasta pentru a face o clasificare mai precisă a elementelor şi a le folosi pentru demascările celor care încă nu trecuseră prin foc.

Când studentul spunea tot, sau atât cât putea să convingă comitetul de reeducare că nu mai ascunde nimic, începea adevărata tragedie, „demascarea interioară” adică a sufletului lui.

Dacă demascarea exterioară aducea un raport oarecare Securităţii prin faptul că erau denunţaţi toţi cei care nu fuseseră încă arestaţi, partea a doua tindea la anihilarea personalităţii studentului, deci constituia partea esenţială a experimentului. Demascarea exterioară era folosită pe alt plan ca o etapă de slăbire, de spargere a încrederii în persoana proprie, de clătinare puternică a credinţei;

demascarea interioară aducea, sau trebuia să aducă, distrugerea suportului moral şi psihologic, transformarea studentului în material amorf, apt să primească o nouă structurare.

Pentru aceasta, studenţii erau obligaţi să calce în picioare tot ce aveau mai sfânt, Dumnezeu, familie, prieteni, iubire, soţie, colegi, amintiri, crez, tot ceea ce îi lega de trecut, tot ceea ce putea constitui un punct de suport interior în închisoare.

Când studentul trecea şi prin acest examen şi reeducatorii erau satisfăcuţi de rezultat, devenea de acum un om cinstit şi curat, demn să primească doctrina nouă a umanismului marxist întruchipat pe acea vreme de „genialul conducător al popoarelor”, I.V. Stalin.

În numele acestei doctrine, pentru a justifica în felul lui demascările, Ţurcanu afirma: „mă banditule, eu bat în tine pe criminalul legionar (sau ţărănist, după cum era cazul) nu am nimic cu tine personal: prin acţiunea mea te ajut să te lepezi de concepţia criminală care te-a adus aici şi să te pregătesc pentru o nouă cauză, dreaptă, cauza poporului muncitor”.

Acesta este tratamentul care pe alt plan şi cu alţi termeni de altfel se aplică întregii societăţi de sub oblăduirea comunistă; prin propagandă ciudată se tinde a face pe om să creadă că mizeria nu este reală, că totul merge cum nu se poate mai bine şi că acesta este singurul drum care poate duce la fericire...

Pentru cei care au trăit sub comunism, niciun paradox nu mai este imposibil. Pe nimeni nu mai surprinde disproporţia considerabilă între ceea ce se face şi ceea ce se pretinde a se face. Se legiferează dezideratul uman de totdeauna, dar se practică exact contrariul şi despre aceasta nu se poate vorbi în gura mare...

De-aş zări măcar o frântură de stea!
Ce fiară-i veşnicia, ce fiară!
I-aş cere să-mi dea un capăt de sfoară
şi de milenii să mă spânzur cu ea:

REFLEXELE CONDIŢIONATE

Prea cunoscuta teorie a reflexelor condiţionate care, explică oarecum actele animalelor, este aplicată de comunişti şi la om.

În medicina socialistă sunt cunoscute sub numele de reflexe pavloviene după savantul sovietic Pavlov care le-a experimentat pentru prima dată ştiinţific asupra câinilor. Practic însă aceste experimente sunt foarte vechi; ţiganii le-au aplicat din vechime pentru dresarea urşilor. La Pavlov actul reflex este legat de relaţia între sunetul unui clopot şi bucata de carne. După o repetare a acestei experienţe, câinele începe să saliveze abundent numai auzind sunetul clopotului, fără să vadă şi bucata de carne. La ţigani, jocul ursului este tot un act reflex. Încă de când este pui, ursul e pus pe o tavă de metal, dededesubul căreia arde încet un foc. Pe măsură ce metalul se încălzeşte, tălpile ursuleţului nu mai pot suporta şi atunci el începe să se mişte alternativ, când pe una când pe alta. Toată ceremonia aceasta este însoţită de bătaia darabanei. După mai multe şedinţe succesive, numai la auzul sunetului darabanei, el va începe „să joace”. La această experienţă au supus comuniştii pe om, făcând totul ca să-l reducă mai întâi la condiţia animală.

Când în om se distruge suportul moral, se distruge conştiinţa superiorităţii şi a personalităţii sale, când este adus la situaţia de a nu mai dispune de facultăţile sale, între om şi animal nu mai poate exista diferenţă. El încetează de a fi o fiinţă superioară. Se va supune ca orice animal tuturor comandamentelor biologice.

Iată de ce într-o celulă, întâmpinând o rezistenţă

neaşteptată, Ţurcanu a afirmat: „Vă opuneţi zadarnic. Sistemul este experimentat de 25 de ani şi nu a dat greş până acum. Vă veţi convinge singuri de acest lucru. Eu nu lucrez la întâmplare.” Directorul închisorii, locotenentul Dumitrescu, membru de partid, a afirmat de mai multe ori şi în mai multe celule, cu puţin înaintea începerii reeducărilor: „Din granit dacă aţi fi şi totuşi nu veţi putea să ţineţi până la capăt. În curând veţi vedea că nu mint.” Şi apoi faptul că la Piteşti, cel puţin din punct de vedere al metodei, nu s-a mers la întâmplare ci s-a trecut de la început la aplicarea unui sistem verificat ale cărui rezultate se scontau cel puţin la sigur pentru o mare parte din deţinuţi.

Cât era de verificat sistemul, nu ştiu, dar amintirea schingiuirilor, sigur ţinea locul clopotului profesorului Pavlov sau al darabanei ţiganului. Suficient să se invoce metodele de schingiuire, ca omul să fie paralizat şi să se comporte după placul experimentatorului.

Acţionând iniţial asupra elementelor de la corecţie şi lagăr, reeducatorii şi-au creat o masă de manevră suficient de numeroasă pentru a o folosi mai departe asupra celorlalte categorii de deţinuţi. A facilitat operaţia însuşi sistemul administrativ de repartiţie a studenţilor în celule. În grupuri care porneau de la cinci până la cincisprezece, ei erau izolaţi permanent, celulele fiind zi şi noapte închise pe dinafară. Această izolare pe unităţi mici a servit de minune.

La început câte puţini, apoi din ce în ce mai mulţi, toţi studenţii au trecut prin reeducare. Şi toţi au devenit în cele din urmă, nu importă cât timp au rezistat, simple elemente docile pe care inspiratorii le vor întrebuinţa mai departe după un plan bine stabilit. N-au existat excepţii. Numai cei care au avut norocul să moară în timpul schingiuirilor au putut scăpa neîntinaţi. Sau cei care, profitând de neatenţia celor care îi schingiuiau, au putut să se sinucidă.

Doi ani întregi, zi de zi şi noapte de noapte, cei care, riscând carieră şi viaţă de multe ori, au înfruntat schingiuirile şi gloanţele Securităţii comuniste, fără să mărturisească de multe ori nimic, s-au sfărâmat încet, încet, copleşiţi de disperare, de groază, de incertitudine, metamorfozaţi de

aplicarea experienţei reflexelor.

Ce transformări radicale se pot petrece în sufletul aceluia care, ridicându-i-se dreptul de a se suprima biologic cu mâna proprie, ani de-a rândul este ţinut cu un picior în groapă prin metode satanice, nici că poate bănui psihologia experimentală modernă. Eroism, abnegaţie, convingeri etice, idealism? Dacă păgânii, în timpul prigoanei lor împotriva creştinilor ar fi întrebuinţat metodele comuniste, calendarul creştin e îndoielnic c-ar fi numărat atâţia sfinţi sau martiri.

Ce poate fi mai deprimant ca acest gând?

Că în faţa durerii fizice şi morale, că în faţa disperării născute din convingerea fermă că durerea nu va avea sfârşit, nu există, nu pot exista eroi. E oare eroismul o simplă stare de exaltare hrănită de circumstanţe, condiţionată de împrejurări şi mediu? În condiţiile create la Piteşti, eroul nu numai că nu era posibil dar apariţia lui ar fi fost un non-sens care ar fi sfărâmat însăşi noţiunea de om creată acolo.

Dacă timpurile care vor veni, vor permite o anchetă de proporţii şi de lungă durată, atunci se va putea vedea ce adânci transformări se pot obţine în psihicul omenesc. Şi eventualul proces va fi nu al celor care au schingiuit ci al îngrozitoarei concepţii care a reuşit să aducă pe om pe o treaptă inferioară animalelor.

De la scena petrecută în camera patru spital a trecut un timp oarecare. Atât cât trebuia ca cei supuşi experienţei să fie aduşi în situaţia pe care o doreau iniţiatorii ei. De felul cum urma să reacţioneze acest grup depindea poate însăşi continuarea experienţei.

Rezultatele au fost însă cele scontate. Se putea trece la a doua fază, aceea în care deţinuţii urmau să se demaşte între ei fără ca administraţia să mai intervină.

Mutările dintr-o celulă în alta se făceau de organele închisorii, la dorinţa lui Ţurcanu, Acesta avea mână liberă să aranjeze pe deţinuţi în conformitate cu necesităţile demascărilor. Dispunea de întreg tabloul condamnaţilor şi pe baza lui îşi aranja celulele. Pentru camuflare cei care chemau pe studenţi erau însă ofiţerii închisorii.

Ţurcanu, a introdus astfel pe studenţii care trecuseră prin

celula zisă spital, într-o altă celulă, aleasă tocmai pentru continuarea experienţei. Timp de două sau trei săptămâni, studenţii demascaţi provocau discuţii, incitau împotriva regimului, culegeau informaţii, căutau cu alte cuvinte să tragă de limbă pe cei care urmau să treacă în reeducare, pentru a avea la îndemână cel puţin câteva dovezi de care să se lege. Pentru aceasta erau speculate două stări de fapt. În primul rând încrederea care domnea printre studenţi (nimeni la vremea aceea nu putea bănui nici măcar pe departe ceea ce se punea la cale) şi în al doilea rând pornirea naturală a lor împotriva comunismului.

Încă cu mult timp înainte, studenţii întrebuinţau pe ascuns plăcuţele de săpun pentru a scrie. Cei introduşi în celule, beneficiau de precedent pentru a înşira pe aceste plăcuţe tot ceea ce credeau că poate folosi demascărilor, în conformitate, natural, cu instrucţiunile primite de la şefii reeducărilor. Plăcuţele ţinute erau ascunse pentru a nu trezi suspiciuni şi erau transmise lui Ţurcanu sau altora fie direct, dimineaţa când erau scoşi la spălat, fie chemaţi de gardieni la grefă (în realitate ieşeau pe culoar şi acolo dădeau raportul lui Ţurcanu). La spălător plăcuţele erau ascunse în locuri dinainte stabilite. Când se închideau celulele, ele erau ridicate de cei însărcinaţi sau de ofiţerii politici. Se mai foloseau plantoanele de pe coridor, persoane alese ca fiind de încredere, distribuirea hranei, sau oricare alt sistem prin care cel reeducat putea veni în contact cu coridorul fără să fie bănuit de cei din celulă.

Fără îndoială că reeducatorii se puteau lesne lipsi de aceste „documente” pentru că le puteau obţine şi aşa în timpul demascărilor. Dacă sistemul era întrebuinţat însă, acesta dădea mai mult posibilitatea de verificare a reeducaţilor introduşi, şi pe de altă parte pentru a avea cu ce lovi din interior cum se spunea, pentru a putea provoca surprinderea. Culegerea informaţiilor mai păstra în permanentă stare de alarmă pe cei introduşi. Când se credea că sunt strânse destule elemente compromiţătoare se trecea la acţiune.

În celulă îşi făcea apariţia Ţurcanu (de cele mai multe ori)

sau un alt element influent, dintre conducătorii O.D.C.C.-ului. Împreună cu acesta mai intrau şi mai mulţi dintre colaboratorii verificaţi. Prezenţa acestora avea darul de a aminti pe de o parte reeducaţilor introduşi că sunt permanent sub supraveghere, să creeze adică complexul „reflexelor”, iar pe de altă parte, din considerente mai practice, să întărească echipa bătăuşilor, pentru a evita scene de natura celei petrecută în camera patru spital, când a fost necesară intervenţia directă a oamenilor închisorii.

În general, grupul care intra în celulă înainte de începutul demascărilor era compus din elemente viguroase, bine hrănite, abstracţie făcând de însuşi Ţurcanu care era un adevărat Hercule pe lângă studenţii ruinaţi fizic de foametea îndelungată la care erau supuşi. Dat fiind faptul că cei care distribuiau alimentaţia prin celule erau tocmai bătăuşii, se poate lesne deduce „cum” se hrăneau, mai ales că părerea care predomina în închisori era aceea că banditii nu trebuie să trăiască pe spinarea poporului muncitor. „Eminenţele cenuşii” care dirijau din umbră toată tragedia sinistră, calculaseră dinainte toate elementele pentru ca nimic să nu se petreacă contrar prevăzutului.

„Şedinţa” se deschidea de obicei printr-un discurs ţinut de unul din şefii reeducărilor, de cele mai multe ori Ţurcanu, şi se compunea din aceleaşi fraze stereotipe, întru nimic diferite de cele pronunţate în camera patru spital. „Necesitatea reeducării”, „banditii care se opun”, „necesitatea” etc. La sfârşitul cuvântării se cerea tuturor, implicit celor care erau deja trecuţi prin reeducare, să-şi facă demascarea imediat. Răspunsul era întotdeauna acelaşi şi reacţiunea lui Ţurcanu de asemenea. Ridica fie căciula, fie mâna, pentru a da semnalul, apoi în camera patru spital începea schingiuirea. Deruta era şi mai mare când vedeau că înşişi unii dintre ei, cei aduşi dinainte, cei care înainte erau consideraţi ca fraţi, loveau cu disperare, pe la spate de cele mai multe ori. De unde puteau ei să cunoască motivul care-i determina pe aceştia să lovească?

Acest prim moment al stupefacţiei era folosit la maximum de reeducatori. Iată cum mi-a descris studentul de la

litere .... acest moment:

„Când Ţurcanu şi-a terminat discursul am crezut că este nebun. Şi ne-am uitat unii la alţii uimiţi. Nu au trecut însă decât câteva clipe. A ridicat căciula. În aceeaşi clipă, un prieten, poate cel mai bun pe care l-am avut înainte de arestare şi în care aveam încredere oarbă, m-a izbit cu pumnul direct în obraz şi cu atâta furie încât am ameţit. M-am uitat îngrozit la el. Mâinile mi-au atârnat deodată inerte. Nu eram capabil să spun un cuvânt, să-l întreb ceva măcar. El a continuat să lovească cu aceeaşi disperare. Nu puteam să opun nici cea mai mică rezistenţă. La început am crezut că este vorba de o nebunie colectivă care le-a întunecat minţile dintr-odată. Într-un târziu am încercat să-l întreb ceva, nici eu nu mai ştiu ce. Răspunsul a fost o ploaie de pumni însoţită de expresii atât de hidoase încât parcă m-au durut şi mai mult decât pumnii. Abia atunci mi-am revenit oarecum şi am încercat să mă apăr. Dar din spate un alt student venit odată cu prietenul meu în celulă cu două săptămâni înainte, s-a aruncat asupra mea. Acesta era înarmat cu un ciomag. Nu puteam să-mi închipui de unde-l are! Nu am mai putut să mă feresc. Am lovit şi eu în disperare, la întâmplare, unde nimeream, şi în cine nimeream. Am încercat să-mi croiesc drum spre perete pentru a-mi adăposti spatele, dar cineva m-a lovit cu putere peste braţul stâng cu un ciomag. Apoi alt ciomag m-a lovit în cap. M-am clătinat. Au urmat altele... În celulă se produsese un vacarm îngrozitor. Gemetele se împleteau cu răbufnelile ciomegetor şi cu înjurăturile.

Ciomegele s-au rupt într-un timp. S-a produs încăierarea corp la corp. Dar noi eram mult mai puţini şi mai slabi decât cei care ne atacau. Unul câte unul cădeam la pământ fără a ne mai putea ridica. Târziu, am căzut şi eu în nesimţire. Cât am stat aşa nu ştiu. Când m-am trezit, eram plin de sânge şi vânătăi. Corpul îmi era amorţit şi mă durea peste tot. Nu puteam să mă mişc. Ceilalţi colegi ai mei erau în aceeaşi situaţie. Ţurcanu nu mai era în cameră. Ne lăsase pe mâna colaboratorilor, a comitetului de reeducare, dinainte stabilit din rândul celor aduşi. Ceea ce se consumase în celulă crease o prăpastie fără fund între noi şi ei. Ţurcanu putea pleca

liniştit, fără să-i fie teamă de trădare... Nu-mi puteam închipui în clipa aceea că, numai peste câteva luni, eu însumi voi ajunge în situaţia de a schingiui pe alţii pentru a-i „reeduca”...”

Când a terminat de povestit – era la câţiva ani după „demascare” – pe faţă i se imprimă o deznădejde indescriptibilă. Şi a încheiat: „Printr-o fatalitate de neînchipuit, am devenit groparii propriilor noastre vise, propriului nostru suflet. Pentru că niciodată de acum înainte nu vom mai putea ridica fruntea sus. Creştinii mureau fericiţi pentru un crez. Noi, tot creştini, nu am avut fericirea aceasta. Am devenit uneltele comunismului pe care l-am detestat din suflet, pentru a ne distruge reciproc, pentru a ne îngropa într-o nebunie unică visele cele mai scumpe, hrănite cu suferinţă şi renunţări la cele lumeşti, ca şi cum ne-ar fi smuls Satana din mâna lui Dumnezeu. Atunci dacă aş fi avut posibilitatea chiar să mă sinucid, aş fi fost mulţumit. Acum nu mai am această îndrăzneală... Par întreg poate, dar în realitate sunt numai o epavă discreditată în ochii prietenilor, lovită cu pietre de duşmani. Şi totuşi, nu am fost în fond cu nimic vinovaţi”.

De obicei, raportul de forţe era de doi la unu. În plus, reeducaţii dispuneau şi de ciomege, cozi de mătură, scânduri, curele, etc. Şi de ura ciudată care se năştea în ei, şi care îi îndemna să facă din toţi unul ca altul, pentru ca niciunul să nu poată privi cu ochi de acuzator. Era răbufnirea durerii de a nu fi putut rezista, de a nu fi murit înainte de compromitere.

De cele mai multe ori intervenţia gardienilor era inutilă. Dar nu rare au fost cazurile când, disperarea şi revolta ce au urmat momentului derutei, au făcut necesară ajutorarea reeducatorilor de către directorul Dumitrescu, care prin vizeta uşii urmărea desfăşurarea scenelor de demascare, mai ales la început, când soarta se putea schimba.

De obicei prima bătaie dura între trei şi patru ore. Nu au fost însă puţine cazurile când s-a prelungit şi nouă ore în şir, pentru că disperarea trezeşte în om forţe puţin cunoscute. Pe măsură ce studenţii erau scoşi din luptă, în stare de leşin sau zdrobiţi, cu capetele sparte sau cu coastele rupte, erau

trecuţi sub prici. Apoi urma o percheziţie generală, în care li se luau toate obiectele ce ar fi putut servi fie la atac, fie la încercare de sinucidere. Erau trecuţi aşa, dezbrăcaţi, sub prici, şi pe măsură ce-şi reveneau în fire, reluaţi în primire de ciomegele „comitelului de reeducare”.

Situaţia aceasta dura zile la rând. Cei care erau în „poziţie de demascare” erau supuşi unui regim draconic ce urmărea prăbuşirea definitivă „din disperare”. Neavând posibilitatea de a riposta sau de a se apăra, şi nici aceea de a se sinucide, pentru că erau ţinuţi sub o supraveghere straşnică, disperarea pe care scontau iniţiatorii demascărilor punea stăpânire încetul cu încetul pe gândul lor. Şi se abandonau chinului aşteptând desfăşurarea tragediei.

Metodele întrebuinţate în demascări aveau o linie generală comună. Aceea că totul era permis numai rezultatul să fie „pozitiv”. Dacă au existat unele diferenţe la aplicarea schingiuirilor, aceasta s-a datorat „inventivităţii” şefului comitetului sau unei doze de criminalitate deja existente în ei, sau în ceilalţi membri din comitet.

Mă pipăiţi pe umeri, pe veşminte,
încredinţaţi că m-am întors 'napoi?
Dar eu sunt numai sute de morminte
în leşul care umblă printre voi...

O ZI...

Dată fiind linia comună a desfăşurării demascărilor în diferitele celule din închisoarea Piteşti, voi descrie mai jos, programul unei zile de reeducare în care nu se cuprinde bineînţeles bătaia, program oarecum sinteză a tuturor celor întrebuinţate:

Deşteptarea se dădea la orele cinci dimineaţa pentru a avea timp destul pentru curăţenie. Până la ora şase deci se făcea curăţenia în celulă. Aceasta cădea în mod obligatoriu în spatele „catolicilor" adică a celor consideraţi mai fanatici sau mai refractari reeducării. „Guguştiucii" sau cei mai puţin importanţi se ocupau cu spălatul geamurilor sau cu alte preocupări fără o importanţă deosebită. Cei care spălau scândurile, erau obligaţi să ducă în spate câte un reeducat, sau doi sau trei, asta în raport cu calificarea dată de comitet. Frecatul scândurilor dura până la ora şase când veneau gardienii să facă „numărul". De multe ori însuşi directorul sau ofiţerii-politici veneau să facă deschiderea şi să inspecteze curăţenia. Ţinuta obligatorie a deţinuţilor era natural, poziţia de drepţi. Şeful camerei, totdeauna un reeducat, sau chiar şeful comitetului, dădea raportul. Cei care în urma schingiuirilor nu se mai puteau ţine pe picioare, erau ridicaţi, sprijiniţi de subţiori de către reeducaţi şi aşezaţi în rândurile din spate, pentru a nu da prilej directorului să vadă(?!) ...

După ce trecea inspecţia de dimineaţă, celulele erau în principiu „deschise". Atunci studenţii erau scoşi la „spălat" şi la curăţitul „tinetei" – un fel de putină de lemn în care se făceau necesităţile în celulă, în timpul zilei. Printr-o dispoziţie dată de comitetul de reeducare pe închisoare folosirea

acestui closet arhaic era numai pe jumătate permisă, adică numai pentru urinat, şi acesta condiţionat de poziţia celui care era în reeducare. Pentru alte necesităţi, studenţii aveau dreptul să iasă de două ori pe zi la closetele comune de pe coridorul secţiei în care erau închişi. Sunt unele aspecte din viaţa de deţinut asupra cărora se trece de obicei cu vederea pentru că amănuntele repugnă. Aici însă fiecare amănunt era dinainte analizat şi întrebuinţat în scop „reeducativ”. De aceea le redau.

Ieşirea la spălător şi closet era doar un pretext special ales pentru a mări gama chinurilor şi a degradării la care erau supuşi studenţii. Pentru că timpul care era lăsat la dispoziţia celui „în poziţie de demascare” nu ajungea practic nici măcar pentru prepararea necesară... El varia între treizeci de secunde sau mai puţin şi maximum un minut şi era la discreţia celui însărcinat cu supravegherea „banditului”. Cei care nu reuşeau să termine în timpul prevăzut, erau traşi afară de guler, bătuţi „pentru că sabotaseră curăţenia” şi duşi la celulă unde trebuiau să aştepte fie până seara, fie până a doua zi dimineaţă, dacă incidentul se întâmpla la programul de seară. Dar de multe ori se întâmpla acelaşi lucru la rând în diferite ieşiri şi atunci studentul era obligat să recurgă la alte mijloace mult mai degradante. Acelaşi lucru se întâmpla şi la „spălător” unde nu aveau timp nici măcar să se ude pe mâini. Programul acesta dura bineînţeles până când demascarea era completă. Sistemul era aplicat pe larg la toate Securităţile din România comunistă. Dau numai un singur caz, spre exemplu: în vara anului 1952 eram în anchetă la Securitatea din Constanţa. Prin luna August a fost adus în celulă doctorul Papahagi, fost medic şef al judeţului Tulcea, membru de partid, arestat pentru activitate... „fascistă” pe când era elev la liceul român din Grecia! Deşi cunoscut de paznicii de pe secţie pentru că toţi erau lipoveni din judeţul Tulcea unde el profesa, a fost literalmente smuls de guler şi lovit cu cizma, dezbrăcat cum era, de către un gardian din Jurilovca, analfabet. Nu i se lăsaseră decât câteva zeci de secunde pentru a utiliza closetul. Doctorul a venit în celulă plângând. Până în clipa aceea credea că eu sunt

pătimaş atunci când vorbeam despre tratamentul inuman la care eram supuşi.

Întorşi în cameră, studenţii primeau raţia de hrană pentru dimineaţa respectivă, hrană care consta dintr-un polonic de 250 grame supă de mălai – aşa numitul terci – sau din aceeaşi cantitate de ceai. Studenţii supuşi experienţei, cei în „poziţie de demascare”, nu aveau dreptul să mănânce cum mănâncă toată lumea. Erau obligaţi să mănânce „porceşte” adică servindu-se numai de gură! Trebuiau să se aşeze în genunchi, cu mâinile la spate, sau direct pe brânci dacă acesta era ordinul şefului de reeducare. Din poziţia aceasta, trebuiau să consume cu gura, sorbind lichidul fierbinte din gamela pusă în faţa lor. Rezultatul unei asemenea tentative era acela că studentul se alegea cu buzele arse, după ce rezistând cât putea, era bătut ca un hoţ de cai. Era evident că niciunul nu se lăsa „convins” de asemenea pretenţii imediat ce i se cerea „să facă pe porcul”. Numai după schingiuiri îndelungate studenţii nu aveau încotro şi acceptau.

„Bandiţii” nu aveau voie să spele gamela după ce consumau conţinutul. Curăţatul se făcea cu limba, pentru cu apa dată în celulă era consumată numai de acei care erau deja reeducaţi, mai ales că mai niciodată nu era suficientă nici în zilele „normale”. În celule nu era apă curgătoare. Se aducea de pe coridor de către plantoane, în ciubere de lemn, sau în alte vase, evitându-se bineînţeles orice vas casabil care ar fi putut da cuiva un mijloc de sinucidere.

Imediat după terminarea „micului dejun”, cei în demascare treceau „în poziţie”. Studentul era obligat să stea pe marginea patului sau priciului, cu picioarele întinse, cu mâinile aduse deasupra genunchilor, cu capul ridicat şi privind mereu înainte, fără dreptul de a mişca în nicio parte. Fiecare din ei era păzit de către un planton de serviciu, recrutat bineînţeles dintre cei care trecuseră deja prin demascare. Cea mai mică abatere era pedepsită pe loc şi cu asprime de planton însuşi, care apoi raporta şefului, acesta acordând un supliment de pedeapsă.

Între orele 11 şi 12 se servea masa de prânz. Înaintea mesei se distribuia pâinea. Când gardianul se apropia de

celulă, sau se auzea zgomotul specific pe coridor, la un semn totul intra „în ordine” fiecare student adoptând o poziţie cât mai naturală „pentru ca gardianul să nu ştie ce se petrece în celulă”, chiar dacă acesta participa în alte împrejurări direct ia demascări sub conducerea directorului sau a unui ofiţer politic. Fiecare student trecea prin faţa coşului cu pâine sau a hârdăului cu mâncare primindu-şi porţia. Imediat însă ce uşa era închisă cu zăvorul, atmosfera de demascare era refăcută. „Banditul” nu avea voie să mănânce pâinea cu ajutorul mâinilor. Era adeseori legat la spate, pâinea i se arunca în faţă, şi din poziţia de îngenuncheat era forţat să mănânce numai ajutându-se de gură. Cea mai mică fărâmitură trebuia culeasă de pe podea cu limba sau cu buzele! Câteodată metoda era schimbată. I se permitea să consume pâinea folosindu-se de mâini dar atunci porţia de 250 de grame era ruptă în două sau trei părţi şi fiecare bucată trebuia consumată dintr-odată.

Mâncarea se servea ca şi ceaiul. Dar de data aceasta supliciul era şi mai de nesuportat pentru că ceaiul sau terciul de dimineaţă putea să se răcească uşor tergiversând puţin, chiar şi sub bătaie. Mâncarea care era mai vâscoasă de obicei având ca bază orz decorticat, nu se răcea prea repede. Evident, comitetul O.D.C.C. cerea de la fiecare „bandit” să consume mâncarea cât mai repede. Pentru aceasta, câte un reeducat se aşeza direct în faţa banditului şi-l obliga, bătându-l, să mănânce... Gamela era spălată şi de data aceasta cu limba. Sau se interzicea pur şi simplu spălatul, pentru că „duşmanii poporului” nu au nevoie de curăţenie... după care se trecea din nou în poziţie.

O mică întrerupere avea loc la orele cinci când se servea cina, care nu era decât o reeditare a suferinţelor de la prânz.

La ora şase se făcea închiderea. Directorul, sau un gardian şef, trecea prin fiecare celulă, numărând pe deţinuţi. Poziţia acestora era natural, aceea de la deschidere, cu cei bănuiţi în spate, încadraţi între doi reeducaţi, pentru a nu produce „tulburarea programului”. Statul în poziţie urma şi după închidere, până la ora nouă, când se dădea „stingerea”, noţiune anacronică rămasă de pe vremea când arestaţii

puteau stinge lumina pentru a dormi în întuneric. În închisorile din România – în toate închisorile – nu se stinge lumina niciodată în timpul nopţii.

Când bătea clopotul pe coridor, fiecare deţinut era obligat să se culce. Orice vorbă era pedepsită de regulament.

„Stingerea” dată la Piteşti însă era începutul unui nou calvar. După treisprezece ore de chin, dormitul nu se permitea decât după un anumit sistem, mai draconic poate ca celelalte.

Întins pe spate, cu faţa în sus, cu corpul întins drept, cu mâinile deasupra păturii care nu acoperea corpul decât până la piept, studentul nu avea voie să facă nicio mişcare ce ar fi putut să-i dea o poziţie de somn mai comodă. La picioarele lui, cu un ciomag în mână, păzea plantonul; chinuit şi el de somn şi deci şi mai îndârjit de rezistenţa celui pe care era obligat să-l păzească.

Cui nu i se întâmplă în somn, involuntar, să se întoarcă într-o parte, sau să adune genunchii... O lovitură dată peste fluierul piciorului cu toată puterea, şi cel care călca disciplina somnului, era readus în poziţia corectă. Plantonul era obligat să lovească tare nu numai de către comitetul de demascare ci chiar de către cel pe care-l păzea. Evident, nu cel lovit cerea să fie lovit cu putere, ci teama plantonului care ar fi avut puţină milă. Pentru că odată rezistenţa sfărâmată, studentul începea să vorbească despre „toate” şi dacă plantonul nu l-a lovit tare, el spunea în demascare că a fost menajat de planton pentru că îi fusese prieten sau pentru că plantonul nu-şi făcuse demascarea completă sau că era încă cu prejudecăţi sau gânduri burgheze...

Şi nu au fost puţine cazurile în care plantoanele au trecut pentru a doua oară în poziţie de demascare, pentru că au fost denunţate de către cei pe care nu i-au lovit destul de tare atunci când au călcat „disciplina somnului”!!

După o singură lovitură, somnul nu mai revenea. Şi priveghierea ca la mort începea de obicei imediat sau la puţin timp după stingere.

Orele se scurgeau cu pas de melc; studenţii încercau să nu adoarmă de teamă să nu se răsucească în somn pentru că

lovitura primită în asemenea momente are un efect psihologic groaznic. Când totuşi se întâmpla să adoarmă, somnul nu era un somn normal ci un fel de leşin rezultat dintr-o extenuare totală. Dimineaţa era aşteptată cu uşurare şi trecerea în poziţie de demascare, ca o favoare!!

Câte implorări tainice spre cerul închis, câte priviri deznădăjduite, aşteptând de undeva din absurd o rază de mântuire, sau un semn al morţii... dar niciuna nici alta nu veneau. Prezentă era numai suferinţa fizică deocamdată. Cea sufletească urma mai târziu. Pentru studenţi timpul nu mai exista practic decât ca un fenomen fizic de alternare a luminii zilei şi a luminii becului electric al nopţii.

Şi totuşi ei rezistau. Resemnarea, această minunată armă a sufletului care a ridicat pe treapta sfinţeniei atâţia muritori de rând, îşi dădea roadele şi aici.

Studenţii răbdau şi aşteptau. Era o aşteptare disperată, fără capăt, nenaturală pentru că în interiorul lor ei erau de mult convinşi că şi în celelalte închisori, şi afară poate, se aplică sistemul descompunerii prin schingiuire. Erau de asemenea convinşi că nu se va putea rezista la infinit pentru că fiecare vedea un fost prieten pe care-l cunoştea şi în care înainte crezuse, că a cedat, că s-a schimbat în neom. Totuşi, ceva din interior îi îndemna să reziste, să reziste...

Până când se termina răbdarea comitetului de reeducare, sau mai degrabă a celor tare dirijau din umbră. Atunci urma întrebarea îngrozitoare pe care fiecare o aştepta. de care nimeni nu era scutit.

„Banditule, te-ai hotărât să-ţi faci demascarea?”

Cei care erau deja frânţi, primeau întrebarea cu un fel de uşurare dureroasă şi începeau să vorbească. Aceştia erau trecuţi prin întreg procesul destrămării sufleteşti.

Cei mai mulţi însă, chiar în ciuda evidenţelor, urmau să se încăpăţâneze şi să răspundă sec. „Nu am nimic de demascat. Tot ce am avut am spus la Securitate”.

Răspunsul acesta era considerat de reeducatori ca o sfidare. Atunci abia începea „bătaia adevărată”.

Mulţi au fost studenţii care nu numai că provocau bătaia dar o doreau chiar cu ardoare: din disperare. Era singura

posibilitate de a-i da o mică şansă morţii. Pentru că fiecare dintre cei care credeau că este mai cinstit să moară decât să primească acest târg degradant, aştepta din această bătaie lovitura fatală care să-l elibereze de chin, de viaţa devenită un balast insuportabil. Dar experimentatorii ştiau aceasta. Şi chinuitorii din celule de asemenea pentru că mulţi dintre ei o doriseră în momentul în care se găseau în aceeaşi situaţie. Consemnul era dat destul de categorie. Nu erau permise loviturile în tâmplă, în dreptul inimii, în ceafă, sau în orice loc care ar fi putut prilejui moartea. Nu moartea fizică a studenţilor era necesară. Pentru că aceasta, de ar fi fost nevoie, se putea aplica destul de simplu. Erau exemple din istoria partidului rus, destul de multe. Se urmărea o experienţă îndrăcită – moartea sufletului, pentru înlocuirea lui cu reflexe condiţionate, crearea unui om nou, necesar societăţii de mâine aşa cum este concepută de materialismul dialectic, după teoria marxistă a „dezalienărilor”.

Nu moartea fizică ci moartea morală, aceea care răstigneşte sufletul de balastul humei adică de propria neputinţă.

Dorit de asemenea – atunci când moartea nu venea – era leşinul, singura posibilitate de a evada pentru câteva clipe din acel infern născocit de cei care promit lumii paradisul pe pământ.

Trist sună cornul sfintei cruciade
iar noi betegi şi jalnici seniori,
ne-mpleticim în platoşe schiloade
sub vechi armuri, cârpite strâmb cu sfori,
baroni şi prinţi, ce-au fulgerat în spade
Ierusalimul altor autori.

CATOLICII

De la început, de atunci de când se constituiau dosarele celor care urmau să treacă în demascări, studenţii erau împărţiţi în două grupe, în raport cu tăria sufletească sau cu rolul jucat în organizaţiile de rezistenţă din care au făcut parte. În definitiv, însăşi activitatea lor dinainte de arestare era o mărturie evidentă a acestei tării.

Prima categorie, a acelor care nu prezentau un interes deosebit, era constituită din studenţi cu activitate nedeterminată, mai slabi de înger, care deci nu erau elementele necesare pentru o încercare din care trebuia să apară un nou fel de om. Slăbiciunea aceasta nu era un motiv suficient pentru a-i scuti de demascare. Erau trecuţi şi ei prin toată filiera descompunerii însă de obicei nu se insista prea mult şi nu erau chinuiţi prea mult timp. Aceştia erau cei care cădeau mai devreme, atunci când li se punea întrebarea: „Banditule, te-ai hotărât să-ţi faci demascarea?” Numărul lor nu a fost prea mare în raport cu totalitatea studenţilor arestaţi. Erau denumiţi de către demascatori guguştiuci, termen ironic prin care erau comparaţi cu porumbeii sălbatici, deci nu prea vinovaţi de starea în care erau aduşi.

Categoria a doua, cea care a dat foarte mult de lucru iniţiatorilor şi cea care i-a interesat mai mult, era formată din studenţii fanatici, cei care rezistau mult, cei care trebuiau trecuţi prin a doua categorie de chinuri pentru a putea fi sfărâmaţi. Erau denumiţi „catolici”.

Una din încercările la care era supus studentul fanatic era gimnastica forţată, în special lăsatul pe vine sau „broasca”. Nu avea voie să atingă călcâiele cu spatele, mâinile trebuiau să fie permanent ţinute fie în lături, întinse, fie ridicate deasupra capului. Şi în această poziţie, trebuia să se ridice şi să se lase, într-un ritm ţinut de reeducatorul ce dădea cu un băţ într-un lemn oarecare, ore întregi la rând, fără întrerupere.

În mod normal şi fără constrângere, un om poate să facă până la 50 de flexiuni de genul acesta, după care picioarele şi braţele încep să se înţepenească. Studentul A.D. de la Facultatea de Litere din Bucureşti, arestat în 1948 şi condamnat la zece ani, a făcut într-o singură noapte, cocoşat pe closetul portativ, peste o mie. Când s-a coborât de pe tinetă, mai avea putere să continue... Oboseala celui care bătea ritmul sau număra, a fost poate motivul pentru oprire. Cărui fenomen i se poate atribui această rezistenţă fizică din partea unui om epuizat de nopţile de veghe şi de poziţia obligatorie din timpul zilelor premergătoare încercării? Pentru că acest caz nu este decât unul din sutele celor care au reuşit să treacă de o mie de flexiuni fără să cedeze. Numai voinţa de a nu ceda, această formă de manifestare a spiritului, a putut înfrânge măcar temporar materia trupului şi a reuşit să-i comande.

Studentul M.M. tot de la Facultatea de Litere din Bucureşti, a fost supus următorului procedeu de strivire morală: după ce a fost încercat în toate felurile şi bătut până când corpul a devenit aproape insensibil la lovituri, a fost obligat într-o zi să se culce în mijlocul camerei, în raport cu gradul de banditism adică de rezistenţă, au fost obligaţi să se aşeze peste el şi la rând unul peste altul şaptesprezece studenţi, adică toţi cei care erau în poziţie de demascare. Peste ei s-a urcat cel care era şef de comitet în cameră. Sub presiunea acestei greutăţi, studentul nu a mai putut răbda. Muşchii abdomenului au cedat presiunii şi tot ceea ce îi fusese interzis să facă la closet, a făcut în celulă.

Ceea ce a urmat după acest tragic incident, intră pe de-a dreptul în domeniul nebuniei. Pretextând că a murdărit

camera şi că nu se permite spălatul rufelor în timp neprogramat, sărmanul student a fost obligat să-şi cureţe indispensabilii în gură. Refuzul lui de a se supune acestei nebunii a înfuriat pe şeful comitetului. Degetele i-au fost strivite între lemne, a fost călcat în picioare, a leşinat, a fost readus la cunoştinţă cu găleata de apă rece, apă ce i se refuzase pentru curăţenie. A fost izbit cu capul de podea, de perete, târât prin cameră de picioare, a început să-i curgă sângele din gură şi în cele din urmă nu a mai putut să se opună.

În faţa unei asemenea dureri nu există erou.

Studentul A. O. de la Facultatea de Teologie, unul dintre misticii cei mai fanatici din celulele Piteştiului, a fost obligat să-şi facă nevoile în gamelă apoi să primească mâncarea în ea fără să i se permită înainte să o spele. Ce a putut să îndure până ca rezistenţa şi scârba să fie înfrânte în el, este greu de descris. În cele din urmă însă a trebuit să cedeze şi să accepte să mănânce...

Au fost obligaţi să stea ziua întreagă în picioare, fără dreptul să clintească măcar un muşchi.

Au fost siliţi să şteargă podeaua zile în şir, cu câte doi sau trei alţi deţinuţi peste ei.

Greu erau chinuiţi studenţii care, nemaiputând îndura, dar nevoind de asemenea să cedeze, au încercat să se sinucidă.

Măsurile de prevedere luate de reeducatori şi controalele permanente atât ale comitetelor O.D.C.C-ului cât şi ale administraţiei, făceau oarecum imposibile aceste încercări. Pentru că nu exista practic niciun obiect cu care cineva să încerce şi să reuşească să se sinucidă. Totuşi, au fost cazuri de încercare. Chinuiţi erau nu numai cei care nu reuşeau să se sinucidă ci şi acei care erau bănuiţi că gândesc la aceasta. Studentul R.M. de la Politehnica din Bucureşti a păstrat din greşeală proprie şi din lipsa de atenţie a comitetului, ochelarii în celulă. Într-o zi, pe când era bătut, i-au spart ochelarii. R. a fost obligat să culeagă cioburile de pe jos, sub lovituri, şi să reconstituie amândouă lentilele. Deşi a căutat timp îndelungat, totuşi o bucăţică nu a putut fi găsită. Pretextând

că a ascuns-o pentru a se sinucide, studentul Diaca[1] de la Facultatea de Medicină din Iaşi, însărcinat cu supravegherea lui, l-a bătut în asemenea hal că R. a urinat sânge. Nimeni nu s-a sinchisit pentru aceasta şi niciun doctor nu a fost chemat să-l cerceteze.

Studentul C.S. de la Facultatea de Drept din Cluj, dotat cu o capacitate de rezistenţă uimitoare, în momentul când a ajuns la concluzia că nu va mai putea rezista încă multă vreme, s-a hotărât să se sinucidă. Nu a găsit însă nimic la îndemână. În disperare, a mâncat o jumătate de kg de săpun păstrat sub pat pentru... scrierea declaraţiilor! După cum îmi povestea mai târziu, deşi săpunul era făcut din reziduuri de petrol, nu a avut nici măcar un deranjament gastric!

Studentul de la Facultatea de Teologie din Timişoara, N.V., după ce a încercat să-şi taie venele şi nu a reuşit, s-a aruncat cu capul în ciubărul cu mâncare, sperând să moară ars de mâncarea fierbinte. Nu a reuşit şi aceasta l-a costat enorm de mult. Plămânii i-au fost dislocaţi în bătaie. După cinci ani, când a stat cu mine în aceeaşi celulă, încă suferea de infirmitatea căpătată pentru că nu a reuşit să se omoare.

Nenumăraţi sunt cei care au încercat să-şi taie vinele fie cu o aşchie de tablă de fier găsită undeva, fie cu aşchii de lemn, cu bucăţi de geam, încercând să-şi strivească capul de pereţi, etc. Nu au lipsit nici cei care au încercat să-şi sfâşie arterele cu dinţii. Toate măsurile necesare au fost luate de aceea contra acestor gesturi de „sabotare la campania de demascare”.

Studentul Şerban Gheorghe. din orăşelul Murfatlar, a fost arestat la Bucureşti în 1948. A fost condamnat cu un grup mare şi trimis la Piteşti. Supus demascărilor, a reuşit într-o zi pe când era scos pe coridor, să găsească mijlocul pentru a scăpa de chin. S-a aruncat de la etajul doi al închisorii, prin golul care era în spirala scării. Când, alarmaţi, cei care-l conduceau au ajuns la parter. Şerban trecuse în lumea cealaltă, necompromis. Măsura luată de administraţie a fost...

---

[1] Eliberat, se redresează moral, încearcă să treacă frontiera spre apus, e arestat din nou şi condamnat la 25 ani.

întinderea unei plase de sârmă între etaje. Odată cu aceasta, supravegherea din interiorul celulelor a fost intensificată şi noi percheziţii, de data aceasta făcute de gardieni sub conducerea directorului Dumitrescu, au golit celulele de tot ceea ce ar fi putut servi pentru sinucidere.

Încercări de a atrage atenţia administraţiei în mod direct de către cei care suportau chinurile, s-au făcut în mai multe rânduri. La toate sesizările administraţia a rămas surdă. Nu numai că nu a reacţionat în sensul dorit de cei care cereau apărarea ci dimpotrivă, a înăsprit măsurile şi cei care au reclamat au fost trecuţi printr-un aşa numit supliment de demascare. Iată câteva exemple:

Studentul A.D. – cel care a făcut cele o mie de flexiuni pe closet – după mai multe săptămâni de chinuri, cu toate că ştia ce-l aşteaptă, într-o scară, la ora închiderii, se smulge clin rândul al doilea unde era ţinut de reeducatori şi iese în faţa directorului Dumitrescu venit să „facă numărătoarea”. Îi raportează toate cele ce se petreceau în celulă şi îi cere să intervină cu autoritatea lui de director ca să înceteze chinurile şi cei vinovaţi să fie deferiţi justiţiei după o anchetă. Cu aceeaşi ocazie, i-a mai spus că el personal nu are de gând să facă niciun fel de demascare, că ştie pentru ce este în închisoare şi nu regretă, în consecinţă deci să-l lase în pace să-şi execute pedeapsa primită, şi să hotărască el singur despre ceea ce crede că este nociv sau nu societăţii.

Directorul l-a ascultat atent, simulând o surpriză perfectă. A răspuns că el nici nu bănuia că asemenea atrocităţi se petreceau în celulă (printre cei care „demascau” de acum erau şi unii dintre cei care au fost bătuţi de directorul însuşi în camera patru spital la începerea demascărilor dar nu mai puteau să vorbească pentru că nu mai erau cei de odinioară). A promis să se ocupe a doua zi, fără să ia vreo măsură însă în seara aceea. A doua zi a venit în celulă... Ţurcanu. Acesta s-a răzbunat aşa cum a vrut pentru indiscreţia lui A.

Studentul U.S. profitând de faptul că într-o zi, în timp ce era chinuit, uşa rămăsese neîncuiată datorită neatenţiei unui gardian, scapă, de sub ciomag şi se năpusteşte pe coridor cu intenţia de a ajunge la grefă sau la cabinetul directorului.

Spre surprinderea lui însă, la ieşire se izbeşte piept în piept cu însuşi directorul care urmărea prin vizetă cele ce se petreceau în celulă. Studentul i-a cerut în termeni categorici să intervină în celulă şi să pună ordine. De asemenea i-a cerut să fie scos la raport ofiţerului politic care era adevăratul conducător al închisorii. Surprins, directorul nu a mai avut cum să evite discuţia. A ascultat şi ca să se scape mai degrabă de el, i-a promis că va cere ofiţerului politic să-l primească.

În celulă, după ce s-a întors, a primit pedeapsa cuvenită. A doua zi a fost chemat dis-de-dimineaţă, dar nu pentru a fi dus la ofiţerul politic ci pentru a fi interogat de... Ţurcanu. Acesta ţinea în mână un brici şi se juca cu el...

„Ai spus directorului că dacă nu te scoate din demascări şi nu te duce în faţa ofiţerului politic ai să faci tot ceea ce poţi pentru a te sinucide. Ai curajul pentru aşa ceva? Iată un brici, ia-l şi sinucide-te, dar aici în faţa mea şi acum”. Şi cu mâna stângă îi întinde briciul.

„O rază de speranţă m-a năpădit” – U.S. mi-a povestit într-o altă închisoare din România comunistă. „Dacă aş fi reuşit numai pentru o clipă să pun mâna pe lamă, eram hotărât să mă arunc asupra lui şi să-i retez gâtul. Aş fi găsit atâta forţă, mai ales dacă reuşeam să-l surprind. Apoi m-aş fi sinucis şi eu. Dar nimic din ceea ce aşteptam eu nu s-a petrecut. În momentul în care am întins mâna spre brici, Ţurcanu a retras stânga şi cu dreapta mi-a aplicat un pumn sub bărbie, care m-a întins pe ciment. Era puternic ca un taur. Apoi s-a năpustit asupra mea cu picioarele. Cât a durat această întrevedere nu am putut şti pentru că am leşinat. Când m-au scos din baie, pentru că în baie s-a petrecut scena, aveam trei coaste rupte. Calusul format după aceea îmi va rămâne mărturie şi după mormânt. Coastele rupte vor păstra permanent urma picioarelor lui Ţurcanu”. Şi ca să mă convingă că spune adevărul, mi-a cerut să pipăi coastele sub pielea galbenă şi slabă.

S-a raportat nu numai directorului. Gardienii şefi ai închisorii, Ciobanu şi Mândruţă au primit de nenumărate ori rapoarte verbale. Dacă Mândruţă înjura de fiecare dată şi

ieşea trântind uşa spunând că asta nu este treaba lui, Ciobanu ridica din umeri şi se uita în sus. Mai târziu, în închisoarea Gherla, am fost în aceeaşi celulă cu socrul lui Ciobanu, care între timp fusese dat afară din serviciu. Nu-i venea să creadă că ginerele lui a fost martor la asemenea atrocităţi. Acesta nu pomenise nici un cuvânt acasă, timp de doi ani consecutivi cât a durat perioada experienţei la Piteşti. Prin astfel de şcoală de ameninţări erau trecuţi cei care ajungeau să facă serviciul de gardă în interiorul închisorii Piteşti. Ei erau doar faţada ce acoperea pe autorii acelei tragedii, politrucii partidului comunist.

* * *

Rezistenţa în închisori depindea bineînţeles de factorul de ordin moral. Câtă vreme încrederea în sine rămânea neatinsă, studentul înfrunta pe reeducatori pasiv, desigur. Cunosc câteva sute dintre studenţii care au trecut prin demascări la Piteşti. Am stat cu ei împreună ani de-a rândul în diferitele închisori din România. I-am analizat sub toate aspectele, şi înainte, şi după demascări. Am convingerea fermă că dintre ei poate mai bine de cincizeci s-ar fi dus senini în faţa plutonului de execuţie, pecetluindu-şi crezul cu sacrificiul suprem fără nicio părere de rău. Înainte de arestare sau de anchetele de la Securităţi. Cine nu cunoaşte capacitatea de sacrificiu, împăcarea cu moartea, a tineretului român în condiţiile războiului anticomunist ca şi în rezistenţa de după ocuparea ţării? Legionarii Puiu Constantin Florescu, Spiru Obreja. Şerban Secu, spre exemplu, executaţi în urma sentinţei date de Tribunalul din Bucureşti în 1950-51 au refuzat să semneze cererea de graţiere prezentată de ofiţerul trimis special de Ministerul de Interne.

Alţi optsprezece arestaţi în munţii Făgăraşului au avut aceeaşi soartă în vara anului 1958. Între aceste două intervalle, zeci de condamnări la moarte, sute de împuşcaţi cu sau fără sentinţe, pe toate cărările. Am cunoscut, înainte

de arestare, studenţi care făceau parte din grupările de rezistenţă. Cei care nu au fost arestaţi şi au putut să ajungă la munte, s-au bătut cu plutoanele Securităţii până când au fost ucişi. Puţini dintre ei s-au lăsat făcuţi prizonieri. Cei care au ajuns la Piteşti însă s-au prăbuşit...

De unde diferenţa aceasta de comportare? Cred că numai din faptul că cei care erau liberi puteau dispune cum voiau de viaţa lor şi deci preferau să moară pe când cei arestaţi nu aveau nici dreptul şi nici posibilitatea de a-şi suprima viaţa.

Intensitatea dramei însă şi groaza momentelor care au stăpânit această perioadă nu vor fi cunoscute niciodată. „Ceea ce am trăit noi acolo trece de ceea ce mintea omenească poate să-şi imagineze. Limbajul este prea sărac pentru a putea cuprinde complet ceea ce fiecare dintre noi am avea de spus, dacă vreodată va putea spune” îmi afirma un student, prieten dinaintea arestărilor şi care trecuse prin demascări ca unul dintre cei mai fanatici.

Flămând, schingiuit, umilit săptămâni şi luni de-a rândul, fără somn, terorizat, lovit de cel care cu o oră mai înainte îi era prieten şi frate de lanţ, obligat şi el de ameninţarea Satanei ca să lovească, fără nicio speranţă de scăpare, izolat de restul lumii printr-o cortină de oţel, adus pe marginea gropii fără să i se dea dreptul de a muri, acesta este calendarul unui student supus experienţei de depersonalizare, adică eticii partidului comunist prin care Satana vrea să-şi ridice împărăţia peste ruinele eticii creştine, desfiinţând orice virtute şi sentiment omenesc.

Acesta este fenomenul Piteşti, laboratorul Moralei Anticristului unde tineretul românesc este cobaiul metodelor comuniste de reeducare.

Unui asemenea tratament cred că nu poate rezista niciun om. Dau mai departe două exemple care se referă la diferenţa de comportare a doi studenţi în două anchete: la securitatea care i-a arestat şi apoi după judecată, la Piteşti, în demascări. (Prin comparaţia respectivă nu înseamnă nicidecum că bestialitatea anchetatorilor Securităţii era mai mică).

În faţa anchetatorului, studentul ca orişicare alt deţinut,

dispunea de câteva elemente care îi erau favorabile: faptul că se aştepta la arestare, că ştia metodele de care se foloseau anchetatorii, că îl considera pe comunist ca pe un element străin sau vândut bolşevicilor – confruntarea deci a doua forţe, una românească şi cealaltă străină, de ocupaţie. Al doilea element care contribuia oarecum la această diferenţă de comportare îl constituia faptul că numărul arestaţilor fiind foarte mare, Securitatea nu se putea ocupa în sensul experienţei de la Piteşti, cu fiecare deţinut în parte din lipsă de timp şi spaţiu. Ceea ce dorea Securitatea, era smulgerea unei declaraţii adevărate sau nu, dar suficiente ca să poată trimite pe cel arestat în faţa judecătorului militar.

În cazul Piteşti contribuiau la prăbuşire, în afara torturii, mai ales factorii psihologici neprevăzuţi de niciunul dintre cei chinuiţi.

Studentul ALUPOAEI, fost deţinut politic şi pe vremea lui Antonescu, a fost arestat în vara anului 1948 şi acuzat de activitate subversivă împotriva comunismului. A fost anchetat la Securitatea din Iaşi de către ofiţerii de securitate Fischer şi Pompilian. Nu a declarat nimic compromiţător, cu toată tortura la care a fost supus. Dar după câteva luni de anchetă, Securitatea din Iaşi raportează Ministerului de Interne că în regiunea Suceava nu există organizaţie de tineret şi că au fost doar câteva acţiuni izolate. După câteva luni de regim de demascare, studentul Alupoaiei a declarat la Piteşti totul.

Studentul CUCOLE Gh. din Constanţa a fost şi el arestat tot în vara anului 1948. A fost anchetat de un fost muncitor comunist care a luptat în brigăzile internaţionale din Spania şi care acum avea gradul de colonel în Ministerul de Interne[2]. Schingiuitor i-a fost locotenentul-Bolea, un chelner bulgar, considerat ca unul dintre cei mai sângeroşi securişti din întreaga poliţie comunistă (azi arestat). Luni de zile Cucole a fost ţinut în lanţuri, cu 200 de grame de pâine şi o cană de apă ca mâncare zilnică. Deşi i se puneau în faţă declaraţii date de alţi colegi sau prieteni care activaseră împreună cu el, nu le recunoştea. În timpul cât era la carceră, maiorul X,

---

[2] Colonelul Câmpeanu, căzut în dizgraţie şi din nou reabilitat.

arestat şi el a putut să urmărească zi de zi calvarul acestui student. Şi îmi vorbea în 1951 despre el la Aiud, ca despre un erou. A fost condamnat în cele din urmă, în baza declaraţiilor date de ceilalţi coinculpaţi.

Ajuns la Piteşti, a vorbit. Şi a spus nu numai ceea ce făcuse ci şi ceea ce plănuia să facă, pe cine considera ca duşman al regimului şi pe cine bănuia el că ar putea avea o activitate subversivă. În urma acestor declaraţii au fost arestaţi în regiunea Constanţei şi în Bucureşti mai bine de 60 de Macedoneni. Despre demascarea lui îmi povestea studentul D. din Iaşi care a fost în aceeaşi celulă, că a trebuit să-l ţină trei zile şi trei nopţi în cearşafuri ude pentru a evita moartea după ce fusese chinuit de Titus Leonida şi de Ţurcanu, o zi întreagă. L-am întâlnit după demascări şi nu l-am mai recunoscut. Nu numai că nu era cel dinainte dar ceva se clătinase în însăşi mintea lui.

În general, nu cred să fi existat un student care să nu fi spus totul la anchetă. Fiecare păstrase un secret, mai mare sau mai mic. La Piteşti nu a putut să reziste însă. Numărul celor arestaţi după declaraţiile date la Piteşti în demascări se ridică cu aproximaţie la peste trei mii!

Ce nu s-a spus la Piteşti? Foarte puţin, şi ceea ce era cunoscut numai de persoana care era anchetată. Pentru că dacă exista o mică bănuială că încă cineva mai cunoştea secretul, cel schingiuit se grăbea să spună de teamă ca celălalt să nu spună înaintea lui şi astfel să fie trecut a două sau a treia oară prin demascări. Or, cum studenţii au activat în grupuri şi adeseori în grupuri destul de mari, cu greu a putut cineva să tacă. Pentru că fiecare era convins că acelaşi sistem se aplică în toate închisorile şi deci chiar dacă colegii sunt la Aiud sau Gherla sau în altă închisoare, dosarul va fi uşor alcătuit şi declaraţiile conexate pentru clarificare. De nicăieri nu a pătruns la Piteşti cineva care să poată avertiza pe studenţi sau să le spună măcar ce se petrece în celelalte închisori. Chiar dacă soseau noi arestaţi, aceştia erau ţinuţi izolaţi: natural, întâi pentru a nu spune celor din demascare ce se petrece afară şi deci să le întărească moralul şi în al doilea rând, pentru ca ei înşişi să nu afle ceea ce li se

pregătea, înainte de a le veni rândul.

Cei care au avut totuşi îndrăzneala să ascundă ceva, au fost descoperiţi peste o lună sau peste un an şi au trecut a doua sau chiar a treia oară pe sub ciomegele călăilor, şi de fiecare dată demascarea era mai draconică pentru că cel în cauză continua să fie „bandit". Altul, din altă celulă, a spus fără să ştie că celălalt a tăcut, sau de teamă să nu spună în clipa în care va fi dus în demascări pentru că nu ştia că deja celălalt era de acum la rândul lui demascator! Un ciclu infernal din care nimeni nu putea scăpa.

Iată bunăoară cazul studentului T. de la Facultatea de Medicină din Bucureşti. După ce trece prima dată prin demascări şi convinge O.D.C.C.-ul că a spus totul, cineva din altă cameră destăinuieşte lucruri pe care el le ştia, dar pe care nu le spusese.

Este trecut a doua oară prin demascare şi chinuit până la desfigurare aproape. Recunoaşte în cele din urmă că a ascuns, mai spune un amănunt scăpat de el. Este adus a treia oară în demascare, de data aceasta însă numai ca spectator la chinuirea celorlalţi şi pus numai „în poziţie". Pe când stătea în izolare la marginea priciului, fără ca cineva să se ocupe în mod special de el, şi fără să i se ceară, a rugat pe planton să cheme pe Ţurcanu pentru că are să-i spună ceva. Acesta a venit dar nu a vrut să-l asculte. Atunci desperat, T. îl imploră „Este momentul să mă asculţi. Nu mai pot răbda, trebuie să vorbesc chiar acum. Dacă scapi acest moment, n-ai să mai scoţi de la mine nimic. Chiar dacă m-ai jupui cu briciul, de viu".

Natural, Ţurcanu a speculat momentul psihologie şi l-a ascultat. T. a spus totul, absolut tot ceea ce până atunci reuşise să tăinuiască şi care în raport cu ceea ce spusese în cele două demascări dinainte, era enorm de mult, „Nu-mi pot explica ce se petrecuse în sufletul meu ca să vorbesc atunci, mai ales că eram convins că O.D.C.C.-ul îşi făcuse părerea deja că spusesem totul" – spunea el la câţiva ani după aceea.

Un al doilea caz, studentul T. de la Medicina din Cluj. Trecut prin demascări, chinuit, considerat după aceea ca – irecuperabil, chiar dacă acceptase să facă tot ceea ce se

ceruse, în momentul în care demascările încetaseră şi teroarea exercitată de administraţie prin elementele reeducate, pierduse mult din virulenţă apropiindu-se de stingere totală, Teodoru a trecut pe baricada cealaltă, adică a devenit unul dintre cei mai periculoşi denunţători, fără să fi avut un motiv cât de mic pentru a-şi justifica noua atitudine.

Şi se petreceau lucruri şi mai ciudate; ele explică nenumăratele procese judecate la Moscova şi al căror rezultat a fost lichidarea tuturor celor care erau consideraţi ca duşmani personali ai lui Stalin. Se născoceau vini. Nu însă de cei care anchetau ci de cei care erau chinuiţi. Dacă cel însărcinat cu „demascarea” nu putea fi convins de cel demascat că a spus tot adevărul, atunci deţinutul era obligat să mintă născocind o activitate care nu putuse avea loc nici în imaginaţia lui de multe ori, pentru a putea scăpa de schingiuiri.

Studentul, de la politehnică O.O., arestat pentru omisiune de denunţ, în timpul primei faze a „demascărilor”, a inventat şi construit din bucăţi o întreagă organizaţie subversivă în care a încadrat pe lângă foştii lui colegi de an pe aproape toţi asistenţii, pe lectorii şi preparatorii de an, ba chiar şi pe câţiva profesori universitari, al căror şef bineînţeles era el! A fost şi mai rău chinuit pentru aceea că induce O.D.C.C.-ul în eroare şi că-şi bate joc de demascări!

Nenumăraţi au fost de asemenea cei care şi-au băgat părinţii sau rudele în propria organizaţie pentru a da dovadă de „sinceritate” la început din teama de tortură şi apoi din nebunie lucidă, adică din dorinţa de a se „restructura şi reeduca în noul spirit”.

* * *

Toate declaraţiile, după ce erau făcute verbal, erau trecute pe o placă de săpun şi înaintate direct O.D.C.C.-ului care avea un birou special pentru cercetări. În acest atelier de filtrare şi comparare, declaraţiile venite din toate celulele sub demascare precum şi cele de mai înainte, erau confruntate cu amănuntul pentru a descoperi concordanţele sau

nepotrivirile pentru acelaşi fapt menţionat de doi sau mai mulţi anchetaţi.

După triere, se menţinea ceea ce părea a prezenta o oarecare importanţă pentru serviciile de Securitate ale Ministerului de Interne, apoi cel care declara era chemat în biroul respectiv şi obligat să-şi treacă pe hârtie declaraţia. Odată scrisă, era semnată şi trimisă ministerului prin intermediul ofiţerului politic.

Aşa că Ministerul de Interne nu lua cunoştinţă oficial de cele ce se petreceau la Piteşti, şi nici acestea nu aveau ca scop, în fond, ancheta. Indiferent de felul în care decurgeau declaraţiile, studentul rămânea pe mai departe în poziţie, adică sub stare de chinuire, starea permanentă de teroare fizică şi morală fiind condiţia indispensabilă pentru ca reflexele condiţionate să funcţioneze fără greş chiar la multă vreme după ce acel student inculpat devenit „anchetator”, trecuse prin foc!

Strâmbi, chirciţi, tirâş pe brânci, pe coastă,
trebuie să biruim genună.
Nu ne temem câte râpi ne-adastă
n-auzim cum mormăie furtuna,
ştim atât, că mergem sus pe creastă,
suntem jnepii şi urcăm întruna.

ETAPELE

Eu, subsemnatul bandit (urma numele şi puţinele dale biografice pentru identificare) ... *demasc!*

Acesta era începutul declaraţiei care urma să ducă pe studentul care accepta să o dea (şi nu a existat unui care să poată refuza, dacă un fapt independent de voinţa O.D.C.C.-ului nu-l scotea din închisoare), pe o treaptă de decădere şi transformare pe care niciodată, în împrejurări normale, un om întreg nu şi-ar închipui că poate cineva să o ceară! Declaraţia care cuprindea „activitatea exterioară" şi care în perioada de demascare era cuprinsă în declaraţia „demascării interioare" nu era decât prima şi nu cea mai grea treaptă de trecut.

Până în momentul în care se încheia declaraţia aceasta, studentul mai păstra oarecum ceva din personalitatea lui pentru că interiorul propriu-zis nu era afectat iremediabil (cel puţin aceasta era părerea demascatorilor la început). Nu era uşor ca cineva să trădeze pe cei pe care reuşise, sub chinuri, să-i ferească în anchetele Securităţii. Dar oricum, exista în principiu o solidaritate morală între cei care s-au angajat pe drumul luptei anticomuniste şi căderile nu erau reproşate decât atunci când exista într-adevăr posibilitatea de a fi evitate.

Adevărata tragedie începea însă imediat după terminarea demascării „exterioare" şi a activităţii din închisoare. Acestea făceau oarecum parte din materialul solicitat de organele de

anchetă ale ministerului, pentru reprimarea oricărei tendinţe de reconstituire sau echilibrare a vieţii axate pe principii de luptă antimarxistă.

Pilonii acestei vieţi, repet, erau: credinţa în Dumnezeu, tradiţia, familia, încrederea în personalităţile politice care conduceau material sau moral rezistenţa anticomunistă, prietenia, dragostea în sensul ei lumesc obişnuit şi dragostea de om ca principiu moral, şi în cele din urmă „eul” propriu, viaţa intimă şi frământările sufleteşti ale celui pus sub experienţă.

CREDINŢA ÎN DUMNEZEU. Poporul român s-a născut creştin. Nici o dată istorică nu aminteşte de o trecere de la o credinţă antecedenţă la creştinism, cum s-a petrecut cu majoritatea popoarelor din Europa. Când osmoza între Romanii cuceritori şi Dacii cuceriţi s-a terminat, poporul care a rezultat a fost creştin şi român totodată.

Din momentul intrării sale în istorie şi până în ziua de azi, cu foarte mici perioade de linişte, existenţa poporului român este un şir întreg de înlănţuiri dureroase, axate pe apărarea credinţei creştine şi a independenţei ca neam.

Insulă latină pierdută în marea slavă, asaltat de-a lungul veacurilor de toate popoarele cu care a avut nefericirea să fie vecin, este singurul care nu a nutrit intenţii cuceritoare. Lupta lui a fost de apărare, trăire interioară şi apropiere de Dumnezeu. Pentru Român, altarul şi ogorul se contopesc. Când de nicăieri nu venea o rază de speranţă, de ajutor, Românul îngenunchea în faţa altarului prădat pentru a invoca ajutorul lui Dumnezeu. Nenumăratele mănăstiri, schituri, troiţe, cruci, risipite pe întinsul ţării, sunt mărturiile care atestă locul pe care Dumnezeu îi ocupă în viaţa şi în sufletul poporului român.

Această credinţă a constituit şi constituie şi azi încă unul din suporturile cele mai puternice ale rezistenţei împotriva comunismului. Românii s-au adunat azi sub umbra altarului; şi acesta se ştie bine, este un mare risc ale cărui consecinţe nu pot fi măsurate de unul care nu a trăit real drama de azi a poporului nostru.

Dacă comuniştii nu s-au legat oficial de Biserică, e pentru

că s-au temut de consecinţe. Revoltele în numele credinţei, mai ales atunci când au un suport naţional fanatizat de disperare, sunt mult mai periculoase decât cele cu caracter strict social-economic.

Acest menajament însă nu s-a făcut în închisori. Aici comuniştii au dezlănţuit o teroare susţinută, fără precedent. Bisericile din închisoarea Aiud au fost transformate în depozit de cărbuni (cea ortodoxă), depozit de ovăz pentru cai (cea catolică) şi cea protestantă în depozit de lemne de foc. Preoţii nu numai că nu aveau dreptul să slujească pentru deţinuţi dar le era strict interzis să facă cea mai mică rugăciune în celule.

Acolo unde însă teroarea a depăşit limitele a fost închisoarea Piteşti, pentru că aici se găseau studenţii.

Teroarea cea mai cruntă s-a revărsat asupra cercurilor mistice formate din grupul studenţilor rămaşi în închisoare încă din 1941, la care s-a adăugat cu timpul un întreg şir de noi arestaţi proaspeţi, mai ales de la Facultăţile de Teologie şi Filosofie din Bucureşti, Cluj şi Timişoara.

A fost o prigoană a creştinismului care ca intensitate, durată în timp şi mai ales datorită mijloacelor folosite, poate că a depăşit într-un fel pe cele din vremea începutului vieţii creştine. În arene, pe cruci, sau pe rug, în gropile cu fiare sau transformaţi în torţe, martirii se stingeau în câteva minute. La Piteşti martirajul dura luni de-a rândul, oră de oră. Dacă în demascările celor mulţi se evita omorârea, la demascarea misticilor ura nu a mai putut stăpâni mâna schingiuitorului.

Studentul Gafencu din Iaşi a murit ucis tocmai pentru că era unul din animatorii acestor cercuri mistice, care în perioada dinaintea demascărilor, avea ca preocupare esenţială adâncirea pe cale de cunoaştere dar mai ales de trăire a vieţii şi credinţei creştine.

Ceea ce se cerea pe vremurile împăraţilor păgâni se cerea şi acum: lepădarea de credinţă, negarea lui Dumnezeu dar mai ales a lui Iisus.

Negarea nu era o simplă formalitate care ar fi constat dintr-un angajament de a nu crede, a nu se ruga sau a combate eventual pe alţii în credinţa lor falsă. Ea trebuia

însoţită de o sumă întreagă de probe.

Primul lucru care era cerut era terfelirea numelui Mântuitorului, prin imperecherea lui cu calificativele cele mai insultătoare. Dacă unii îl luau de fachir specializai în India în timpul celor treizeci de ani cât este absent din Evanghelie, alţii îl acuzau de şarlatan, de mistificator şi speculator al credinţei şi superstiţiei poporului ţinut în incultură de preoţii vremii. Unii îi negau chiar existenţa istorică, îl prezentau drept revoluţionar socialist utopic care poate a fost iniţial animat de intenţii bune dar care până la urmă a devenit pretendent la scaunul Iudeei, iar condamnarea lui a fost rezultatul conflictului pentru putere între el şi conducătorii poporului evreu aserviţi şi deci complici cu Romanii! Moralitatea Lui era pusă sub „lupă” şi textele din Evanghelie care se referă la Maria Magdalena erau interpretate pentru a demonstra că acolo este vorba de o dragoste lumească reciprocă...

Fecioara Maria de asemenea era tratată drept o femeie de moravuri uşoare care ar fi meritat nu sanctificată ci trimisă la închisoare pentru adulter...

În fine! Sloganul leninist: „Superstiţia creştină, opiumul popoarelor”.

Pentru a stinge ultima urmă de respect pentru cele sfinte, s-au organizat parodii rituale pe seama tuturor practicilor creştine. Studenţii teologi, au fost siliţi să modifice textele rugăciunilor, schimbând termeni religioşi cu injurii triviale.

Săptămâna Patimilor sau Învierea erau ocazii speciale în care O.D.C.C.-ul punea tot zelul.

„Reabilitaţii” erau obligaţi de multe ori, câteodată din pornire proprie, să înscneze orgii spirituale pentru a-şi bate joc de Iisus. Voi relata doar o singură scenă petrecută într-o celulă de la secţia condamnaţilor la muncă silnică, de Paştele anului 1950.

Din câteva cearşafuri sau cămăşi albe s-a improvizat „cămaşa lui Cristos” cum spuneau studenţii. Din săpunul cu care se scriau declaraţiile s-a confecţionat un organ genital masculin pe care un student teolog ales ca personajul care trebuia să interpreteze pe Iisus fu obligat să-l poarte atârnat

de gât cu o sfoară. Plimbat prin cameră, sub lovituri reale de cozi de mătură simbolizând drumul spre Golgota, fu oprit în cele din urmă lângă fereastră. Acolo, toţi studenţii fură obligaţi la rândul lor să treacă prin faţa lui şi să se închine sărutând bucata de săpun şi exprimându-se: „Mă închin atotputernicei tale... singurul, adevăratul stăpân al celor care cred” ... etc., etc.

A existat numai unul care nu a acceptat să se coboare la acest sacrilegiu. De altfel nici nu era încă student ci numai elev. A fost schingiuit ore întregi în faţa tuturor celorlalţi pentru a fi obligat să se aplece. Nu a cedat.

În cele din urmă reeducatorii au renunţat. Ce i-a determinat nu a putut afla nimeni. Poate vârsta încă prea fragedă să fi trezit în sufletele acestea uscate şi terorizate în acelaşi timp o rază de milă? Cu atât mai ciudat cu cât a fost poate singura dată când ceea ce s-a cerut cuiva nu s-a obţinut. Aceasta nu i-a oprit de la martirizarea adevărată a lui B. care sub lovituri de ciomag a fost adus de câteva ori în stare de leşin. Cel care mi-a relatat întâmplarea cu B. era în aceeaşi celulă cu el şi participase ca victimă. L-am întrebat ce a simţit în clipa în care a văzut că unul mai mic ca el, şi nu cu pregătirea lui, a putut avea tăria să sufere până la capăt. „La început milă pentru schingiuirea la care era supus, apoi un fel de ciudă pe faptul că nu ceda, apoi în cele din urmă ruşine şi dispreţ pentru mine însumi. Am încercat însă un adevărat şoc de teroare în clipa în care am surprins că gândeam aşa. Dacă cel care mă demascase pe mine şi care mai era încă în celulă ar fi aflat ceea ce gândeam în clipa aceea, era în stare să mă sfâşia în bucăţi”. „Cum putea să afle pentru că acesta era numai un gând al tău?...” „Nu avea decât să mă pună în poziţie de demascare şi să-mi ceară să spun ce am gândit când B. a refuzat. În cele din urmă sunt sigur că aş fi spus...”

Parodii de genul acesta, unele mai murdare încă, au fost făcute în toate celulele, duminici la rând, pentru fiecare sărbătoare găsindu-se câte un pretext şi câte un aspect inedit.

Cu deosebită atenţie era urmărită rugăciunea. Cei sub demascare erau supravegheaţi, mai ales că seara, după ce li

se permitea să se întindă în pat puteau avea tentaţia de a căuta sprijin în credinţă.

O privire pierdută sau concentrată într-un punct oarecare, mai lung, fixarea tavanului, seninătatea feţei, erau considerate ca semne suficiente de rugă şi cel surprins într-o asemenea poziţie era readus la realitate printr-o lovitură puternică de ciomag pe fluierul piciorului. Dimineaţa următoare, pentru că în timpul nopţii schingiuirile nu erau practicate decât în cazuri speciale, cel surprins îşi primea ceea ce i se cuvenea din partea comitetului.

Un simplu tremur al buzelor era echivalentul unei rugăciuni spuse în gura mare. Bătaia era urmată obligatoriu de o declaraţie făcută în faţa tuturor, în care cel împricinat trebuia să recunoască că a greşit, că „banditul din el nu a dispărut încă definitiv, că a comis o crimă incalificabilă, că regretă „sincer şi din toată inima această slăbiciune” şi că promite solemn că nici nu se va mai gândi măcar să se mai roage vreodată, iar dacă va observa pe altul având aceeaşi poziţie ca aceea avută de el în clipa în care a fost surprins, îl va demasca fără cruţare pentru a-l ajuta să se lepede mai repede de „banditism!”

La negarea credinţei erau supuşi toţi studenţii, indiferent dacă erau teologi sau nu indiferent, dacă credeau în Dumnezeu sau erau atei (de altfel extrem de rari).

Biserica, trebuia deunţată ca o organizaţie unde sub masca credinţei se practica afacerismul, se puneau la cale comploturi, se perfectau întâlniri extraconjugale cu concursul preotului, se corupeau fetele tinere, veneau femeile să etaleze lux şi bărbaţii să vâneze corpuri, sau să organizeze lupta împotriva partidului comunist, să pună la cale, sub umbra icoanelor, asasinarea conducătorilor poporului muncitor etc. Evident că asupra preoţilor se descărcau fulgerele.

La Piteşti nefiind închişi preoţi printre studenţi, mânia O.D.C.C.-ului se îndrepta asupra fiilor de preoţi.

Prin gura lor trebuia să se denigreze instituţia, să-şi descrie părintele în culorile cele mai negre posibil astfel ca ceilalţi să aibă informaţia „de la sursă directă”.

Glumelor şi anecdotelor care circulau prin satele româneşti, pe seama preoţilor evident, li se dădea caracterul de autenticitate.

Preotul trebuia să fie descris ca beţiv, afemeiat, cartofor, hoţ, sfidător al mizeriei poporului şi în special al ţăranilor, avar, mincinos, vândut clasei exploatatorilor capitalişti, în trecut agent al nazismului sau al Siguranţei du Stat, vinovat de destrămarea moralităţii satelor.

Pentru fiecare dintre acestea trebuiau găsite dovezi: cel care povestea trebuia să fie cât mai convingător posibil, pentru ca relatările lui să fie luate drept mărturie, mai departe, pentru alte demascări.

Despre absurditatea afirmaţiilor erau convinşi nu numai cei care povesteau ci înşişi cei care dirijau demascările. Dar cu cât aceste invenţii erau mai monstruoase, cu atât mai mult conveneau demascatorilor; minciunile acestea îi făceau incapabili de acum pe cei care le povesteau, de a se uita în ochii fie ai părinţilor, fie ai prietenilor pe de o parte, apoi îi obligau să nu mai calce niciodată pragul unei biserici, în clipa în care s-ar fi găsit în libertate. Amintirea demascatorilor urma să-i tortureze moral după eliberare.

Metoda aceasta de a deforma o realitate şi a o prezenta cu totul altfel, în sensul în care ea le poate fi de folos, este tipică în sistemul comunist. Ea trebuie alterată şi pentru aceasta este suficientă trăirea permanentă într-o stare anormală, artificial creată cu ajutorul, pe de o parte al minciunii, iar pe de altă parte al terorii.

Un al doilea element folosit pentru distrugerea credinţei, a fost denigrarea vieţii monahale.

Studenţii au fost obligaţi să spună că au auzit sau că nu văzut „cu proprii ochi”; călugărul cunoscut trebuia să aibă la activul lui cel puţin câteva adultere prin satele din jurul mănăstirii în care trăia; călugăriţele, la fel, trebuiau să aibă pe conştiinţă cel puţin câteva avorturi! Printre cele povestite de un student din Moldova, a fost şi următoarea monstruozitate: într-o mănăstire de maici, la cererea unui mare demnitar (al cărui nume însă nu îl cunoştea), s-a procedat la secarea unui mic lac din preajma mănăstirii

respective. În fundul lacului, s-au găsit scheletele câtorva sute de copii mici de câteva zile. Copiii fuseseră înecaţi la naştere, pentru a nu compromite mănăstirea. Toate acestea erau bineînţeles făcute cu ştiinţa stareţei şi natural şi a forurilor conducătoare ale Bisericii. Dacă s-a „muşamalizat afacerea” aceasta a fost din dorinţa Patriarhiei! Niciun fel de măsură nu s-a luat ci dimpotrivă, s-a continuat traiul desfrânat. Singurul care a avut de suferit a fost cel care l-a cerut să se facă ancheta!

Despre călugări în special, s-a spus că sunt toţi spioni ai agenţiilor secrete americane. Că la ei se ascund cei care sunt paraşutaţi pentru acte ele sabotaj politic sau militar. Că prin schituri se fac depozite de arme pentru clipa în care va începe războiul. Că preocuparea de aşa numitele „probleme de credinţă” este ultima din cele care îi interesează pe călugări. Că cei căutaţi de organele de securitate pentru activităţi anticomuniste erau ascunşi de călugări şi hrăniţi de ei. Că mai degrabă puteau fi consideraţi ca briganzi de drumul mare decât slujitori ai unei idei care se vrea umană.

Pentru ca studenţii să fie în stare să spună toate acestea a fost necesară – este lesne de închipuit – o întreagă gamă a torturilor.

Se trecea astfel cea dintâi etapă a demascării interioare aceea a ruperii de Dumnezeu. Studentul era de acum pregătit suficient pentru a trece la cea de a doua, mai puţin importantă, dar verigă puternică în procesul de transformare comunist.

Era ruperea de tradiţie.

Educaţia studenţilor, structurată pe ceea ce fiecare din ei aveau deja de acasă, era axată pe cultivarea tradiţiei sănătoase ţărăneşti pe de o parte, şi istorice pe de alta.

Ancorarea în trecut a fost piatra pe care s-a sprijinit poporul ori de câte ori vremelnicia l-a pus la încercare. Dacă încercările din ultima vreme n-au reuşit să-i clatine nici credinţa şi nici speranţa într-un viitor liber, aceasta se datoreşte întoarcerii în trecut. În acest trecut plin de încercări dureroase, Românul găseşte exemple de îmbărbătare.

În mediul ţărănesc mai cu seamă, conservatorismul

tradiţionalist este atât de adânc încât şi azi, tocmai ţărranii sau fiii de ţărani ajunşi intelectuali, dau cel mai mult de furcă moscoviţilor.

Pornind dintr-o asemenea lume, în facultăţile oraşelor studentul a păstrat nealterată concepţia ţărănească şi tradiţia ei. Vitregia vremurilor i-a tonificat-o şi a intrat în închisoare după ce şcoala adăugase şi elementul ştiinţific sau argumentul istoric necesar.

Pentru aceasta, sfărâmarea concepţiei tradiţionaliste, piedică în calea internaţionalismului proletar, a fost o preocupare de seamă a demascatorilor şi ea a fost atacată în punctul ei principal: şcoala.

Propaganda comunistă spune că majoritatea copiilor din şcoli proveneau din rândurile elementelor burgheze sau moşiereşti, iar şcoala a fost şi ea fără echivoc în slujba clasei stăpânitoare. Înainte de 1944 – spun comuniştii – şcoala era o instituţie reacţionară ale cărei intenţii nu erau de-a pregăti şi educa „pe fiii poporului” ci de a pregăti elementele necesare clasei stăpânitoare pentru continuarea regimului respectiv.

Dacă numele unor reprezentanţi ai intelectualităţii nu puteau fi denigrate, ele erau date ca excepţie de la linia generală. Se repetau la infinit formulele: „şcoala a fost în slujba imperialismului”; „a semănat discordia între minorităţi;”, „a denaturat istoria”; „a alterat sufletul elevilor printr-o educaţie şovină şi în afara oricărui criteriu ştiinţific”.

„Ea a alimentat ideologic ura împotriva poporului rus înainte, apoi împotriva comunismului”; „a sprijinit războiul fascist din 1941/44”; „a mistificat ajutorul dat de ţar pentru câştigarea independenţei prezentând realitatea invers (1877)” (Şi care dintre studenţi nu cunoştea intervenţia lui Bismark, pentru ca abia în 1880 Ruşii să fie obligaţi să părăsească principatele după ce, drept mulţumire pentru ajutorul dat în războiul împotriva Turcilor, ne-au reluat cele trei judeţe din Sudul Basarabiei! Ei cunoşteau destul de bine şi infiltrarea agenţilor comunişti care au provocat răscoala din 1924 din Basarabia, aceeaşi Basarabie care urma să fie răpită pentru a treia oară în 1940 şi apoi din nou în 1944!).

Se mai reproşa şcolii îmbibarea sufletului copiilor cu

misticism creştin, provocând fanatism religios şi intoleranţă; că a cultivat superstiţia pentru a menţine poporul în întuneric şi a dat posibilitatea reacţionarilor să-l oprime cu mai multă uşurinţă: trebuiau găsite exemplele materiale ale acestei „deformări istorice” şi pacostea a căzut cum era şi firesc pe capul educatorilor. Începând de la învăţător şi până la profesor universitar, tot ce a contribuit la educaţia tineretului a fost „corupt, vândut, imoral, arivist”. Preocuparea de seamă a educatorilor nu a fost calitatea elevilor, ci cariera lor, în special politică. Şcoala a fost folosită ca un fel de trambulină pentru a ajunge la situaţii mai interesante şi deci mai rentabile. Anecdotei i s-a dat caracter de fapt; glumelor, de argument irefutabil. Dacă un învăţător a primit din partea unui elev „mită” pentru a-l promova, implicit toţi învăţătorii au făcut acelaşi lucru. Deosebit de mult se insista asupra profesorilor universitari pentru că aceştia erau ultimii şi cei mai importanţi cu care studenţii veneau în contact şi a căror influenţă o resimţeau. Denigrarea corpului didactic îşi avea şi ea rostul ei bine definit. Numai cu asemenea educatori a fost posibil ca un aşa de mare număr de studenţi să se afle pe partea opusă partidului comunist, deci duşmani ai poporului şi ai progresului ştiinţific-reailst-socialist, etc.

Prin atacarea şcolii se ataca în mod direct şi elementul creator în materie de artă şi literatură, ca un produs direct al ei. Dacă operele scriitorilor oglindeau realitatea socială, aceasta se datora faptului că fuseseră îndepărtaţi prin educaţie de la problemele adevărate care trebuiau puse în literatură. Dacă poezia a fost simbolică sau progresistă sau gândiristă aceasta era tot vina şcolii. Dacă bună parte din creaţia romancierilor avea un caracter naţional şi uneori naţionalist tot acolo trebuia căutată vina. Nici Eminescu, de care comuniştii nu îndrăznesc să se lege public, nu a fost scutit de critică.

Legată de şcoală, pentru că în afara ei nu putea fi concepută ca element de educaţie, era istoria şi din ea, în special, perioada monarhică.

O.D.C.C.-ul avea în program să strivească şi acest sentiment. Material nu lipsea. Era suficient să se pomenească

fie scandalurile lui Carol II, fie furtul ca în codru timp de zece ani cât a domnit, fie chiar masacrele pe la toate răspântiile. Nu prea avea mare importanţă că înaintea lui România a avut parte de doi regi adevăraţi. Defectele lui Carol erau generalizate şi puse în seama tuturor regilor. Pentru o mai mare eficacitate se făcea recurs la argumentele istoriei comuniste, concluzând toate, natural, în preamărirea lui Stalin.

Pană acum încercările la care era supus şi cărora trebuia să „corespundă” după demascarea exterioară (tortura fizică în special) erau oarecum dinafara lumii studentului. Erau elemente exterioare chiar poate când era vorba de credinţă. Urma de acum latura cea mai grea şi lovitura decisivă:

Studentul trebuia să se lepede de familia lui. Lepădarea trebuia făcută însă în forma cea mai hidoasă pentru ca să fie cât mai puţine şanse de revenire.

Dacă paginile cele mai frumoase au fost scrise pentru lauda mamei, la Piteşti cuvintele cele mai grele au fost pronunţate pentru terfelirea numelui ei. Condiţia primă care trebuia să o îndeplinească mama studentului în demasacre era desfrânarea şi cum numai o mamă desfrânată era capabilă să dea naştere unui monstru moral, toţi studenţii înainte de demascare erau monştri morali.

Relatez aproape cu propriile-i cuvinte, ce a putut să spună un student al cărui nume am vrut să-l uit din respect pentru suferinţa lui. Mi-a repetat şedinţa de demascare a familiei, la mai bine de doi ani după îngrozitoarea scenă care a avut loc într-o celulă de la parterul închisorii Piteşti. Durerea ce se zugrăvea pe chipul lui nu cred că era mai mare în clipa în care pronunţa în faţa lui Ţurcanu următoarele: „Eu sunt fiul unei familii destul de bogate din... Natural că bogăţia acumulată de tatăl meu este rodul escrocheriilor făcute la serviciul de aprovizionare la care era afectat ca funcţionar al Statului. Dispunând de bani mulţi, întreaga familie trăia destul de liber, mai mult chiar decât un om poate să-şi închipuie. Tata cunoscuse o tânără femeie, măritată cu un coleg de-al lui. Trăia cu ea aproape oficial, mai în fiecare seară se culca acolo, lipsind de acasă. Cea mai mare parte a

câştigului o lăsa de la o vreme acolo. Mama nu s-a revoltat pentru aceasta. Dimpotrivă a profitat pentru ca să-şi găsească şi ea un prieten cară nu era altul decât cel mai bun tovarăş al tatălui meu. Acest fapt nu era un secret pentru nimeni dintre noi. Pentru că înainte de a se retrage singuri, se sărutau deseori în faţa noastră. Tata îi lăsa în pace pentru că astfel avea şi el libertatea de care avea nevoie pentru a petrece cu prietena lui.”

„Prietenul mamei avea o fată de aceeaşi vârstă cu mine. Am cunoscut-o mai bine după ce mama a intrat în raporturi intime cu el. Venea şi ca adesea pe la noi. Încurajat atât de mama cât şi de tatăl fetei, am început să fac curte acesteia şi ea nu a refuzat, ba dimpotrivă parcă aştepta să o provoc. Între noi s-a petrecut ceea ce se petrecea între mama şi tatăl ei. Raporturile noastre sexuale erau încurajate de amândoi pentru că aşa, spuneau ei, pot să înving mai uşor prejudecăţile sociale. Intrat pe linia aceasta, am făcut cunoştinţă surorii mele cu un prieten de la şcoală – eram elev pe atunci – şi am început să-l invit des pe la noi. De la un timp, el nu a mai avut nevoie de invitaţiile mele pentru că îl aducea sora mea care a legat cu el o prietenie asemănătoare cu a celorlalţi din cerc. De altfel, influenţată de ceea ce vedea în casă, sora îmi ceruse să-i fac cunoştinţă cu un prieten „viril”. Adeseori în casa noastră se petreceau adevărate orgii la care participam cu toţii, inversând rolurile şi amestecându-ne pe întuneric...” Ceea ce mi-a povestit mai departe nu-mi pot permite să încredinţez hârtiei din respect doar pentru numele de mamă.

Explicaţiile cerute de mine pentru înţelegerea acestei atitudini mi-au fost date fără insistenţă dar cu o durere greu stăpânită. Şi aveau ca motivare singură, de a ieşi odată din ciclul acesta infernal, din care se părea fiecăruia din ei că nu va putea scăpa niciodată şi că tortura se va prelungi mereu.

De asemenea tatăl era supus desconsiderării şi oprobiului. Exista o gradaţie a vinovăţiei după starea, atitudinea sau familia din care provenea tatăl respectiv. Dar nici părinţii ţărani nu erau scutiţi. Trebuiau zugrăviţi în culorile cele mai murdare pentru ca astfel copilul să apară chip şi trup aidoma

cu cei care l-a creat fizic şi moral.

Defectele tatălui erau determinate de profesia pe care o exercita. Dacă era ţăran simplu, atunci obligatoriu trebuia să fi fost sluga boierului, informatorul lui, denunţătorul celorlalţi ţărani care se opuneau exploatării. Dacă era comerciant, atunci trebuia să fi furat la cântar, să fi vândut marfă ieftină pe preţ mare, să nu fi plătit pe eventualii funcţionari sau muncitori folosiţi, să-i fi bătut atunci când îşi cereau drepturile sau să-i fi ameninţat cu denunţarea pentru agitaţie comunistă. Dacă era din corpul didactic, pe lângă acuzaţiile aduse atunci când se vorbea de „falsificarea istoriei”, trebuia neapărat să fi persecutat pe fiii de muncitori, să fi promovat pe plată, să fi folosit elevii la creşterea vitelor sau la grădinărit pe proprietatea lui, să fi făcut toate corvezile din casă cu copiii de muncitori care astfel nu puteau să înveţe şi să se confrunte cu fiii celor avuţi. Dacă a făcut parte din corpul judecătoresc, trebuia, să fi vândut justiţia pe bani, să fi condamnat pe muncitori la pedepse grele pentru motive inventate, cu gândul de a reprima revendicările sociale ale acestora. Trebuia să fi fost la dispoziţia poliţiei în materie de procese politice şi să fi condamnat neapărat şi pe nedrept cel puţin câţiva comunişti. (Numărul comuniştilor activi în toată România era de opt sute douăzeci şi doi, după mărturia a însuşi secretarul partidului, Gh. Dej!) De o deosebită atenţie se bucurau părinţii studenţilor care erau în cadrele armatei. Calomniile romanului *Desculţ* al lui Zaharia Stancu sau *Negura* lui Eusebiu Camilar erau amplificate patologic aproape, pentru a demonstra vina „instituţiei de oprimare a elementului muncitoresc şi a provocatorilor la războiul împotriva Uniunii Sovietice”.

Printre studenţii în demascări erau şi câţiva mai vârstnici care proveneau tocmai din armată. Daţi afară imediat după ocuparea României de Ruşi, fără altă posibilitate de existenţă, cei mai curajoşi s-au apucat să studieze la facultăţi pentru a-şi face o altă profesie.

Ajunşi în demascări, au fost obligaţi să povestească grozăvii care cu greu se pot naşte chiar în imaginaţia unui om bolnav. Căpitanul de artilerie Coriolan Coifan, student la

Politehnică, ajuns sub ciomagul reeducatorilor, a povestit de pe frontul de răsărit adevărate orgii. Jafuri inimaginabile, asasinate fără număr, violuri, incendieri de locuinţe muncitoreşti fără motiv, numai din plăcerea sadică de a vedea foc, executări de femei şi copii fără altă vină decât aceea de a fi comunişti convinşi, „copii ai lui Stalin”.

Făcând pe părinţi vinovaţi de defectele copiilor, se urmărea crearea unui complex de „culpabilitate familială”, încercând să convingă pe student că el este numai o victimă, pentru a-i înlesni prăbuşirea. Iată un exemplu care demonstrează până unde s-a putut ajunge: când deţinuţii politici au fost trimişi la canalul Dunăre-Marea Neagră pentru muncă, rudele lor libere au avut dreptul să-i viziteze şi să le aducă pachete cu alimente şi îmbrăcăminte pentru că ceea ce li se dădea de către administraţia lagăretor era insuficient. Un fost militar, Dorneanu după nume, tânăr trecut printr-o altă şcoală de reeducare decât cea de la Piteşti, şi-a primit mama la prima vizită cu următoarea frază: „Pleacă de aici curvă, din cauza educaţiei care mi-ai dat acasă am ajuns la canal. Nu vreau să te mai revăd. Eu nu am mamă!” Un student trecut prin Piteşti de data aceasta, Enăchescu, găsea la Canal, unde fusese trimis după demascări, o plăcere deosebită să-şi chinuiască unchiul, deţinut şi el, fostul deputat ţărănist Piţigoi. Aceasta pentru a demonstra conducerii lagărului de la „Peninsula” că s-a rupt definitiv de familie şi de mentalitatea burgheză reacţionară. Nenorocirea sărmanului fost deputat a fost şi mai mare atunci când a ajuns să lucreze într-o brigadă al cărei conducător (brigadier) era tocmai nepotul reeducat!

Gradul de vinovăţie a părintelui mai era determinat şi de banditismul de care era acuzat feciorul închis! Cu cât studentul era mai rău văzut de reeducatori, cu atât mai mult trebuia să-şi insulte părinţii, să-i acuze de păcate grele.

Acuzaţiile aduse părinţilor trebuiau justificate eu dovezi „irefutabile”. Câteodată aceste dovezi erau atât de năstruşnice, încât ar fi trebuit în mod normal să provoace râsul. Dar se spuneau la Piteşti... Demnă de relatat este „povestea despre tatăl meu” spusă de un elev de liceu care pe vremea când era trecut prin demascări nu avea mai mult

de cincisprezece ani. Mi-a fost relatată de însuşi elevul respectiv în închisoarea Gherla, în 1953, prin luna Iulie.

„Tatăl meu”, spunea el, „avea o moară în satul X din Muntenia. La moară munceau câţiva ţărani de prin satele vecine. Niciunul nu rămânea însă multă vreme pentru că tata avea obiceiul să-i schimbe repede nevrând să le plătească cât convenise. Nu făcea niciodată contracte scrise cu ei pentru a nu fi dat în judecată. Îi hrănea cu ceea ce rămânea de la masa noastră şi cu mămăligă din făina de porumb destinată hranei porcilor pe care tata îi creştea pe lângă moară. Dormeau într-un grajd având drept aşternut numai paie vechi, fără niciun fel de învelitoare. Erau obligaţi să muncească câte 16 ore în şir, fără altă pauză decât pentru masa de ia prânz pe care o luau în moară, acolo unde se găseau la lucru. Munca era foarte grea pentru că trebuiau să descarce saci, să-i urce în coş, apoi să-i încarce în vagoane sau în căruţe. Dacă tatii i se părea că nu muncesc destul, le tăia din puţinul salariu care-l primeau iar dacă se împotriveau îi bătea. Când un muncitor l-a ameninţat că-l dă în judecată, l-a bătut crunt de tot apoi l-a denunţat la jandarmi că face propagandă comunistă. Muncitorul a fost arestat şi dus. Tata fura sistematic din cea ce ţăranii aduceau ia măcinat. Pentru aceasta îşi asigurase complicitatea unui morar mai bătrân care avea şi el partea lui. Cântarele erau aranjate astfel ca la primire să arate mai puţin, iar la predare mai mult decât era în realitate. În făina de grâu se punea nisip pentru ca să crească greutatea atunci când se fura prea mult. Ţăranii ştiau că sunt furaţi dar nu aveau încotro pentru că tata era prieten cu primarul şi cu autorităţile şi nu permitea deschiderea altei mori în sat. Din ceea ce fura tata dădea o parte primarului şi alta şefului de post de jandarmi astfel că, chiar dacă cineva încerca să se plângă, hârtia nu trecea mai departe de post. Pentru că eram singurul lui fecior şi normal, trebuia să moştenesc moara, tata începu să mă introducă în secretele meseriei. Îmi arăta cum se aranjează cântarul pentru a trage, cum se pune nisip în grâu, cum se fură la uscat, etc...”

Era în perioada de reflux şi mulţi studenţi trecuţi prin demascări începuseră să capele curaj. Întrucât eram mereu

cu elevul respectiv, am reuşit să-i deschid sufletul. După ce mi-a povestit toată demascarea lui, l-am întrebat cum a „fabricat povestea” pentru că îmi spusese că tatăl lui nu făcea nimic din ceea ce născocise el la demascări.

„A fost destul de simplu din clipa în care mi-am dat seama că nu voi mai putea rezista şi că va trebui să spun şi eu ceva despre tata în „şedinţele de demascare a tarelor familiei” cum se mândrea să spună şeful comitetului din camera noastră. Când mă duceam vara în vacanţă la moară, mai ales când eram încă copil mic, seara îmi plăcea să stau cu un morar bătrân care îmi povestea multe basme. Printre eroii acestor basme nu lipsea nici Făt-Frumos şi nici Zmeul Rău. Din poveştile lui am aflat cum chinuiau zmeii pe cei care îi prindeau şi-i puneau la lucru în morile lor. Cum îi hrăneau şi-i băteau, etc. Mi-a fost deci destul de uşor să pun în locul unui zmeu pe tata şi să le povestesc basmul ca şi când s-a petrecut în realitate la noi la moară. Căi priveşte latura „politică” adică aceea cu denunţarea comuniştilor sau a raporturilor cu jandarmii, le ştiam deja dinainte de arestare din propaganda care se făcea la sate de către agitatori împotriva „chiaburilor” sau a acelora care se împotriveau colectivizării. Ceea ce era mai interesant însă de toate acestea, era faptul că în cameră cu mine erau şi alţi colegi care-l cunoşteau pe tata. Nici unul nu a încercat să „demaşte minciuna”. Ba dimpotrivă, spuneau că şi ei cunosc amănuntele acestea pentru că părinţii lor au fost furaţi de tata.”

„Fiecare din noi ştia că celălalt minte. Dar dacă ni **se** cerea să minţim şi singura modalitate de a scăpa de torţură era aceasta!? Dacă cineva ar fi îndrăznit să spună că eu mint, nici el nu ar mai fi avut libertatea să-şi ponegrească părinţii cum voia pentru că eu sau altul am fi „demascat” minciuna lui. Chiar odată când a ajuns şef de comitet unul care-mi cunoştea familia, şi eu am povestit la cererea lui alte minciuni, nu a îndrăznit să mă întrerupă. Pentru că atunci când îşi făcuse demascarea eu eram de faţă şi-l auzisem ce spusese despre părinţii lui. Tot minciuni. Ajungeam astfel solidari în minciună şi ne distrugeam sufletul numai din

dorinţa de a salva trupul.”

„Mărturisirile” studentului erau „cântărite” de comitetul de reeducare. Când acesta credea că cel în cauză a spus destul pentru a nu se mai putea uita drept în ochii părinţilor toată viaţa lui, trecea la altă etapă... Cea mai slabă urmă de menajament în aceste declaraţii era considerată ca abatere grava de la „purificare” şi pedepsită aspru.

Când studentul trecea şi de această încercare, golul care se crea în el era atât de imens încât ce urma chiar dacă era mai de nesuportat, reacţia nu mai era atât de violentă ca la început, Se crease dispoziţia spre alunecare în mocirlă şi pe măsură ce se distrugea, creştea în el sentimentul de ură împotriva lui însuşi.

Distrus sentimentul de dragoste faţă de familie, urma distrugerea încrederii în ideea pe care o slujise şi mai ales în personalităţile politice sau educatoare sub a căror influenţă crescuse.

Dintre toate aceste personalităţi politice sau educatoare, în perioada în care se petrec evenimentele tragice de la Piteşti, două rămân pe prim plan de preocupare atât pentru studenţi cât mai ales pentru partidul comunist. Este vorba de Corneliu Codreanu ca educator, al unei întregi generaţii de tineri, care deşi ucis, rămâne totuşi prezent în inima şi spiritul celor ce l-au urmat, cel de-al doilea fiind Iuliu Maniu, conducătorul Partidului Naţional-Ţărănesc, singurul Român în care se concentraseră toate speranţele pentru eliberare, dată fiind ţinuta ireproşabilă adoptată faţă de ocupanţi, faţă de comuniştii importaţi sau de provenienţă străină. Iuliu Maniu se bucura necondiţionat de simpatia tuturor Românilor arestaţi, indiferent de opţiunea lor politică. Corneliu Codreanu devenise de-a lungul anilor de prigoană un simbol greu de clătinat din sufletul acelora dintre studenţi care intraseră în închisoare tocmai pentru că acceptaseră să servească ideii lui de însănătoşire morală a neamului românesc.

Amândouă aceste personalităţi simbolizau deci pentru tineret ceea ce neamul avea mai de valoare iar pentru comunişti, inamicii cei mai de temut, deşi Iuliu Maniu era deja anihilat fizic prin condamnarea la 25 de ani închisoare printr-

un proces înscenat cu doi ani înainte, iar Codreanu mort, sugrumat cu mai bine de zece ani înainte, dar amândoi prezenţi spiritual în rândurile studenţilor. Stimat era de asemenea George Brătianu.

Prima grijă a celor care vorbeau despre personalităţile proeminente din viaţa românească era să însoţească numele acestora cu calificativele cele mai degradante posibil. Subiectele erau de obicei alese de cel ce trebuia să-şi facă „demasearea interioară”. De foarte multe ori însă, şeiful de comitet sau Ţureanu în persoană, însărcinau pe „conferenţiar” să vorbească despre o anumită persoană, tocmai aceea care li se părea lor că s-a bucurat de mai multă consideraţie în faţa studentului. Era evident că „portretul” care trebuia făcut urma să fie cât mai hidos posibil, cât mai negativ.

Iuliu Maniu era „vânzător de ţară” pentru că, se spunea în demascări, repetându-se sloganul la modă pe vremea aceea, a vrut să vândă România, Americanilor!

Referitor la Codreanu, Ţurcanu avea obiceiul să se laude cu următoarea frază: „Un moldovean a creat Mişcarea Legionară, un moldovean o va înmormânta pentru totdeauna”.

Lui Maniu i se mai puneau în sarcină: trădarea din Parlamentul maghiar, trădarea cauzei muncitoreşti în Ardeal după unirea lui cu România, trădarea intereselor ardelenilor pentru avantaje politice, la Bucureşti, cedarea Ardealului în 1940, inspirarea războiului „criminal„ împotriva Sovietelor în 1941, sabotarea comuniştilor în perioada pertractărilor pentru încheierea armistiţiului, opoziţia la formarea guvernului „democrat”.

„Acuzaţii mai recente” în afară de cele legate de previoada ocupaţiei comuniste a României, erau: participarea lui Maniu ca martor în procesul generalului Antonescu, proces în care el s-a solidarizat cu o parte din actele făcute de general: participarea la procesul mai vechi al lui Codreanu, proces la care Maniu i-a luat apărarea; încercarea de a aduce tineretul legionar după 1944 în sânul partidului condus de el; crearea unor „gărzi albe” în Transilvania imediat după eliberarea ei în

1944, etc. Pentru toate acestea, era considerat ca „vândut imperialiştilor, fascist, sabotor al prieteniei româno-sovietice, duşman de moarte al comunismului (poate singura acuzaţie dreaptă), aţâţător la ură între Români şi Unguri în Ardeal, etc.”

Pentru Codreanu s-au dezgropat toate calomniile aduse pe vremuri de presa de stânga sau comunistă camuflată.

Au fost „demascaţi” şi „prezentaţi în adevărata lor lumină” refugiaţii în Occident: Tilea, Vişoianu, Niculescu-Buzeşti, Gafencu, Horia Sima, Papanace, Gârneaţă, Iasinchi cu toţi legionarii din exil, Titel Petrescu şeful socialist, etc.

Dată fiind însă vârsta tânără a studenţilor pe de o parte, pe de alta cunoaşterea multor aspecte mai vechi din istoria politicii româneşti indirect sau fragmentar, mai ales când era vorba de aspecte cu totul de minimă importanţă, se petreceau lucruri cu adevărat ridicole. Acuzaţiile nebuloase erau aduse de-a valma, se inversau rolurile şi se amestecau perioadele, se imputa unuia fapta atribuită altuia, câteodată apăreau doi autori ai aceleiaşi fapte la perioade diferite. (Maniu a fost acuzat de afacerea Škoda!!)

Ca şi în celelalte domenii, şi aici se minţea fără urmă de jenă. Dar ce importanţă avea minciuna în asemenea momente? Exact aceeaşi care o are de-a lungul lungii istorii a partidului comunist, şi a propagandei lui. De a semăna neîncrederea.

Dărâmată încrederea în persoane, se punea sub semn de întrebare întreg trecutul imediat al vieţii politice din România şi a orientării ei în lumea relaţiilor internaţionale. Golirea trecutului de personalităţi însemna anularea lui sau incriminarea nemijlocită a unor întregi generaţii de Români.

Consecinţa vine de la sine: încercarea de a găsi o nouă orientare, justă de data aceasta, orientare care natural, nu putea fi alta decât cea a partidului comunist, deci trecerea în orbita politică a Rusiei Sovietice.

Ultima fază a demascării şi ultima lovitură era destrămarea studentului însuşi, făcută cu propria lui gură, în faţa întregii celule. În urma ei studentul nu mai era capabil de iniţiativă fie chiar simbolică, fiind în situaţia de a-i fi ruşine să se uite în

interiorul lui, în propriul lui suflet, pe care şi-l deforma într-atât, că privindu-l îl cuprindea groaza.

Era autobiografia.

De când tot merg cerşind din poartă-n poartă,
de când tot mor în temniţa turbată,
lung pârâind din negură şi soartă,
mi-aud troznind ciolanele pe roată.

DISTRUGEREA PERSONALITĂŢII – „AUTOBIOGRAFIA”

Surparea eului era rezultatul unui adevărat plan de luptă, pus la punct cu minuţiozitate până în cele mai subtile elemente ale Psihologiei şi Eticii. Numai Satana atotcunoscătorul sufletului omenesc, descoperindu-l în toate fisurile-i posibile ca să-l subjuge, se putea încumeta să pună persoana umană la o asemenea încercare. Pe măsură ce experienţa înainta şi se consuma destrămarea studenţilor, se certifica şi provenienţa instrucţiunilor. Dacă unii erau dispuşi mai la început să creadă cu totul nu era decât produsul deznădejdii unora care au ajuns în închisoare împotriva vrerii lor, ori s-au văzut într-o postură la care nu gândiseră şi acum încercau prin orice mijloace să iasă din ea, părerea se schimba pe măsură ce se complica însăşi experienţa.

Tactica adoptată de mânuitorii din umbră ai demascărilor se baza pe lichidarea opoziţiei încetul cu încetul pornind de la periferie, adică de la probleme oarecum exterioare „eului” şi culminând cu persoana însăşi.

Când studentul „dovedea prin fapte” că s-a rupt de tot ceea ce constituia până acum lumea şi gândul lui, era supus ruperii de sine însăşi, adică distrugerea întregului edificiu sufletesc propriu, prin defăimarea propriei lui persoane.

Elementele culese până acum în demascare erau accesorii. De acum trebuia să-şi facă „autobiografia”. Toate cele spuse constituiau jaloane care trebuiau să certifice lipsa „sănătăţii interioare” boală oare l-a adus pe student în poziţia respectivă.

Autobiografia trebuia începută de la vârsta cea mai fragedă. din momentul în care memoria începe să înregistreze. Elementul predominant trebuia neapărat să fie cel negativ şi luat la superlativ!

Viciile şi deficienţele trebuiau să apară din primii ani, astfel încât construcţia defectuoasă să iasă cât mai consacrată.

Contactul cu lumea dinafară era făcut prin şcoala primară. Aici, fiecare student trebuia neapărat să fie învăţat să fure, să dispreţuiască pe cei mai săraci ca el, creându-şi complexul de superioritate pe plan social, complex care trebuia să-l ducă mai târziu, în contact cu doctrinele reacţionare, pe baricada idealist-burgheză (!)

Frecventarea liceului trebuia în mod obligatoriu să adâncească criza interioară, să dezvolte egocentrismul, dragostea de bani, intenţia de parvenire prin mijloace incorecte. Delaţiunea trebuia să constituie prima armă prin care se începea captarea bunăvoinţei celor care dispuneau de „putere”, în speţă profesorii.

Complicitatea educatorilor în opera de desfigurare a caracterului se constată prin traficul de influenţă exercitat de părinţi care fiind influenţi în arena politică, compensau „favoarea”, prin sprijinirea educatorului respectiv în „competiţia promovării sociale”.

Atmosfera putredă în care era crescut elevul trebuia să-l împingă de asemenea în mod obligatoriu la frecventarea localurilor interzise „oficial” tuturor dar practic numai copiilor de muncitori sau de săraci adică celor care nu dispuneau de bani pentru a plăti...

Literatura citită (fiecare student trebuia să citeze nume de cărţi) nu putea fi decât romanul poliţist, literatura pornografică (Petre Bellu nu a avut mai mulţi cititori ca din rândul studenţilor naţionalişti), romanul tendenţios scris pentru exacerbarea sentimentului de ură pentru muncitori şi pentru apărătorii clasei proletare. Totul era natural completat cu filmul de gangsteri, de aventură sentimentală, de spargeri, eroii cărora trebuiau să devină idoli şi modelul celor care acum erau supuşi metodelor comuniste de reeducare.

Produsul unui asemenea mediu nu putea fi apt decât

pentru cariera politică specifică vieţii româneşti dintre cele două războaie, caracterizată de comunişti prin necinste, corupţie, furt, şantaj, asasinat politic.

Dispreţ faţă de inferiori şi linguşire faţă de superiori cu singurul scop de a parveni, ţinta finală fiind îmbogăţirea prin exploatarea clasei muncitoreşti, piatra de încercare a tuturor răutăţilor şi în toate vremile.

Pentru a ilustra cât mai plastic decadenţa morală a mediului din care provenea, studentul trebuia să-şi asume toate tarele posibile, toate pervesiunile inimaginabile. Ţoale aspectele deformate ale omului, tot ceea ce patopsihologia consideră ca anormal, constituiau arsenalul sufletesc al studenţilor. Fără niciun fel de excepţie. Cel care nu voia să recunoască aceste păcate însemna că nu e pătruns încă de ceea ce înseamnă demascare şi cei însărcinaţi cu „reeducarea" lui nu pierdeau prilejul de a-i aminti aceasta cu ciomagul.

În cele din urmă era natural ca cel solicitat, nu numai să recunoască defectele, dar să le povestească cu amănunte. Pederastie, incest, onanism sau tot ceea ce un student citise sau aflase că se practică în nu importă ce colţ al lumii trebuiau să fie calităţile lui. Nici măcar bestialismul (raportul sexual cu animalele) nu a lipsit.

Astfel trebuia studentul să se scalde în mocirlă cât mai adânc. Parcă cineva din adânc punând stăpânire pe el i-ar fi poruncit să se încarce cu tot ceea ce în mod normal trebuia să-i producă repulsia cea mai profundă.

Această autoinsultare devenea un fel de isterie psihică care contopea la un moment dat cerinţa reeducatorului cu dorinţa de autonimicire a reeducatului.

Presiunea reeducatorului avea calitatea de a infiltra pe încetul de-a lungul întregii perioade de chin, subconştientului, altă realitate decât cea trăită de cobaiul supus experienţei. Aderarea sau degradarea constantă a acestei realităţi existente şi înlocuirea ei cu una fictivă căpăta pe încetul exact sensul dorit de reeducatori. În clipa în care minciuna devenea pregnantă, studentul începea să uite ceea ce constituise pentru el un sens. Starea haotică şi coordonatele

ireale pe care se mişca de-a lungul lunilor de tortură făceau din minciună un adevăr şi invers, ca după un fel de otravă cu care organismul se obişnuieşte puţin câte puţin, ca după un stupefiant.

Atâta vreme cât sistemul nervos răspundea comandamentelor raţionale, studentul se putea menţine pe o linie de conduită oarecum normală. În momentul însă în care teama altera această subordonare, sistemul nervos devenea duşmanul cel mai mare al studentului. Toate reacţiile negative erau posibile atunci când întreg organismul tresărea ca atins de foc în clipa în care vedea ciomagul, instrument care căpăta proporţii apocaliptice în memoria turmentată a chinuitului. Şi dacă demnitatea ar fi încercat să ascundă ceva în suflet, spre exemplu, sistemul nervos îl trăda fără putinţă de echivoc. În clipa aceea survenea tocmai ceea ce aşteptau iniţiatorii experienţei. Răsturnarea completă şi pentru timp nedeterminat a valorilor în care studentul crezuse până atunci. Din clipa aceea lumea îi apărea ca o ecuaţie cu două rădăcini din care una era ireală, acea descoperită înainte; obsesia căutării celei de a doua rădăcini pentru realitatea care se impunea, căpăta ca singură valoarea unică în preocuparea studentului.

Lumea trecută, supusă unui refuz obstinat, începu să se refugieze undeva în subconştient. Minciuna prezentată cu aceeaşi persistenţă cu care se refuză adevărul, începea la rândul ei să-şi facă loc, să năpădească întreaga fiinţă, indiferent de opoziţia, poate disperată a celui supus, experienţei. Rezultatul final nu putea fi decât acceptarea minciunii, pentru salvarea biologicului. Permanent însă, şi aceasta mi-au mărturisit-o toţi studenţii care mi-au povestit drama lor, o teamă instinctivă, un fel de avertisment din subconştient va tulbura noua ordine stabilită, reamintind, ca de dincolo de mormânt, că ceva nu este la locul lui.

Această formă instinctivă de apărare, subordonată şi ea legilor biologice de conservare, se va închista în adânc; va dormi până în clipa în care eventual condiţiile exterioare se vor schimba şi atunci chistul în care era învăluită se va putea topi pentru a permite revenirea la adevărata stare dinainte.

Atâta vreme cât pericolul însă persistă, orice reacţie din interior va fi frântă de frica născută din suferinţa biologică. Frica, decepţia şi suferinţa duse la extrem, ca poziţii ale sufletului, se vor alia pentru o perioadă nedeterminată şi vor face din om un duşman al lui propriu, paralizându-i orice reacţie posibilă pentru salvare.

Odată conştiinţa sufocată, omul va lupta împotriva lui însuşi, pentru ca numai urlând în cor cu lupii să se poată menţine, indiferent dacă preţul menţinerii este sacrificarea a înseşi singurelor valori reale pentru care existenţa este justificată.

Dedesubturile sufletului omenesc constituie o necunoscută permanentă. Cu toate experienţele făcute, comuniştii nu au putut nici măcar ei să ajungă să descifreze toate aceste elemente neclare care pot da la un moment oarecare rezultate cu totul neprevăzute, poate chiar contrarii celor presupuse la începutul experienţei. Dacă comuniştii ar fi ştiut rezultatele, nicio justificare nu este de presupus pentru reeditarea ei în condiţiile de la Piteşti (făcând cu totul abstracţie de morală).

* * *

Se pare că distrugerea personalităţii proprii a demascatului nu era suficientă pentru mântuitorii din umbră ai reeducării. De aceea au mai scotocit prin labirintul formelor de manifestare ale spiritului omenesc şi au descoperit că mai era un colţ care nu trebuia lăsat nerăvăşit. Acest colţ era refugiul sentimentului de solidaritate umană. Izolarea trebuia să fie totală. Dacă totuşi în sufletul studentului mai rămânea o umbră de care să se poată eventual sprijini, aceasta era prietenia. Mai ales că soarta comună a prietenilor putea avea darul de a cimenta şi mai mult legătura veche. De aceea se cerea în ultima instanţă lepădarea de prietenie pentru ca botezul în noua lege să fie posibil. În afara diferitelor povestiri înscenate pe seama prietenului (demascatorii erau informaţi de prietenii fiecărei victime şi îi cereau în mod expres să-i denigreze) era necesară o probă materială de lepădare.

Pentru aceasta se puneau cei doi prieteni faţă în faţă şi se cerea celui care era în probă să-l pălmuiască. Refuzul era greu sancţionat. Pe măsură ce demascarea înainta, pedepsele erau din ce în ce mai aspre cu scopul de a reaminti permanent că nu există scăpare. Pălmuirile reciproce erau deci un fapt curent impus fiecăruia dintre studenţi. Nu a putut scăpa niciunul pentru că sentimentul de prietenie îl nutreau toţi; în închisori s-au legat cele mai sincere, cele mai devotate prietenii, din cauza suferinţei în comun. De multe ori au fost aduşi studenţi din alte camere dacă se cunoştea că între ei şi cel demascat există o legătură de prietenie.

Şi nu rare au fost cazurile când aceste confruntări au îmbrăcat aspecte de adevărată demenţă. Studentul Oprişan Costache a fost luat din salonul bolnavilor de oftică şi adus într-o celulă de la temniţa grea pentru a pălmui şi a fi pălmuit la rândul lui de cel mai bun prieten ai lui.

A putut scăpa cineva de această terfeleală morală? NIMENI. Cu excepţia ce lor care au murit în timpul schingiuirii din lovituri greşite sau hemoragii interne, provocate de lovituri cu picioarele în abdomen.

Câteva nume dintre aceştia:

Prima victimă, studentul Bogdanovici, fostul prieten şi colaborator la început al lui Ţurcanu, din perioada reabilitării prin convingere. Bogdanovici a murit de mâna lui Ţurcanu care s-a răzbunat de faptul că i-a înşelat speranţele. Diagnosticul la infirmeria închisorii a fost: moarte provocată de dizenterie acută! Dezinteria era însă în realitate o spargere a arterelor pentru că Bogdanovici a murit eliminându-şi lot sângele prin scaun.

A doua victimă a fost studentul Gafencu, din Iaşi, deţinut politic în continuare de pe vremea guvernării autonesciene. A avut această soartă şi pentru faptul că era considerat ca unul din şefii grupului de mistici. Tot de la Iaşi era şi studentul Cantemir de la chimie, ucis în celulă, în prima fază a demascării pentru refuz total de a vorbi de rău.

Paul Limberea originar chiar din oraşul Piteşti, a murit de asemenea schingiuit. În demascări exterioare studentul Gheorghescu a avut aceeaşi soartă.

Numărul total al celor morţi în timpul sau imediat după schingiuire, ca o urmare a acesteia se ridică la cam cincisprezece. Cei care au ucis nu au avut de suferit nicio consecinţă. Ordinele celor care conduceau demascările erau formal împotriva uciderii. Dar dacă aceasta s-a întâmplat, vinovaţii au fost doar avertizaţi să nu se mai repete; pedeapsa le-a fost... promovarea ca membri în comitetele de demascare; pătarea mâinilor cu sânge era o garanţie – dovada cea mai plauzibilă de completă încadrare pe linia noii morale. Majoritatea celor care au ucis proveneau din rândurile celor care au trecut prin demascări la început, cei din organizaţiile de rezistenţă „ciuperci” adică grupările apărute spontan după ocupaţia sovietică, formate de obicei din patru, cinci studenţi fără apartenenţă politică sau ideologică, ci simplă expresie a revoltei spontane instinctive faţă de comunism. Dintre aceştia, au fost doi care ulterior au ţipat în gura mare că au ucis. Faptul a provocat la unul o criză de conştiinţă care l-a dus la nebunie.

O particularitate ciudată, ţinând seama de imoralitatea acţiunii şi de dispreţul faţă de persoana umană, o constituie faptul că cei bolnavi de tuberculoză sau internaţi cu decizie de transferare în spital, erau scutiţi de bătaie dacă conveneau să-şi facă demascarea. Pentru a fi „convinşi” că nu trebuie să refuze, erau aduşi de obicei în celulele în care se petrecea demascarea violentă şi obligaţi să „asiste”. Iar dacă au fost unii care au refuzat, ameninţarea că vor fi supuşi aceloraşi metode, a fost transformată în fapt. Majoritatea au preferat să vorbească; mai ales că nu li se cerea decât, demascarea exterioară, adică aceea care folosea Securităţii. La asta au contribuit şi demoralizarea datorită boalei, lipsa de tratament, de medicamente, de alimentaţie, de aer. Nu se insista prea mult asupra lor, nereprezentând interes pentru experienţă. De aceea erau lăsaţi să se stingă cu încetul, măcinaţi de boală şi descurajare.

E de prisos să spun de ce nu relatez nume, iar informaţiile ce le dau nu epuizează nici pe departe realităţile zilelor negre de la Piteşti. Posibilităţile de informare erau limitate de însăşi organizarea închisorilor comuniste. Circulaţia de la celulă la

celulă era practic imposibilă. Cei care se încumetau să vorbească nu se coborau de obicei în adâncimea fenomenului pentru că poate nu-l sesizaseră, sau se fereau să povestească, şi din teamă, şi pentru că amănuntele provocau revoltă, dezgust.

Iată totuşi unele aflate de mine în timpul când am căutat să nu explic acest fenomen demonic :

Studentul Costache Oprişan care a murit în 1957[3] în închisoarea Văcăreşti de pe urma tuberculozei contractate la Piteşti, fost şef al grupului Frăţiilor de Cruce pe ţară după 1945 a fost schingiuit în camera patru spital. Pe peretele camerei se mai puteau vedea până în 1952 urmele sângelui cu care a stropit în jur Camei a nu fusese văruită de atunci.

Multă vrenu după demascări, în închisoarea Gherla, mergând într-o zi la baie cu un întreg grup de deţinuţi, am remarcat pe trupul unui tânăr nişte urme ciudate. Păreau un fel de brazde verticale, trase de-a lungul spatelui. Cicatricele formate erau roşii şi hidoase.

Am întrebat pe un student pe care-l cunoscusem mai înainte şi care era de mai multă vreme în închisoarea Gherla, dacă cunoaşte cauza acestei deformări ciudate. Mi-a răspuns: „Este studentul de la medicină din Cluj, Pop Cornel. Semnele care le vezi pe spatele lui sunt urmele lăsate de demascări: a fost printre cei mai greu solicitaţi pentru că era una din speranţele grupării din care făcea parte”. Pe chipul prietenului se aşternu un nor de tristeţe amestecată cu teamă. Trecuse şi el pe acolo şi deşi fusese numai „guguştiuc”, orice vorbă despre Piteşti îl făcea să se cutremure. În zilele acelea, Pop Cornel era considerat în închisoarea Gherla ca unul dintre cei mai periculoşi denunţători folosiţi de directorul, Goiciu, mai ales în rândurile deţinuţilor de origine macedoneană, pentru că Pop avea dinainte de arestare o deosebită prietenie pentru ei, pe care o specula acum în folosul comuniştilor!... Astăzi Pop Cornel nu mai trăieşte. Victimă şi călău pe rând, fără să vrea, a fost

---

[3] Părintele Calciu – cu Costache Oprişan, la moartea acesuia- în *Prefaţă* dă data exactă şi locul (Ed.)

tradus în faţa unui tribunal militar comunist din Bucureşti, judecat cu uşile închise, şi condamnat la moarte de către cei care l-au pus să schingiuiască după ce l-au adus în stare de robot...

Studentul Cucole Gheorghe a trecut prin demascări în iarna anului 1949/50: l-am întâlnit în 1951 toamna. Era complet schimbat. Echilibrul interior zdruncinat şi bolnav de stomac. Făcea apologia comunismului în faţa mea, şi eu îl cunoşteam cu ani înainte cine a fost şi ce dovadă de credinţă a dat la Constanţa!

Fiecare student în parte are drama lui şi eroismul lui mut. Fiecare student în parte are vina lui. Înlănţuirea aceasta ciudată de vinovăţie şi victimă concomitent, constituie unul din cele mai rare aspecte ale problemelor etico-psihologice. Este oare vorba de o metodă ştiinţifică operând în Filosofia Morală la răsturnarea şi anularea etosului uman? Sau afectează planul Patologiei?

N-ai desmierda, de n-ai şti să blestemi;
surâd numai acei care suspină.
Azi n-ai zâmbi, de n-ar fi fost să gemi,
de n-ai fi plâns, n-ai duce-n ochi lumină.

PREGĂTIREA PSIHOLOGICA

Ar fi greu de afirmat că demascarea surprindea pe studenţi în completa necunoştinţă. O sumedenie întreagă de elemente se acumulau în timp, fără să dea o explicaţie dar care pregăteau pe plan psihologic terenul pentru slăbirea rezistenţei. În acest sens rolul ţinut de administraţia închisorii era capital. Cu mult înainte ca grupul de şoc să fie introdus pentru pregătirea loviturii dinăuntru, *metoda sugerării* era aplicată de oamenii de pază său de Dumitrescu în persoană, pe plan general. Să lăsa să se înţeleagă că se petrece ceva monstruos, că deasupra, fiecăruia planează ceva, cu o fatalitate de la care nu putea să se scape. Toţi studenţii ştiau că se petrece ceva. Cu toate că celulele în care s-au început demascările erau situate oarecum izolat de cele locuite de deţinuţi, din când în când se auzeau ţipete înfundate, bufnituri, urlete. Nimeni nu putea afla de unde vin, nimeni nu putea şti ce se petrece şi unde exact.

Încetul cu încetul în interiorul fiecăruia se întărea convingerea că şi el va fi solicitat într-o zi. Aşteptarea aceasta începea să facă să încolţească teama, incertitudinea, care era cultivată cu deosebită perseverenţă de gardieni la cererea directorului politic.

Sergeintul Georgescu, un specimen de o brutalitate fără pereche printre gardienii de la Piteşti, avea grijii să reamintească ori de câte ori i se prezenta ocazia, unele lucruri care dădeau de gândit: „Mă banditule, eu le bat, dar îţi dau şi de mâncare. Să vezi însă ce te aşteaptă mai departe...” şi cu mâna arăta spre celulele din care se auzea geamătul. Toate acestea contribuiau la creşterea tensiunii.

Iată în câteva cuvinte starea aceasta rezumată de un student, care a trecut prin demascări printre primii din seriile de după 6 Dec. 1949 când s-a dezlănţuit demascarea în masă. „Aşteptam deznodământul într-o tensiune dramatică. Nu ne era teamă în sensul obişnuit pentru că de la comunişti ne puteam aştepta la orice chiar înainte de a fi aduşi la Piteşti. Dacă nu toţi, cea mai mare parte dintre cei care erau cu mine în celulă, erau pregătiţi să trecem prin orice încercare, cu convingerea că nu ne vom frânge. Dar era o nelinişte ciudată. Nu cunoşteam metoda, nu puteam ghici data când urma să înceapă... cine erau cei care schingiuiau. Şi atunci parcă doream, eram nerăbdători să trecem şi prin această încercare. Dar deznodământul venea când nu ne aşteptam în ceea ce era mai tragic, de la cine nici măcar nu puteam ghici că pot fi capabili de a gândi aşa ceva...”

Pentru că exista şi aici ca în tot planul comunist, strategia surprinderii. Tactică întrebuinţată în toate celulele şi care nu a dat greş.

Peste aceste stări pregătitoare aş putea spune, mai era un factor de alta natură care paraliza şi el în felul lui o reacţie violentă a studenţilor. În marea lor majoritate erau convinşi de o resemnare ciudată, care crea climatul favorabil poate pentru primirea oricărei schingiuiri ca un fel de pedeapsă meritată pentru cine ştie ce păcat. Nici unul dintre studenţii care mi-au vorbit despre aceasta nu a putut să-mi explice cum se năştea acest sentiment. Numai unul care avea pregătire medicală destul de serioasă a încercat fără prea multe argumente să pună aceasta în sarcina prea marii slăbiciuni cauzate de lipsa de alimentaţie pe de o parte, iar pe de alta de convingerea subconştientă că dintru început rezistenţa era sortită eşecului. Se consuma pe nesimţite un fel de trecere dintr-o lume reală într-o lume fictivă creată de idei în care viaţa însăşi nu era decât un fapt de minimă importanţă, un fel de accesoriu.

Cei din urmă element care poate contribui la explicarea straniei resemnări, era însăşi prezenţa demascatorilor în clipa critică, atunci când se dezlănţuia atacul care crea o stare de quasi-hipnoză.

Căci nu te-nalţi în slăvi până nu cazi
cu fruntea grea, în pulberea amară.
Şi cacă-nivii în cântecul de azi,
e c-ai murit în lăcrima de-aseară.

VERIFICAREA METODEI...

Timpul material în care se petrecea trecerea unui student de pe poziţia iniţială la aceea de „reabilitat” varia de la caz la caz. Au fost unii, cei mai puţini de altfel, care au cedat după puţine zile numai. Alţii au rezistat câte trei sau patru săptămâni. Cei mai mulţi însă au trecut prin toată faza demascării două, trei şi chiar patru luni.

Odată studentul trecut prin filiera întreagă, devenea un element docil, timorat, capabil să execute cele mai absurde dispoziţii. Starea aceasta, era folosită imediat pentru a verifica gradul de „reeducare”. Studentul era trimis, încadrat bineînţeles de câţiva „mai verificaţi”, să în parte la demascarea altor colegi în alte celule. Ceea ce suportase el trebuia să aplice altora pentru a demonstra prin fapte că s-a lepădat de trecut.

Aceasta era doar în principiu. Cei care conduceau din umbră demascările procedau practic altfel. Nu fiecare din cei reeducaţi era însărcinat cu reeducarea altora. O triere minuţioasă era făcută înainte. Pe lângă faptul de a fi acceptat demascarea, studentul trebuia să mai îndeplinească şi alte condiţii pentru a fi folosit ca pedagog. Pentru fiecare categorie de deţinuţi elementele erau alese din însăşi categoria respectivă. Se conta însă mai mult pe primul grup, format la începutul demascărilor. Puţine au fost elementele luate pe drum şi mai mult din necesitate administrativă. Pentru cei al căror trecut prea încărcat sau prea încurcat nu prezenta garanţii suficiente, Ţurcanu avea următoarea explicaţie: „Eu cunosc marfa. Niciodată banditul din voi nu se va lecui definitiv. Voi vă închistaţi în voi, faceţi pe reeducaţii

dar în subconştient aşteptaţi momentul în care să vă puteţi întoarce acolo de unde eu am încercat să vă scot. Nu vă veţi putea debarasa niciodată de păcatele concepţiei care v-a otrăvit sufletul. Dincolo de ceea ce arătaţi, tot în ea credeţi, poate fără să mai vreţi...”

Dacă cele spuse de el s-au verificat mult mai târziu, pentru momentele acelea se pare că nu gra tocmai aşa. Pentru că paradoxal, o bună parte din cei care au mers alături de el, au fost dintre cei care au trecut prin cele mai grele încercări, cei deci care aveau trecutul mai încurcat... Studenţii care au fost cei mai chinuiţi au devenit la rândul lor, atunci când Ţurcanu i-a întrebuinţat, cei mai crunţi aplicatori ai demascărilor. Dintre ei majoritatea nu mai trăieşte astăzi. Parte au murit în urma bolilor contractate în demascări, parte au fost împuşcaţi atunci când au devenit inoportuni. La ora la care scriu, mai sunt puţini care îşi caută vindecarea rănilor sufleleşti sau se consumă în remuşcări în cine ştie ce colţ întunecat din închisorile comuniste din România. Iată câţiva dintre cei mai cunoscuţi:

POP Cornel, student la medicină anul cinci la Cluj împuşcat în urma procesului Ţurcanu din 1954;

JUBERIAN Constantin tot de la Cluj, student la drept, a avut aceeaşi soartă ca şi Pop în acelaşi proces;

PĂTRĂŞCANU Nuti (Ion?) medicinist la Bucureşti originar din Constanţa, astăzi probabil dispărut sau încă în închisoare;

BUCOVEANU Ion, bucureştean, student la construcţii anul cinci, liber.

COIFAN Coriolan, din Turnu-Severin, fost ofiţer de artilerie apoi student la construcţii, renumit pentru loviturile aplicate în stomacul celor care-i cădeau în lot;

MAGIRESCU Eugen, de la pedagogie din Iaşi, poate unul din cei mai chinuiţi în perioada în care a trecut prin demascare, azi probabil mort...

DIACA, student la medicină la Iaşi (se mândrea că este criminal din fire dar se ocupa în realitate cu probleme de matematică superioară...); îşi imputa o crimă în demascări, poate reală poate sugestionată. A bătut pe mulţi până au urinat sânge ... Eliberat şi apoi arestat din nou, condamnat la

25 ani.

Pe lângă aceştia, iată numele unora care s-au distins mai cu zel atunci când au fost obligaţi să treacă la demascarea altora : HENTEŞ, elev din Târgul-Mureş, trecut în demascări la Gherla: împreună cu BECK Ludovic, fost secretar al tineretului comunist din Ardeal şi... agent al Siguranţei antonesciene, au ucis pe deputatul FLUERAŞ în luna iunie 1953 într-o celulă de la parterul închisorii Gherla, bătându-l cu saci de nisip – Flueraş avea aproape 70 de ani... POPESCU Florin... – ploieştean specializat la chinuirea bătrânilor măturători pe care-i punea în genunchi, pe coji de nucă sau în lipsă pe grăunţe de nisip colţuros, în genunchi atunci când i se părea lui că nu au frecat bine podeaua. ENĂCHESCU, COJOCARU, LUPAŞCU. STOICĂNESCU, MĂRTINUŞ, POPA, PĂVĂLOAIE, GRAMA (trei fraţi...), CLIMESCU, IONESCU Eugen, etc, etc...

Dacă pentru cei care nu aveau o atitudine bine definită în clipa în care au fost arestaţi şi care au cedat repede la demascări, trecerea în echipele de schingiuitori apare oarecum explicabilă în limitele metodelor întrebuinţate, pentru cei care au rezistat cu îndârjire care ar fi explicarea?

Cum s-ar putea explica răul alea demonstrată atunci când au trecut ei la demascări? Mai ales că de obicei nu îi se încredinţa u nu comitetului şi nici nu erau acceptaţi în O.D.C.C.

Ţurcanu şi prima echipă nu au fost decât un accident în desfăşurarea premeditată a experienţei. El însuşi, student, nu era la urma urmei decît o verigă neinsemnată dintr-un lanţ satanic scuturat de o altă mână. O nebunie lucidă, o sinucidere conştientă care însă niciodată nu va putea fi împinsă până la a se consuma în actul eliberator, moartea.

UCIDEREA TIMPULUI MORT

Studenţii care treceau prin demascare nu aveau întotdeauna o poziţie definită faţă de organizaţia care patrona, adică faţă de O.D.C.C. Nu toţi cei care erau consideraţi ca reeducaţi aveau dreptul să devină membrii ei. Nu erau cooptaţi decât un număr foarte mic, ales de către Ţurcanu personal şi aprobat bineînţeles de cei care conduceau din umbră. Nu s-a putut afla numărul exact al celor care se considerau membri. Se presupunea însă că nu depăşeau numărul de cincizeci sau şaizeci dintr-un total de peste o mie de studenţi reeducaţi. Dintre cei „înscrişi” se recrutau de obicei şefii de comitete, trimişi să conducă demascările în diferite celule.

Pe măsură ce creştea numărul reeducaţilor, devenea destul de grea posibilitatea tuturor la demascări. Se făcea tot ceea ce era posibil pentru ca fiecare să participe, măcar la o etapă pentru ca dizolvarea lui în noua stare să fie cât mai completă. Erau în schimb cei devotaţi care duceau greul, fiind purtaţi din celulă în celulă ori de câte ori se simţea nevoia.

Restul studenţilor reeducaţi îşi consumau zilele după programul stabilit, indiferent dacă demascarea se termina complet. De obicei programul venea „de sus” adică de la direcţiunea O.D.C.C.-ului. De multe ori însă era lăsat la aprecierea comitetelor de celulă, conducerea fiind convinsă că nimeni nu ar fi îndrăznit să treacă peste ceea ce se considera ca permis de ea. Temele de discuţie odată alese, erau dată spre dezvoltare fie unuia care trebuia să se murdărească, fie unuia considerat ca mai capabil. Erau destui şi cei care se ofereau să vorbească despre diferite subiecte „agreate” din dorinţa de a adormi orice suspiciune a celor din comitet. În felul acesta s-a ajuns până la organizarea a mici scene de teatru, în care se defăima vechea orânduire sau

organizaţiile din care „creatorii” făcuseră parte înainte. De asemenea poezia şi în special epigrama erau practicate cu subiecte... alese de comitet! Din creaţia impusă de conducerea O.D.C.C.-ului s-a remarcat în mod special un caiet de versuri la care au colaborat aproape trei ani în şir mai mulţi studenţi. Caietul purta titlul de *Caietul Roşu* şi cel însărcinat cu completarea lui şi cu trierea diferitelor creaţii prezente era studentul Sergiu Mandinescu, un băiat destul de talentat de altfel. Caietul a fost prezentat ofiţerului politic de la închisoarea Gherla, Avădanei, care pe lângă schingiuirea deţinuţilor se mai ocupa şi cu „mecenatul” artei. Conţinutul acestui caiet, cum era şi de aşteptat, a dispărut prin anul 1954 la Gherla. Cuprinsul lui – laudă dezlânată adusă partidului comunist, luptătorilor din ilegalitate, diferitelor maşini din fabrică; ode aduse muncii creatoare din închisori care „forja alţi oameni” (dacă bineînţeles nu-i trimitea într-o dimineaţă ceţoasă în cimitirul de lângă închisoare, fără cruce şi fără lumânare).

Cei care făceau parte din O.D.C.C. participau la şedinţele educative comuniste, cu material dat de direcţiunea închisorii. Se puneau la cale în ele, planurile de acţiune pentru etapele de demascări şi se analizau diferite rapoarte ale celor care conduceau demascările „pe teren”.

Tot în aceste şedinţe denumite „şedinţe de analiză” se luau în cercetare declaraţiile celor supuşi torturii, în special cele care priveau demascarea exterioară şi care se trimiteau prin curier special lunar Ministerului de Interne.

Membrii O.D.C.C.-ului supravegheau respectarea programului, precum, şi mai ales toate gesturile susceptibile de interpretare tendenţioasă.

Se urmăreau îndeosebi diferitele faze cu eventual caracter alegoric sau simbolist, şi se ajungea câteodată la situaţii ridicole. Iată un exemplu: într-o după-masă, un student s-a apucat să fredoneze o melodie la modă prin 1947. Din toată melodia, de reţinut e doar refrenul pentru că el a fost cel care a dat pretextul ia interpretare:

„...Dar nu pot, şi alene trec anii,

aşteptând să-nflorească iar castanii...

Câteva cuvinte banale. Prin 1947 însă, Românii modificaseră ultimul vers înlocuind cuvintele cu „aşteptând să sosească americanii”. Fără îndoială că melomanul nu s-a gândit la versul proscris în situaţia în care se găsea. Cineva însă care l-a auzit a strigat tare: „Demasc”. (Era momentul prin care cineva anunţa că are ceva de spus pentru el sau pentru un altul care nu a spus singur. Toată lumea trebuia să întrerupă orice fel de preocupare, şi să fie atentă.) „Banditul X a cântat un cântec cu dedesubt. Nu poate uita ce-a fost şi aşteaptă pe Americani pentru a se răzbuna pe reeducatori”. Studentul respectiv surprins, a fost obligat să recunoască că banditul din el nu a dispărut încă şi că se consideră vinovat şi demn de o pedeapsă straşnică!

Perioada de acalmie era determinată în primul rând de ritmul demascărilor. Când se simţea nevoia, cei care până acum erau lăsaţi în celule, erau trimişi fie în celulele în care urma să se treacă la demascare fie în celulele în care erau încarceraţi noii sosiţi. Acolo erau, obligaţi să culeagă Informaţiile necesare care ofereau un motiv pentru declanşarea bătăii dar mai ales să constituie „calul troian” în momentul ales.

Ziua pândim cu nările în vânt
năluca unui abur de mâncare.
Ziua pândim cu nările în vânt,
poate din cer, din iad, sau din mormânti,
or să arunce restul ca la fiare.

AMPLIFICAREA EXPERIENŢEI

După o asemenea pregătire, adică sub presiune, reflexele condiţionate ale lui Pavlov trebuiau să funţioneze ireproşabil. Ceea ce se şi petrecea.

Înainte de a fi trimişi în celule, studenţii erau triaţi de comitet. Se alegeau, în baza declaraţiilor făcute, cei care aveau prieteni printre cei care urmau să intre în demascări. Aceasta pentru informare şi pentru efectul surprizei în clipa declanşării demascării, adică după aproximativ două săptămâni, când apărea Ţurcanu, ţinea discursul, apoi ridica căciula şi declanşa trăsnetul ciomegelor peste cei care nu se aşteptau.

Se închidea şi se deschidea un nou ciclu. Cei chinuiţi chinuiau pe cei care urmau să fie pregătiţi pentru chinuirea altora...

Ritmul acesta creştea pe măgură ce creştea şi numărul celor pregătiţi, trecându-se cu grabă la amplificarea experienţei, la extinderea ei şi asupra altor închisori din România. Pentru aceasta era necesar un număr cât mai mare de elemente deja pregătite.

De ce comuniştii nu au început concomitent în toate închisorile? Greu de răspuns.

În acea vreme lucrările la canal începuseră. Ministerul de Interne decisese deja trimiterea deţinuţilor politici la munca de exterminare. Aportul studenţilor în această materie era destul de promiţător.

Declanşarea demascării în masă în Decembrie 1949 nu a rezolvat însă definitiv problema din lipsă de reeducaţi pentru

că între timp, din diferitele părţi ale ţării tribunalele militare continuau să trimită la Piteşti noi studenţi condamnaţi, şi era nevoie aici, pentru demascarea lor, de elemente vechi; demascarea aceasta era în cele din urmă foarte rapidă din cauză că pe de o parte cererile pentru canal începuseră (erau făcute de către direcţia acestuia) iar pe de alta, acţiunea surprinderii celor noi veniţi părea să dea mai multe roade decât lăsarea lor în celule pentru pregătirea psihologică. De asemenea, prin trecerea noilor veniţi direct în demascări, se evita posibilitatea circulării diferitelor informaţii dinafară, capabile să schimbe atmosfera sufletească din celule. Când sosea deci câte un nou transport, trecea în demascare chiar de la intrarea în scriptele administraţiei.

Ca exemplu poate fi dat transportul de studenţi din Cluj, în mare majoritate de la Facultatea de Drept. Au fost debarcaţi în închisoare pe data de doi sau noua iulie 1950. Printre ei, câţiva studenţi pe care i-am cunoscut ulterior: Glodeanu Inocenţiu, Suciu Silviu, Hosu, Pitea etc. Au fost duşi în camera patru spital. Nici nu li s-a lăsat timp să se odihnească, şi nici să se culeagă informaţiile obişnuite. Grupul a reacţionat violent. S-au bătut ore întregi. Până la urmă însă numărul cu mult mai mare al reeducatorilor a impus norma „eticii” pe care o apărau şi schingiuirile au fost la înălţimea cazului. Din cei patru pe care i-am recunoscui, trei aveau deja plămânii atinşi...

Datorită acestei accelerări a demascărilor s-au comis o sumedenie de erori în trierea transportărilor de deţinuţi. Astfel s-a întâmplat că au ajuns la Piteşti şi câţiva tineri care nu erau nici pe departe studenţi. Cazul studentului „ocazional” Opriş. Era un tânăr de aproape 20 de ani, crescut în mahalaua Bucureştiului, de meserie... hoţ de buzunare. A fost arestat pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei (probabil că meseria nu mai renta în ţară, lumea fiind prea săracă). Infracţiunea era asimilată celor politice şi Opriş s-a trezit la Jilava în aceeaşi celulă în care eram şi eu, nr. 23 de pe secţia a II-a, prin toamna anului 1949. Se dădea drept fiu de deputat implicat într-o organizaţie anticomunistă dar se ocupa în realitate cu informaţii pentru directorul

Maromet... Judecat, a fost trimis să-şi ispăşească pedeapsa la Piteşti printre studenţi. Şi aici a fost trecut prin demascări. Dar ce să spună? Şi-a demascat adevărata profesie din prima şedinţă, înainte chiar de a fi bătut. A fost obligaţ să demonstreze practic cum fura, fiind prezentat ca o victimă a educaţiei burgheze.

Ciudată a fost şi trimiterea avocatului D printre studenţi pentru că vârsta lui nu permitea nici o confuzie şi dosarul de la Securitate era completat cum trebuie. Fusese arestat bănuit ce face parte dintr-un grup de rezistenţă condus de colonelul Arsenescu. Deşi în mâna Securităţii, nu a fost dus la proces ci a fost condamnat în contumacie la zece ani. Poate că Securitatea l-a trimis la Piteşti ca să afle de la el mai mult decât în ancheta propriu-zisă.

Aceeaşi soartă a avut-o şi inginerul Bolfosu Eugen, judecat de Tribunalul Militar din Bucureşti într-un lot cu studenţii de la politehnică.

Printr-o coincidenţă oarecare, am călătorit cu el în aceeaşi dubă de la Piteşti la Aiud, în iarna anului 1951. Deşi cele două sau trei sute de km, au fost parcurse în două zile pentru că duba făcea „colectări” pe la diferite închisori din provincie, contrar obiceiului, el a pronunţat mai mult că două sau trei cuvinte şi aceasta numai când a fost întrebat. Odată ajunşi la Aiud, inginerul a fost izolat în pripă pentru că venea din închisoarea Piteşti şi ofiţerul politic l-a vizitat de mai multe ori. După trei zile a apărut şi tăcerea lui a continuat mai pronunţată chiar, era oarecare libertate.

Am aflat cu mult mai târziu că aceia care erau transferaţi de la Piteşti la Aiud primeau înainte de plecare instrucţiuni de la Ţurcanu. Le punea în vedere că în curând se va transfera şi el acolo pentru a începe demascarea, „bătrânilor”. În consecinţă ei trebuiau să ia contact cu ofiţerii politici de acolo şi să raporteze tot ceea ce ar fi fost folositor ulterior pentru demarcări. Asta sub ameninţarea cu o nouă trecere prin furci dacă vor fi uitat consemnul... Nu ştiu dacă mediul sănătos de la Aiud le-a putut înfrânge teama, oprindu-i să se ocupe cu ceea ce li se ceruse.

Ei: ziduri, lanţuri, temnicerii,
noi, numai cremenea tăcerii.
Ei, bice cu bătăi şi ură,
noi, uriaş îngheţ pe gură.

PRIMELE ROADE

După cum era firesc, capitalul acumulat cu atâta trudă nu putea să rămână neutilizat.

Prima Securitate care s-a servit direct de studenţii reabilitaţi pentru a stoarce de la cei arestaţi mai mult decât se putea scoate cu ciomagul, a fost Securitatea din Piteşti. O aripă a închisorii, compusă din câteva celule, era pusă la dispoziţia Securităţii pentru deţinuţii încă nejudecaţi. Se întâmpla ca în timpul descinderii să nu fie arestaţi toţi cei care făceau parte din acelaşi grup; sau cazul prea complicat al unora să necesite timp prea mult. Mai erau unii care în ciuda schingiuirilor nu vorbeau suficient. Toţi aceştia erau trimişi în depozit adică păstraţi pentru mai târziu. Au fost care au stat în această situaţie peste un an de zile. În celulele acestora erau introduşi reeducaţii recomandaţi de Ţurcanu pentru a reuşi ei unde nu a reuşit Securitatea.

Obişnuit, metoda era foarte simplă. Cel introdus trebuia să poarte câteva semne de maltratări. La intrarea în celulă adopta o atitudine prescrisă, de tăcere completă, de suspicionare a tuturor, refuz de a lega discuţii de teama să nu fie denunţat la Securitate. Peste câtva timp, când lăsa să se vadă că acum cunoaşte pe cei închişi cu el în celulă, încerca să se apropie de cel care îi era recomandat. Îl sfătuia cu grijă, ca fiind mai vechi, să se ferească de toată lumea pentru că nu se poate şti dacă cel cu care vorbeşte nu este agent strecurat. Aceasta pentru a-i căpăta încrederea, după care cu încetul, se interesa de cazul lui, mereu cu intenţia de

a-l sfătui cum să se comporte în anchetă. Succesul era de obicei sigur. Pentru că în general Românii aveau mare încredere în studenţi, pentru atitudinea lor dinainte. Apoi, unii aveau nevoie de un confident, de un sprijin moral, ca să poată suporta mai uşor schingiuirile. Când cel tras pe sfoară îşi dădea seama de greşeală (afla la anchetator tot ceea ce spusese în celulă), la întoarcere, confidentul nu mai era acolo.

Amploare deosebită a avut metoda aceasta chiar la Ministerul de Interne unde câţiva studenţi demascaţi au fost plimbaţi mai bine de un an din celulă în celulă pentru a stoarce secrete. Iată câteva exemple:

Studentul CARAVIA a fost întrebuinţat la Ministerul de Interne pentru spionarea lotului de paraşutişti condus de Alexandru Tănase în 1953. Eliberat în 1956 pentru o perioadă foarte scurtă, a fost rearestat.

La Iaşi, apoi la Bârlad şi la Hunedoara a fost folosit un fost elev de liceu industrial, TUDOSE, originar, din Panciu. Prin 1956/57 se ocupa încă cu această meserie murdară.

La Securitatea din Braşov-Codlea a fost folosit prin 1954 studentul CRĂCIUNESCU de la Facultatea de Agronomie. Era însărcinat cu depistarea grupului legionar care forma scheletul rezistenţei în munţii Făgăraş.

La Securitatea din Constanţa a fost folosit timp de mai bine de doi ani studentul ANAGNOSTU IULIU, de la Facultatea de Litere din Bucureşti, mai ales pentru macedonenii arestaţii prin satele dobrogene. Lui i se datorează arestarea unui grup de peste douăzeci şi cinci de macedoneni din satul Mihai-Viteazul şi din Başchioi; de asemenea arestarea unor Turci din jurul Constanţei. Se recomanda ca legionar şi doctor, nefiind nici una nici alta. Pentru serviciile aduse a fost făcut „evadat” prin 1954 şi trimis prin satele din Nordul Dobrogei (natural pentru a mai aduce servicii). Deşi condamnat la 15 ani a fost eliberat definitiv în 1956 după o rejudecare a procesului în timp ce el era evadat (fapt pentru care alţii erau împuşcaţi).

***

Plaga cea mare a delaţionismului reeducaţilor va face însă ravagii în penitenciarele mari, zise de execuţie, adică acolo unde erau trimişi condamnaţii să ispăşească pedepsele date de Securitate (după înscenările grosolane care se denumeau „proces”).

Şi dacă singur rana nu-ţi legai,
cu mâna ta n-ai unge răni străine.
N-ai jindu-i după un colţ de rai
de n-ai purta un strop de iad în tine.

PAUZĂ ÎN VEDEREA EXTINDERII?

Într-o zi din luna Aprilie 1951, pe când aproape toată închisoarea Piteşti era trecută prin demascări şi nu se mai găseau decât doar cazuri izolate de fanatici sau loturi de noi sosiţi, se ordonă încetarea. Închisoarea capătă astfel oarecum aspectul unuia din cele zece penitenciare care există în R.P.R.

Începe o nouă perioadă. Deja, transporturi masive de deţinuţi părăsesc penitenciarele regionale sau închisorile principale cu destinaţia canalului care se construia între Dunăre şi Marea Neagră. Adevărate cirezi mânate spre cel mai mare abator de vieţi omeneşti care a existat vreodată.

Din grupul studenţilor, cei care aveau condamnări la zece ani, cu excepţia celor inapţi ori consideraţi periculoşi sau necesari pentru alte munci „educative”, luau drumul canalului unde li se promitea mult...

În acest interval, la Piteşti continuau să sosească noi transporturi de studenţi condamnaţi. Şi nu numai studenţi, ci şi elevi, a căror vârstă nu trecea de 15 sau 16 ani, părăsindu-se astfel sistemul de până atunci al izolării lor de la Gherla.

Înclinarea firească a elevilor a fost observată şi speculată într-un mod cum nu se poate mai murdar.

În majoritatea cazurilor elevii comiseseră infracţiuni pentru care pronunţarea unei sentinţe de către un judecător cinstit ar fi constituit o dezonoare. Dar justiţia comunistă nu condamnă infracţiunea ci capacitatea celui care o comite.

Pentru a nu fi trecuţi prin demascări deci, ceea ce se putea imputa elevilor era suficient. Trebuia să se găsească modalitatea de a distruge în ei o atitudine, o concepţie

pentru ca prăbuşirea să fie spectaculară şi definitivă.

Soluţia a fost draconică: încadrarea în Legiunea Arhanghelului Mihail, prin care Codreanu educase tineretul ţării în spirit creştin.

Din rândul studenţilor legionari, care se ocupaseră în libertate cu educarea cadrelor de Fraţi de Cruce au fost aleşi cei care erau consideraţi de O.D.C.C. ca definitiv reeducaţi.

Li s-a ordonat să treacă la pregătirea tinerilor şi la încadrarea lor în cuiburi legionare. Nu a fost omis nici un detaliu. Totul era axat pe forma de pregătire în prigoană. Şedinţele se ţineau în cel mai strict secret. Aderarea elevilor a fost caldă, sinceră şi totală. Pregătirea lor a durat mai multe luni. În vara anului 1951 s-a trecut la încadrarea lor şi depunerea legământului faţă de Arhanghel.

Printre primii care au căzut victime ale acestui joc satanic au fost elevii dintr-un grup trimis disciplinar tocmai de la canal...

Iată cum povesteşte studentul: O.C., unul din cei care a fost obligat să pregătească pe elevi, la mult timp după aceasta:

„În celula în care eram închişi după demascare, ne-au fost aduşi într-o zi câţiva tineri elevi, pentru a-i pregăti în conformitate cu ordinul primit prin Ţurcanu. Ordinul era categoric. Trebuiau încadraţi cu orice preţ în Garda de Fier pentru ca pe cât de mare e înălţimea pe atât de adâncă şi definitivă căderea. Efectul demascării deci sigur. Am primit această sarcină cu o strângere de inimă dureroasă deşi omul din noi fusese ucis. Cine putea să refuze? Din clipa intrării elevilor celula a luat aspectul care-l avea înainte de demascări. Toţi ne comportam ca şi când nimic nu s-ar fi petrecut. Am procedat ca afară în timp de prigoană. Educarea a pornit după toate regulile. Speculând înclinarea spre credinţa creştină, i-am învăţat psalmi şi rugăciuni, am discutat cu ei teologie, i-am îndrumat, le-am indicat cum să postească, etc. Ceea ce mi-a părut mai monstruos chiar decât distrugerea demnităţii noastre proprii, a fost faptul că eram obligaţi să mâncăm mâncarea lor atunci când posteau! Aceasta pentru a demonstra comitetului de reeducare că

suntem definitiv lecuiţi de boala creştinismului. În ceea ce priveşte înclinarea spre patriotism, am stimulat-o prin învăţarea cântecelor patriotice, legionare, legile şi normele de conduită care trebuiau respectate cu mare grijă de către un tânăr dornic să se încadreze.

„Când s-a considerat pregătirea lor suficientă, au fost luaţi din celula noastră şi trecuţi în alta. Acolo au fost băgaţi îngrindina de ciomege a „demascărilor”.

„Noile victime erau trecute prin demascare de către alţii. „Educatorii” erau ţinuţi la o parte pentru momente mai dificile. Atunci când elevii refuzau să vorbească cu toate chinurile la care erau supuşi, cu un fel de satisfacţie diabolică, şeful comitetului aducea pe cel care îi pregătise, pentru confruntare! Uşor de imaginat răsturnarea care se producea în sufletul unui tânăr de mai puţin de douăzeci de ani atunci când cel care îi fusese cu câteva zile înainte exemplu de demnitate şi corectitudine, apărea în faţa lui ca denunţător ordinar.

„Nici acum, când am trecut prin demascare” povesteşte un tânăr elev „şi ştiu mobilul murdar al acestei inumane înscenări, nu pot să cred că N. care mă pregătea pentru încadrare, făcea totul numai pentru că îi fusese dictat de comitetul de reeducare. Dincolo de aparent, era o chemare interioară, poate subconştientă dar izvorâtă din suflet, care transforma totul în momente de adevărată înălţare sufletească. Stăteam amândoi într-o celulă singuri. Când se lăsa amurgul, pe chipul lui se zugrăvea o tristeţe sfâşietoare. Atunci întrerupea vorba, şi privirea i se pierdea departe, trecând printre gratii spre dealurile acoperiţi de fumul înserării. De multe ori l-am întrebat să-mi spună motivul acestor tristeţi. Nu a vrut niciodată. Când insistam, se uita la mine lung, dureros, aproape implorator, apoi întorcea privirea în altă parte. Şi mai totdeauna după asemenea întrebări, începea să-mi vorbească despre omul nou, omul cu adevărat creştin, capabil să vindece multe răni de pe trupul şi sufletul Românului. Era atâta patimă, atâta căldură, atâta sinceritate în vorba lui, încât sunt convins că momentele acestea erau pentru el singurul mijloc de a evada din ciclul infernal în care

era vârât peste vrerea lui. Şi cine ştie? Poate că atunci îşi imagina că este liber cu adevărat şi că ceea ce spune nu o spune cu intenţia de a nimici un suflet ci din dragostea adevărată de a contribui la salvarea lui. În cele mai grele clipe din demascare, chiar atunci când a fost adus în faţa mea pentru confruntare şi s-a purtat aşa cum îi cerea cel care-l însărcinase cu misiunea aceea murdară, nu am putut să-l urăsc. Târziu, după demascări, când pericolul trecuse şi puteam vorbi mai uşor, eu am fost primul care am încercat să mă apropii de el, cu dorinţa de a înnoda o prietenie la care ţineam mult de tot. Era bolnav de plămâni şi slăbise mult. Din puţinul care-l primeam, m-am oferit să-l ajut. A refuzat nu numai să primească ajutorul dar chiar să stea de vorbă cu mine. Am citit în ochii lui aceeaşi durere sfâşietoare, ca pe vremea când în celula din Piteşti, dincolo de drama care se pregătea, mă ajuta să mă orientez cinstit în viaţă. Şi doi ani de-a rândul, muncind împreună în acelaşi schimb şi în acelaşi atelier, până când a fost izolat, a evitat să mă întâlnească. Durerea lui era desigur mult mai mare ca durerea mea. Nu ştiu dacă mai trăieşte şi dacă s-a vindecat de infirmitatea cauzată de demascări. Aş da însă mult să mai pot sta de vorbă cu el o singură dată... numai pentru a-l convinge că în ochii mei el a rămas pentru totdeauna cel care a fost în clipele din celulă”.

Asemenea relatări am auzit de la mai mulţi. Deosebit de semnificativ este faptul că mai toţi elevii care au trecut prin această încercare unică în felul ei, atunci când li s-a dat răgazul să se întoarcă şi să privească în linişte asupra furtunii, au distins limpede ceea ce era demonic şi ceea ce era permanent uman, creştin şi românesc în faza pregătitoare; elementul timorat care acţiona sub impulsul unui reflex, şi sursa permanentă care ţâşnea de dincolo de temporar ca purtătoare a unui adevărat sens uman. Reechilibrarea lor ajutată de înţelegerea căpătată prin însăşi trecerea prin demascări a făcut distincţia. Dintre ei, dintre elevii torturaţi la Piteşti sau Gherla, se vor releva mai târziu adevărate personalităţi coapte în suferinţă, capabile să înfrunte perioada de întuneric la care este supus poporul

român, purtând pe mai departe, în izolările inumane din închisorile comuniste, speranţa unei noi generaţii.

* * *

Se încheiase un ciclu. Munca de reeducare dăduse roadele. Rezultatul era cu adevărat unic în felul lui. Ce deveniseră toţi acei care din dragostea de a salva neamul şi a permanentiza noţiunea de om liber, sacrificaseră tot, dar absolut tot? Prin excitarea satanică a fricii născută din chin şi disperare, prin excitarea permanentă a terorii, prin sădirea cu ciomagul a urii reciproce, prin groaza la gândul că oricând şi din orice motiv – plauzibil sau nu – reeditarea trecutului apropiat era mai mult decât posibilă, toţi se transformaseră într-o masă imbecilizată. Personalitatea fiecăruia dispăruse făcând loc robotului. A vorbi, a face, a reacţiona la ordin, totul era simplu. Reflexele condiţionate apăreau la cea mai mică excitare. Realitatea exterioară era ucisă prin obligaţie, uitată din ordin. Ceea ce rămânea permanent, dureros de prezentă în trup şi suflet era numai durerea. Pentru evitarea acestei dureri fizice dar mai ales morale, omul se preschimba cu febrilitate în animal. Comandamentele morale care până la prăbuşire îi serviseră de jaloane, deveneau de acum în coşmar insuportabil.

De aici mărturisirea unor acte imaginare pentru a aşterne cenuşa uitării asupra trecutului, asupra realităţii pentru desfiinţarea acelor comandamente morale, sursă de suferinţă interioară, mincinos, dar pe placul celor care experimentaseră „metamorfoza umană”.

Tendinţa permanentă de falsificare, la început impusă prin metodele arătate, devine ulterior un fel de necesitate în ea însăşi. Printr-un amestec de inteligenţă şi îndobitocire forţată, de fals şi real, de cinism şi fanatism comandat, se ajunge la un amestec şi identificare a contrariilor, la crearea unei lumi fictive impusă ca o necesitate în suflet.

Nebunia colectivă devine de acum o realitate. În numele ei se vor consuma toate fără-de-legile comandate. Nebunia aceasta va fi menţinută, întreţinută, hrănită insistent, prin

toate mijloacele, nu la întâmplare, incoerent, din nebunie, ci sistematic, dintr-o logică – paradoxală dar logică – pentru a fi folosită ori de câte ori va fi nevoie, şi în oricare parte.

De acum înainte cei care au avut îndrăzneala să înfrunte legile craniilor de ceară vor gândi din ordinul lor şi vor acţiona după placul acestor creiere. Chiar dacă beznele nopţii care le inundă raţiunea şi conştiinţa vor fi din când în când înţepate de câte o slabă fâşie de lumină venită de undeva, din adâncul de unde au îngropat trecutul, din acel necunoscut adânc al fiinţei umane care scapă oricărei logici, deci controlului omenesc, scânteia aceasta de lumină se va stinge repede, ca la suflarea unui crivăţ purtător de ghiaţă, pentru ca suportul voinţă va lipsi pentru multă vreme.

Acest amestec ciudat de logic şi de absolut, creează o stare psihologică de negare a realităţii evidente şi înlocuirea ei cu o ficţiune născută din teroare, din degradare, din umilire şi din dispreţ. Iată unde s-a reuşit să se ajungă prin experimentarea a ceea ce deţinuţii politici din închisorile comuniste din România au numit: FENOMENUL PITEŞTI.

Bătrâni. cu obrazul de ceaţă,
cu paşi năclăiţi în tristeţe,
prin moarte-am trecut nu prin viaţă,
noi nu am avut tinereţe...

RĂSPÂNDIREA

Primăvara a adus răspândirea. Capitalul creat cu atâta perseverenţă nu putea rămâne nefructificat.

Sub supravegherea directă a trimişilor Ministerului de Interne, studenţii au fost triaţi exact ca şi vitele de muncă. Cei consideraţi destul de bine „reeducaţi" dar insuficient de apţi pentru a li se încredinţa misiuni aparte, au fost trimişi la colonia de muncă, în realitate lagărul de exterminare de la canal ce trebuia să lege Dunărea de Marea Neagră (nu a fost dus la capăt nici până azi[4]). Aceştia au fost încadraţi de studenţi consideraţi ca definitiv câştigaţi, studenţi care trebuiau să supravegheze nu numai munca dar şi „randamentul pe plan educativ".

Grupul care a rămas a fost repartizat în felul următor:

a) La închisoarea Gherla, în Nordul ţării, spre frontiera ungară, au fost trimişi cei mai bine formaţi, greul „reeducaţilor". În felul acesta, selecţionarea care separase pe studenţi la început după pedepse, era folosită indirect după reeducare. Cei care aveau pedepsele cele mai mari, fiind cei mai solicitaţi, au dat contingentul cel mai mare de „reeducaţi de încredere". Categoriile de la muncă silnică şi temniţă grea au luat deci drumul Gherlei. Printre ei s-au mai adăugat şi cei care aveau pedepse sub zece ani dar care nu prezentau încă destulă siguranţă. Au fost trimişi pentru a fi ţinuţi sub supraveghere şi eventual să mai fie trecuţi încă odată prin demascări (fapt care s-a şi petrecut destul de repede).

b) Închisoarea din Târgu-Ocna din regiunea Bacăului a fost

[4] Azi se referă la data publicării primei adipi. În prezent canalul este terminat *(Ed.)*

destinată studenţilor bolnavi de plămâni. I s-a spus sanatoriu dar diferenţa între ea şi celelalte închisori nu consta decât în denumire. Acolo trebuiau să fie trimişi bolnavii de plămâni din toate închisorile. Cum însă tendinţa era de a extermina cât mai mulţi deţinuţi fără a face zgomot, numărul celor care erau aleşi era infim. În cele din urmă s-a constatat că majoritatea o formau studenţii pentru a avea elemente reeducate suficiente. În 1951 efectivul deţinuţilor bolnavi se ridica la aproximativ o mie.

c) Studenţi consideraţi de încredere dar care nu aveau o condamnare dată de o instanţă judecătorească, adică cei „în poziţie de lagăr", au fost trimişi la închisoarea Ocnele-Mari în Nordul Olteniei. Aici executau pedepse nedate un mare număr de Români, mai toţi arestaţi prin 1948 pentru vina de a fi ocupat diferite funcţii în aşa numitele guverne burgheze dinainte de ocupaţie.

Nu s-au trimis reeducaţi doar la închisoarea Aiud, cea mai renumită prin tratamentul de exterminare. Începând din 1947, tot ceea ce constituia o valoare în orice domeniu printre condamnaţi, era trimis acolo, şi natural atenţia Occidentului fiind oarecum concentrată asupra acestei închisori, comuniştii probabil din această cauză s-au reţinut să trimită reeducaţi. Sau poate numărul prea mare al celor închişi – pe vremea aceea trecea de 3.500 – ar fi solicitat mai toată producţia de „oameni reeducaţi". Se spunea că Aiudul va fi lăsat la urmă.

Răspândirea aceasta a studenţilor, după felul cum a fost făcută, lăsa să se creadă că a fost o iniţiativă a lor, în care partidul comunist nu a avut niciun fel de amestec. De altfel, de la început comuniştii au evitat un amestec direct, n-au intervenit decât prin organe secundare şi numai în cazul când era absolută nevoie, cum a fost la răsturnarea forţelor în camera patru spital. Firul duce însă direct la Ministerul de Interne, sau poate mai departe.

În primăvara anului 1951 şi cu mult înainte de desfiinţarea închisorii Piteşti, s-a ţinut o şedinţă secretă la care au participat numai cei care erau în O.D.C.C.

Şedinţa a fost condusă de Ţurcanu: niciun reprezentant

oficial nu şi-a făcut apariţia. S-a analizat „munca depusă până în clipa aceea”. S-a constatat că „reeducarea studenţilor era un fapt împlinit şi că rezultatele erau încurajatoare”. Că prin demascări „s-a adus un serviciu mare partidului şi clasei muncitoare” reuşindu-se descoperirea tuturor „bandiţilor care nu fuseseră demascaţi în anchetele anterioare”, şi că s-a sfărâmat rezistenţa din „interiorul închisorii Piteşti”.

Constatărilor făcute de Ţurcanu le-au urmat „propunerile”. S-a redactat un memoriu în care se solicita aprobarea Ministerului de Interne pentru extinderea experienţei în toate închisorile din România pentru reeducarea tuturor deţinuţilor!

În ce măsură „memoriul” era o „iniţiativă” a studenţilor, cred că lămureşte următoarea întâmplare povestită de studentul S.B.: „Fusesem adus din camera în care suportam chinurile demascării exterioare în celula care servea de birou O.D.C.C.-ului pentru a completa şi scrie pe hârtie unele declaraţii făcute cu o zi înainte pe placa de săpun. În această cameră se afla Ţurcanu cu încă trei sau patru şi analizau împreună nişte declaraţii date de altcineva. Nu puteam auzi ce discutau pentru că vorbeau încet. La un moment dat însă, între ei s-a iscat se vede o neînţelegere referitor la veracitatea unor afirmaţii din declaraţia respectivă. Discuţia a devenit din ce în ce mai aprinsă. Unul, destul de înalt, pe care nu-l cunoşteam însă, se opunea lui Ţurcanu. Prins de o furie fără margini, acesta s-a repezit dintr-un salt asupra înaltului şi l-a copleşit cu lovituri de pumn! Apoi l-a trecut imediat din comitetul de demascare în categoria de „bandit” supunându-l unei noi perioade de demascări şi acesta nu pentru că s-ar fi descoperit ceva ce el nu declarase, ci pentru că a avut curajul să-l contrazică pe Ţurcanu! Trebuia sacrificat din când în când câte un colaborator mai gureş pentru a se avea ţapul ispăşitor şi stimulentul necesar supunerii oarbe”.

Dacă numai o simplă controversă asupra unei declaraţii care privea pe un al treilea a fost în stare să-l aducă pe Ţurcanu în starea aceea, apoi cine ar fi avut curajul să nu semneze sau să nu aplaude un memoriu care era înaintat Ministerului de Interne.

Conţinutul memoriului se aseamănă ca două picături de

apă cu orice fel de rezoluţie adoptată de orice fel de „consfătuire comunistă”. Elogiilor aduse partidului urmau rezultatele obţinute. Apoi cum este clasic în comunism: „propunerile constructive” şi în cele din urmă „angajamentele” pentru a duce la bun sfârşit munca respectivă „pentru victoria clasei muncitoare” etc., etc. Nu lipseau nici calificativele cunoscute la adresa imperialiştilor, fasciştilor, moşierilor şi tuturor celor care uneltesc din umbră răsturnarea ordinii instaurate cu ajutorul Uniunii Sovietice etc...

După ce a fost citit de Ţurcanu, memoriul a fost semnat de aproximativ patruzeci de O.D.C.C.-işti, apoi înaintat după spusele celor care au participat, direct Ministerului de Interne prin ofiţerul politic al închisorii.

Această „iniţiativă” ar fi cu atât mai monstruoasă cu cât lozinca „distrugerea lor prin ei înşişi” apare evidentă. Măsurile de precauţie luate de partidul comunist însă nu au fost suficiente pentru a acoperi întreg fenomenul. Amploarea lui a solicitat intervenţia directă a organelor politice.

Acum apare pe scenă pentru prima dată oficial, un ofiţer superior trimis direct de Ministerul de Interne la Piteşti, colonelul Zeller din Direcţia Generală a Penitenciarelor. Deşi venea prin închisori îmbrăcat în uniformă de miliţie, Zeller era colonel de securitate şi lucra direct sub ordinele unui alt colonel, Dullberger (ulterior Dulgheru), şi a generalului Nicolschi, Director General al Serviciului de Anchete din minister.

Una din multiplele misiuni încredinţate colonelului Zoilor era şi aceea de a aproviziona canalul cu mână de lucru, cu deţinuţi. Acum era însărcinat cu selecţionarea studenţilor „apţi pentru plecare”. De altfel, convingerea majorităţii studenţilor era că – Zeller a condus direct demascările sau că este cel puţin unul din responsabilii direcţi ai dezastrului de la Piteşti.

Iată unele amănunte care demonstrează amestecul lui:

Condiţia necesară pentru plecarea la canal era trecerea prin demascare. Condiţia oficială era aceea fizică. Dar înainte de a se face vizita medicală care în fond era o formalitate

lipsită de cel mai elementar sentiment uman, Zeller întreba pe Ţurcanu care stătea alături de el: „Merită să plece la muncă?” De răspunsul lui Ţurcanu depindea hotărârea lui Zeller!

Acestuia i s-au raportat direct şi în plină şedinţă de demascare de către studenţi însângeraţi cele ce se petreceau în celule. La fel la Gherla, puţin după desfiinţarea Piteştiului, un disperat care poate mai credea în sentimentul uman al ofiţerului comunist, a ieşit din rânduri şi a început să povestească cu lacrimi în ochi cele suportate de el şi de ceilalţi în celula 99 de la etajul trei al închisorii, în toamna anului 1951. Zeller nu a luat nicio măsură deşi s-a arătat foarte surprins. El personal nu a permis nici unui student să plece la canal înainte de a-şi fi făcut demascarea. (De aceea, poate când în 1952 grupul Pauker-Tescovici a fost lichidat şi experienţa suspendată fără termen, Zeller şi-a tras un glonte în cap, tocmai într-un cimitir ortodox. Destinul câteodată e just. Zeller s-a sinucis printre morţii a căror credinţă a vrut să o distrugă din sufletul studenţilor.)

Că Securitatea regională din Piteşti participa sau era ţinută la curent cu tot ceea ce se petrecea în închisoare, dovedeşte mărturisirea studentului O.C. de la Politehnica din Bucureşti:

„Fusesem arestat la Bucureşti la câteva săptămâni după ce majoritatea colegilor mei trecuseră deja prin anchetele de pe Calea Rahovei sau ale Ministerului de Interne. Deoarece dosarul grupului era aproape încheiat, ofiţerul anchetator nu a prea insistat asupra unor amănunte şi după declaraţiile date la Piteşti de către cei care au trecut prin demascări înaintea mea, ministerul a cerut un supliment de anchetă asupra mea. Deplasarea la Bucureşti nefiind considerată necesară, un ofiţer de la Piteşti fu însărcinat să completeze lacunele printr-o anchetă care a durat mai multe zile. Ori întâmplarea a făcut ca pe acest ofiţer să-l cunosc încă din liceu. Surpriza lui a fost, natural, mare dar cum în birou mai era încă un ofiţer, fostul meu coleg s-a făcut că nu mă cunoaşte. A doua zi însă, când ancheta a intrat în aşa-zisul curs normal, ofiţerul a rămas singur şi atunci ca prin farmec limba i s-a dezlegat. La un moment dat, schimbând sensul

discuţiei, m-a întrebat oarecum în treacăt despre cele ce se petrec în închisoare. Eu nu-mi făcusem încă demascarea şi nici nu bănuiam în realitate grozăvia tragediei care se consuma poate într-o celulă alăturată de a mea. Auzeam şi eu strigătele şi răbufnirile care străbăteau prin pereţi dar nu ştiam cauza. Era perioada de aşteptare, sau de pregătire a sistemului nervos. Eu i-am spus ofiţerului sincer despre toate acestea. El a stat puţin pe gânduri apoi în a întrebat:

„Ce ştii despre demascări?”

„Ce sunt acestea?” am întrebat la rândul meu surprins.

„Ascultă-mă bine” – spuse locotenentul. „În închisoare la voi se petrec unele lucruri neobişnuite până acum. Nu pot să-ţi dau amănunte. Te pot însă sfătui prieteneşte să nu te opui la ceea ce ţi se va cere pentru că este inutil şi foarte periculos. Fă-ţi demascarea, adică povesteşte tot ceea ce ştii şi eventual în anchetele Securităţii nu ai declarat. Pentru a-ţi uşura calea, te sfătuiesc să ceri să ieşi la raportul ofiţerului politic din închisoare. El te va sfătui mai bine. Spune-i că vrei să te demaşti dar că nu ştii cum să procedezi şi te va ajuta”.

Am vrut să cer mai multe explicaţii. A fost zadarnic...

Întors la penitenciar, am cerut şefului de secţie să mă scoată la raport ofiţerului politic. Eu sunt mai fricos din fire şi apoi în anchetele de la Ministerul de Interne şi mai ales de la biroul poliţiei secrete de la Malmaison am suferit unele decepţii de care încă nu m-am putut lecui. Decizia de a face cum mi-a spus locotenentul de la Securitatea din Piteşti am luat-o oarecum pe negândite. Şi drept să-ţi spun, acum nu regret decât în măsura în care răul pe care l-am făcut celor care mi-au ieşit înainte după demascare nu poate fi justificat prin propria mea suferinţă. Însă exemplul celor care au pătimit înainte de-a face ce am făcut eu este destul de elocvent. Cu sau fără suferinţă tot acolo ajungeam. După cum ţi-am spus deci, am cerut să fiu scos la raport ofiţerului politic pentru a-mi face demascarea deşi nu ştiam ce este aceasta. Spre surprinderea mea însă, a doua zi am fost dus direct la Ţurcanu! Acesta mă aştepta la baie. Şi el era puţin surprins de o asemenea hotărâre pentru că eram singurul care cerea să-şi facă demascarea fără să fie chinuit şi nici

măcar întrebat. Mi-a vorbit încruntat însă cu destulă bunăvoinţă. Mi-a explicat pe larg cele ce se cereau în demascare (era vorba numai de cea exterioară) şi mai ales a insistat asupra sincerităţii totale, punându-mi în vedere consecinţele. Cum în ancheta de la Malmaison am fost pus în faţa unor declaraţii care mi-au dărâmat moralul, ceea ce am adăugat la închisoare nu prea avea mare importanţă. Credeam că aceasta este toată demascarea... Am fost trecut apoi într-o celulă şi pus în poziţie de asistare. Cele ce am văzut m-au îngrozit. Într-adevăr orice rezistenţă era inutilă. Apoi a urmat catastrofa cea mare, demascarea interioară şi consecinţele...”

În afară de cei bolnavi de plămâni, O.C. a fost singurul student cunoscut de mine care şi-a făcut demascarea fără să treacă pe sub ciomagul O.D.C.C.-iştilor. A fost de altfel şi un caz aparte pentru că la Gherla, ulterior, va juca unul din rolurile cele mai murdare posibil, teroar ea de care era stăpânit nepărăsindu-l decât atunci când mai toţi studenţii îşi reveniseră la starea normală.

Alături de temniţă, pe-o rână, pe-o
coastă, cimitirul nostru tace, adastă,
aşteaptă sicrie sărace
cu număr de smoală scris pe capace...

ÎNFILTRAREA...

Sub directa supraveghere a colonelului Zeller, studenţii de la Piteşti au fost împărţiţi în mai multe categorii, după natura pedepsei, după condiţia fizică şi în special după gradul de încredere pe care-l prezentau. Aceste grupuri au fost apoi trimise prin diferite închisori.

Cei consideraţi inapţi pentru muncă, tuberculoşii, adică aşa-zişii irecuperabili au fost expediaţi prin dubă la închisoarea din Târgu-Ocna, botezată pentru circumstanţă sanatoriu; mai erau şi alţi deţinuţi veniţi din alte închisori, tot bolnavi de plămâni sau infirmi.

Asupra lor s-a aplicat de la început demascarea (conducerea demascărilor fusese încredinţată studentului medicinist din Bucureşti Pătrăşcanu Nuti), cu unele diferenţe totuşi faţă de sistemul întrebuinţat înainte. Nu s-a recurs la bătaie decât în cazuri mai aparte, adică atunci când celelalte metode nu au dat rezultat. Dar metodele acestea erau pentru bolnavi cu mult mai greu de suportat. În afară de camera neagră, unde lipsea atât aerul cât şi lumina, în afară de reducerea la jumătate a hranei, cei solicitaţi să-şi facă demascarea erau puşi în faţa următoarei alternative: „Dacă vrei să obţii medicamente, trebuie să-ţi faci demascarea banditule!”

„Uite, banditule, aici este închisă sănătatea ta. Accepţi să-ţi faci demascarea, primeşti medicamente, te vindeci şi pleci acasă înainte de termen. Poţi să-ţi vezi mama, familia, să trăieşti liber, să-ţi continui studiile. Ai de ales între viaţă şi moarte...” Deşi valoarea medicamentelor respective era foarte discutabilă, totuşi în mintea bolnavilor ele căpătau

puteri miraculoase, exagerate de faptul că nu puteau intra în posesia lor, iar modificarea destinaţiei medicamentului accelera procesul de distrugere.

Starea aceasta a determinat o reacţie dramatică. Studentul IONESCU Virgil de la Facultatea de Drept din Bucureşti care trecuse parţial prin demascare la Piteşti, pentru a pune capăt chinului, a încercat să se sinucidă tăindu-şi venele cu o lamă. A fost descoperit la timp şi pansat după ce însă a pierdut o bună cantitate de sânge. Cazul lui a ajuns la direcţiunea închisorii. Ceilalţi studenţi au declarat greva foamei şi au avertizat pe director că nu vor ieşi din ea până nu va fi adus în închisoare procurorul pentru a-l informa şi a pune capăt demascărilor.

Într-o duminică dimineaţa, pe terenul de sport din apropierea închisorii, se disputa o întâlnire de foot-ball. În jurul echipelor erau o sumedenie de civili, printre care şi mulţi ofiţeri de securitate din trupele de pază (afectate lucrărilor de la centrala electrică ce se construia la Bicaz). Între închisoare şi teren era doar o mică distanţă, despărţirea fiind făcută de linia ferată. Remarcând aglomeraţia de la stadion, studenţii s-au adunat la ferestrele celulelor care dădeau într-acolo şi au început să urle „Să vină procurorul, să vină. procurorul, ne omoară, ajutor...” Personalul închisorii nu a avut nici timp şi nici posibilitatea să împiedice pe studenţi. Cei adunaţi pe stadion au fost intrigaţi de strigăte. S-a început să se discute în oraş. Ofiţerii de securitate, după unele indiscreţii ale personalului închisorii, au venit şi au întrebat pe director despre cele ce s-au strigat. Alţii, şi mai ales civilii, au anunţat pe procurorul de la Tribunalul din Bacău. Comandantul Securităţii, probabil neanunţat de partid şi din iniţiativă proprie, a ordonat să se facă o anchetă în închisoare. Ancheta a fost formală. S-a promis studenţilor că nu se va mai atinge nimeni de ei şi că cei vinovaţi vor fi sancţionaţi. Dar dacă bătăile şi şantajul au încetat şi demascările deci au fost întrerupte practic, cei care schingiuiseră nu au fost atinşi cu nimic. Au continuat pe mai departe să facă mizerie deţinuţilor şi să deţină poziţiile cele mai bune în închisoare.

Soartă mai bună nu au avut demascările nici în închisoarea de la Ocnele-Mari.

Efectivul închisorii era destul de mare. Pe lângă deţinuţii politici se mai aflau aici şi un mare număr de deţinuţi de drept comun, asimilaţi pentru infracţiuni derizorii. Cum marea majoritate, deşi bătrâni, mai puteau totuşi ţine o unealtă în mână, Direcţia Penitenciarelor a deschis un mare atelier de mobilă în care erau obligaţi să muncească toţi cei apţi. Aceasta nu permitea o izolare riguroasă ca la Piteşti. Deţinuţii se puteau întâlni mai liber şi-şi puteau comunica fie informaţii fie zvonuri din interior, mai ales în ateliere.

Sosirea studenţilor a modificat starea veche. Toate muncile pe coridor au fost date în seama lor. Bucătăria, plantoanele, distribuirea alimentelor, spălătoria, baia, etc., au trecut direct sub conducerea studenţilor, fapt care a creat gelozia şi ulterior ura deţinuţilor de drept comun, singurii beneficiari de până atunci.

Pe nesimţite toată viaţa interioară a închisorii a început să fie controlată de studenţi. Circulau nestingheriţi pe coridoare, intrau în celule atunci când voiau, sub pretext de curăţenie sau alt motiv, ascultau pe la uşile celulelor şi înregistrau tot ceea ce se discuta în interior, mai ales la celulele în care erau închise personalităţi politice mai de seamă; se amestecau neobservaţi printre grupurile din curte atunci când se permitea ieşirea la aer; se aflau peste tot, cu urechea atentă, culegând informaţii pentru dosarul acelora care urmau să fie trecuţi în demascări.

Primele victime au fost alese şi izolate în celulele mici dintr-o aripă de la Nordul închisorii. Dintre aceştia făceau parte următorii: Atanase Papanace, deţinut preventiv de trei ani, avocatul Mateiaş din Făgăraş, muncitorul Caranica Gheorghe, deţinut încă de pe vremea lui Antonescu (împlinea nouă ani de detenţie şi deşi mandatul expirase, comuniştii nu-l eliberau), avocatul Nicolae Mătuşu, fost secretar al partidului ţărănesc din Grecia şi refugiat în România în timpul războiului, etc. Numărul se ridica la aproximativ zece.

Reeducatorii, după cum au afirmat mai târziu, nu se aşteptau la prea mare rezistenţă din partea lor, dată fiind

vârsta. Au fost deci foarte surprinşi când au venit în celulele celor izolaţi. Pe lângă rezistenţă, ceilalţi deţinuţi au fost informaţi imediat.

Personalităţi politice de mâna întâia, ca: prof. Mihai Manoilescu, fost ministru, Solomon, Pop Gheorghe, Petre Ţuţea, Vojen, etc. au adoptat imediat atitudine categorică şi au avertizat direcţiunea închisorii că dacă nu încetează schingiuirile vor declara greva foamei şi vor trece la sinuciderea în masă. Dat fiind faptul că deţinuţii de aici veneau în contact cu exteriorul fie prin vorbitor, fie prin deţinuţii de drept comun, direcţiunea demascărilor s-a temut de o eventuală divulgare a atrocităţilor şi a ordonat sistarea reeducării prin violenţă.

Un caz mai aparte îl constituie colonia de exterminare prin muncă de la canalul Dunăre-Marea Neagră.

Aici, elementul principal asupra căruia s-a insistat a fost munca. În slujba ei, devenită un fel de zeitate mitică, s-au făcut cele mai crunte abuzuri, s-au consumat cele mai mari crime. Acţiunea studenţilor reeducaţi şi trimişi de colonelul Zeller pentru verificarea sincerităţii adeziunii se înscrie în acest context.

„COLONIA DE MUNCA PENINSULA” cum era intitulat pompos acest lagăr de concentrare şi de muncă, pepiniera crimei împotriva fiinţei umane, cu nimic mai prejos de metodele lagărelor de exterminare din Rusia comunistă, a fost înfiinţată în toamna anului 1950. Pe un teren viran pe care nu creşteau decât scăieţi, şi unde înainte păşteau oile satului Valea-Neagră, pe malul lacului Siut-Ghiol, deţinuţi de drept comun şi „frontierişti” au ridicat primele barăci, după ce înainte s-au înconjurat ei înşişi cu trei rânduri de sârmă ghimpată.

Sub supravegherea trupelor de securitate înarmate până în dinţi, din diferitele închisori din ţară au început să sosească aici transporturile masive ale acelora care timp de trei ani urmau să lupte cu foamea, cu frigul, cu pământul ud dar mai ales cu răutatea comuniştilor pentru a face o simplă groapă în pământ lungă de câteva zeci de kilometri şi fără niciun alt rost decât acela de a îngropa câteva mii de trupuri istovite...

De la Piteşti a fost trimis un grup de aproximativ 300 studenţi. Toţi, evident, trecuţi prin reeducare şi toţi având pedepse mai mici de zece ani. La sosirea studenţilor colonia număra peste 3.500 de deţinuţi politici. Studenţii au fost încartiruiţi în barăcile 13 şi 14, fiecare baracă având capacitatea de cazare de 150 – 170 de persoane. Măsura izolării studenţilor, era pentru a-i feri de un contact care ar fi putut să le deterioreze „condiţia”, mai ales seara, după reîntoarcerea de la muncă, în interiorul barăcilor unde controlul administrativ era oarecum imposibil. O răspândire a studenţilor în diferite barăci ale lagărului ar fi slăbit nu numai temeinicia noilor convingeri ci şi capacitatea de şoc pe care se pare că comuniştii au mizat exagerat la început.

Condiţiile de trăire şi mişcare la canal erau cu totul diferite decât cele de la închisoarea Piteşti. Celulei ermetic închisă şi supravegheată de administraţie prin vizetă, aici îi corespundea baraca compusă din patru despărţituri cu câte patruzeci de paturi.

Ieşirea la lucru, dimineaţa, se făcea de pe platou. În grupuri mari, unde se amestecau toate brigăzile şi unde se putea discuta mai mult sau mai puţin deschis în raport cu stricteţea şi izolarea permanentă de la închisoare Deşi dispoziţiile administraţiei aveau un caracter categoric în ceea ce priveşte neamestecarea brigăzilor în timpul apelului, practic măsura era fără valoare pentru că nu se puteau controla eficient câteva mii de persoane ieşite din zeci de barăci, mai ales dimineaţa pe întuneric.

De asemenea, spiritul de solidaritate care exista pe vremea aceea la canal, între deţinuţi, cerea o măsură de prevedere serioasă, pentru a nu permite o contaminare imediată, un şoc invers, studenţii necunoscând nimic, dar absolut nimic din ceea ce se petrecea în alte închisori.

Pe lângă diferitele personalităţi influente care executau pedepse mai mici la canal, existau trei barăci speciale, numite A, B şi C unde fuseseră selecţionaţi legionarii consideraţi periculoşi pentru disciplina coloniei, care erau supuşi unui control şi unei supravegheri foarte riguroase şi care ar fi fost capabili să răstoarne (sic) brusc un nou asalt

masiv de reeducare pentru că solidaritatea lor era dată de exemplu; în plus baraca O, unde erau adunaţi toţi cei pedepsiţi în interior de către administraţie şi cunoscuţi sub numele de brigada pedepsiţilor, mai toţi refractari, nesupuşi, în permanent conflict cu birourile şi cu ofiţerii politici trimişi de Ministerul de Interne (pentru latura educativă în formă, pentru cea represivă în fond, pentru că ei erau cei care judecau şi sancţionau pe cei cu atitudine „banditească”).

În cele două barăci destinate studenţilor, în măsura posibilului, s-a încercat încă din prima seară să se păstreze climatul de teroare de la Piteşti.

A fost lăsat un timp oarecare pentru supravegherea primelor reacţii ale studenţilor... Şocul a fost suportat destul de bine, pentru experimentatori cel puţin. Studenţii nu s-au clintit de pe poziţia de supunere oarbă. Ofiţerii politici însărcinaţi cu aplicarea pe mai departe a planului stabilit la Bucureşti (sau, sigur, mai sus), au considerat oportună „utilizarea” capitalului acumulat.

În realitate deci, experienţa trecea în faza ei mai importantă, aceea a verificării metodei pe tărâm practic.

Prima misiune încredinţată studenţilor (şi nu tuturor ci numai celor care veneau cu recomandaţii de la Piteşti), a fost aceea a muncii de răspundere pe şantier. Studenţii au fost numiţi şefi de brigăzi, deci responsabili direct de productivitatea celor care le erau daţi sub stăpânire. Misiunea lor era pe de o parte de a mări cât mai mult randamentul, iar pe de alta de a face în aşa fel ca „bandiţii” să fie exterminaţi pe încetul încât să se stingă fără ca cineva să poată acuza direct de exterminare premeditată.

Mulţi dintre studenţi şi-au îndeplinit „misiunea” cu deosebit zel.

Dintre numele celor care nu vor fi lesne uitaţi dau pe câteva mai „reprezentative” BOGDĂNESCU... şeful tuturor studenţilor veniţi la canal şi prim-brigadier, LAITIN, fraţii GRAMA (dintre care unul se va spânzura în clipa în care norul descompunerii se va risipi), ENĂCHESCU, COJOCARU, CLIMESCU, STOICESCU, LUPAŞCU, MORĂRESCU, etc., etc.

Pe lângă „contribuţie” la realizarea canalului, studenţii fiind

obligaţi să continue şi opera de demascare asupra celorlalţi deţinuţi, s-a recurs la o metodă nouă care să dea rezultatele dorite dar care să verifice şi eficacitatea aplicării sistemului în condiţii şi cu posibilităţi diferite. Iată în linii mai mari la ce se rezuma metoda aceasta:

După numărătoarea de seară, când practic orice fel de circulaţie era strict interzisă în interiorul lagărului şi când gardienii se plimbau între barăci înarmaţi, persoana vizată era chemată discret afară din baraca în care locuia şi invitată să urmeze pe individul care o aştepta şi – are nu era decât un student trimis de la baraca treisprezece. De obicei, cel chemat era acoperit imediat cu o pătură pentru a nu şti unde este dus. Toate acestea se petreceau sub ochii gardienilor (care, evident, nu vedeau nimic). Singurii care aveau dreptul să circule printre barăci după ora stingerii erau studenţii însărcinaţi cu aducerea victimelor. Odată persoana respectivă adusă în baraca studenţilor, era supusă metodelor de schingiuire cunoscute. Aici însă nu se putea trece cu vederea un fapt: acela că cel chinuit urla. Dacă la Piteşti izolarea închisorii erau un remediu ideal, aici apropierea celorlalte barăci crea un mare inconvenient. Şi acest inconvenient a fost rezolvat prin aplicarea unei metode vechi destul de dragi primei poliţii politice ale regimului comunist în Rusia. Pentru acoperirea strigătelor celui torturat un grup de studenţi era permanent ocupat cu... gălăgia! Se cânta cu voce tare (pentru că în lagăr nu se puteau aduce maşini ale căror motoare să acopere zgomotul) dar acest cântec numai cântec nu putea fi numit (era şi el condiţionat)! Studenţii erau obligaţi să transforme melodiile în adevărate urlete de... bucurie, pentru a acoperi pe cele de durere ale chinuitului din baracă.

Dacă la început metoda a prins pentru că s-a contat pe surpriză, puţin mai târziu, deţinuţii au aflat de crimele care se petrec în barăcile studenţilor. Şi măsurile de precauţie au fost luate imediat. Prima a fost aceea că niciun deţinut nu părăsea baraca în care locuia după închidere, mai ales când era invitat de un alt deţinut. Întrucât administraţia se ferea să fie amestecată în acest lucru, gardienii nu interveneau atunci

când invitatul refuza să iasă din baracă. Fapt care obliga pe student să se întoarcă fără rezultat!

Reacţiune în masă imposibilă. Cazurile de demascări au fost destul de izolate deşi numărul nu trebuie neglijat. Execuţiile sumare erau un fapt destul de frecvent şi destul de simplu pentru motive adeseori inventate. Deţinuţii s-au ferit, la îndemnul celor mai bătrâni, să adopte o poziţie deschisă şi s-au mărginit la împiedicarea pe toate căile extinderii experienţei asupra întregii colonii.

Dacă unii dintre cei „invitaţi” au reacţionat puternic şi decis, alţii, şi în special bătrânii politicieni, au acceptat să meargă în barăcile care trebuiau să le fie apoi coşciug.

Iată două exemple numai: un ţăran din Dobrogea, dintr-o comună destul de aproape de chiar locul unde era construit lagărul, printr-un concurs de împrejurări a putut afla că este „planificat pentru demascare”. Pentru aceasta. În cea mai mare taină, şi-a pregătit un cuţitaş pe care-l păstra ascuns în interiorul pantalonului şi nu-l scotea niciodată din interiorul lagărului pentru a nu fi descoperit la percheziţiile care se făceau la intrare. În clipa în care într-adevăr un student a venit într-o seară şi l-a invitat să treacă în baraca treisprezece, ţăranul nu a spus niciun cuvânt ci s-a mulţumit să-i arate discret cuţitul. Argumentul a fost foarte convingător pentru student...

Destule au fost victimele demascărilor la Peninsula şi unele dintre ele au plătit chiar cu viaţa slăbiciunea de a se fi lăsat conduse în barăcile studenţilor. Una dintre acestea însă care a zguduit întreaga „colonie” şi care a cauzat poate un deznodământ prematur şi o oprire nedorită a demascărilor, a fost cazul doctorului SIMIONESCU.

Din noianul victimelor demascărilor, am ales cazul lui pentru că dovedeşte participarea directă a administraţiei la asasinat, la lumina zilei şi în prezenţa a sute de deţinuţi, martori.

Doctorul Simionescu este o personalitate destul de cunoscută atât în vechea lume politică românească cât mai ales în lumea medicală. Foarte bine pregătit profesional, a fost unul din cei mai buni chirurgi pe care i-a avut România

de dinainte de război. Nu a ocupat în scara oficialităţilor o poziţie deosebită. A fost mai ales un om al faptelor.

Arestat în anul 1949, a fost condamnat la şapte ani închisoare pentru vina de a fi „complotat împotriva ordinii sociale legale !!!" Deşi înainte militase în partidul cuzist, se pare că a fost arestat pentru că era în contact cu un grup de personalităţi politice ţărăniste. După condamnare a fost trimis spre ispăşirea pedepsei la Aiud, unde în anul 1951, în primăvară, am avut ocazia să stau în aceeaşi celulă cu dânsul câtăva vreme. La începutul lunii Martie a aceluiaşi an, este înglobat într-un mare lot de deţinuţi şi expediat în dubă la canal pentru a-şi continua pedeapsa muncind deşi vârsta nu-i mai permitea. Muncile în stil faraonic însă cereau cât mai multe braţe, şi ce era să facă partidul comunuist cu miile de deţinuţi care se stingeau în celule fără să producă nimic (într-un regim în care munca este singura condiţie de existenţă)? Înzestrat cu un fizic destul de robust doctorul nu s-a plâns nici măcar când am fost obligaţi să descărcăm vagoane de pământ ud sub crivăţ şi lapoviţă. După un scurt popas la lagărul Poarta Albă, a fost trimis mai departe la Peninsula, pe data de 5 Mai 1951.

Prezenţa lui în lagăr a fost imediat remarcată pentru că era singurul „ministru" ajuns până la ora aceea la canal.

Reeducatorii au dat imediat pe doctorul Simionescu pe mâna lui Bogdănescu. Cu greu putea fi uitat faptul că doctorul făcuse parte din acea generaţie care pusese în România piedică definitivă comunismului.

A fost chemat într-o seară în baraca studenţilor şi din seara aceea a şi început calvarul. La ce chinuri a fost supus în noaptea aceea nu am putut afla – doctorul nu a povestit nimănui. Urmele lăsate nu au putut fi şterse însă. În dimineaţa care a urmat, înainte de a pleca brigăzile la muncă, doctorul s-a prezentat la infirmerie cu trei coaste rupte. Întreg trupul era acoperit cu pete negre şi din loc în loc cu sânge închegat. De faţă, în afara personalului infirmeriei mai era şi directorul lagărului, locotenentul Georgescu. Directorul a asistat la vizita medicală fără să rostească un singur cuvânt. Indiferent de diagnosticul pe care doctorul îl

putea pune, înainte era necesar avizul directorului lagărului. Doctorul l-a întrebat pe Simionescu de cauza acestor leziuni numai de formă, pentru că, şi el ca şi ceilalţi din lagăr ştiau destul de bine cine şi cum le-a provocat. Simionescu a povestit scurt, fără prea multe detalii, că a fost dus în baraca 13 şi torturat de studenţi, fără să ştie de ce şi fără să i se ceară ceva deosebit. A intervenit directorul Georgescu şi iată ce a spus cel care prin lege era însărcinat să păzească legalitatea interiorul lagărului:

„Banditule, eşti victima propriilor tale convingeri! Te-au bătut cei cărora tu erai pus să le faci educaţie în calitate de ministru! Păcat că te-ai ales numai cu atât! Marş la lucru şi să nu te mai prind pe aici că-ţi rup şi picioarele!!” La care medicul lagărului nu a mai putui adăuga niciun fel de recomandaţie.

Din clipa aceea doctorul Simionescu a fost condamnnat oficial. Noapte de noapte în baraca studenţilor chinuit, zi de zi în brigada specială compusă numai din studenţi, supus la eforturi fizice dincolo de puterile lui, cu trupul secătuit de bătaie, cu coastele rupte. Şi când pe şantier nu putea să facă muncile la care era supus, studenţii îl băteau sub privirile absente ale paznicilor securişti. Vârsta i-ar fi permis să fie părintele oricăruia dintre studenţii care-l torturau. (Reflexele condiţionate la Piteşti lăsaseră un oblon de fier peste orice fel de reacţie de demnitate, peste orice sentiment uman. Cei care loveau nu făceau decât să mai împingă – pentru câtă vreme? – la carul dezumanizării la care au fost înhămaţi, după ce îşi mistuiseră în chin propria persoană, propriul suflet.)

Peste chinul oarecum comun tuturor celor care au trecut prin demascări, doctorului Simionescu i s-a mai aplicat încă unul şi mai sadic decât toate celelalte.

La canal era o situaţie puţin diferită şi pe planul contactului cu cei rămaşi acasă. Datorită lipsei permanente de alimente şi mai ales datorită principiului comunist că „duşmanii poporului nu trebuie să se hrănească, pe spinarea poporului”, hrana dată de direcţiunea lagărului era insuficientă, contribuţia fiecărui deţinut destinat muncii neavând desigur

mare valoare. Aşa că, nu din consideraţiuni de umanitarism, comuniştii au permis familiilor să aducă sau să trimită prin poştă alimente deţinuţilor dacă bineînţeles îndeplineau anumite condiţii şi în special dacă respectau norma la muncă (în felul acesta deţinuţii secătuiau şi bruma de alimente a familiilor).

De acest drept a beneficiat şi doctorul Simionescu (a scris acasă silit de cei care-l chinuiau, poate pentru a-i mări gama suferinţelor la care era supus). A şi fost vizitat de însăşi soţia lui. Cât timp a durat convorbirea la care asista şi un reprezentant al biroului politic doctorul a trebuit să mintă, spunând că este bine, că nu trebuie să-i ducă de grijă (el cel chinuit a trebuit să-şi încurajeze soţia... care nu-şi putea închipui că-l vede pentru ultima dată).

De la vorbitor doctorul a fost condus direct în baraca studenţilor. Aici a fost obligat să se vâre sub masa din cameră brigadierului în timp ce deasupra lui, Bogdănescu împreună cu comitetul de reeducare se înfruptau din ceea ce cu chinuri şi privaţiuni reuşise să-i aducă soţia de acasă.

„Destul, ai supt sudoarea poporului muncitor, banditule. Când tu benchetuiai, muncitorii erau împuşcaţi pentru că luptau pentru o bucată de pâine. Nu este aşa ministrule? De acum ţi-a venit şi ţie rândul să suferi pentru ca să plăteşti păcatele de altă dată”.

În loc de mâncare, doctorul primea bătaie şi batjocură. Supliciul a durat destul de mult timp până când disperarea să pună stăpânire pe sufletul lui ca să se hotărască să-şi curme firul vieţii. Dar nu a atentat cu mâna proprie asupra ceea ce îi fusese dat de Dumnezeu. A vrut să moară de mâna călăilor.

În plină zi, pe şantier, aşa istovit de nesomn şi bătaie, de muncă şi umilinţe nemăsurate, s-a încumetat spre linia de paznici în uniformă, încercând să treacă dincolo. Dar unde? În plină zi şi în mijlocul unei zone împânzite de ochi de pază. Oricare dintre ostaşii securişti, fără nici un efort deosebit, putea să îl apuce de mânecă şi să-l aducă din nou între ceilalţi. El abia mai putea merge. N-a alergat deci. Gestul era premeditat şi s-a consumat aşa cum prevăzuse el. Pentru că misiunea celor care păzeau în jur nu era de a salva vieţile

celor care cuprinşi de disperare ar fi încercat un gest necugetat. Misiunea lor era să lichideze cât mai mulţi, mai ales când li se oferea şi ocazia legală. Când doctorul a atins linia considerată primejdioasă, s-a auzit un răpăit scurt. Un securist a descărcat pistolul automat. Doctorul s-a prăbuşit nu departe de el, numai la câţiva metri. Soldatul nu a somat înainte de a trage pentru că nici nu era necesară somaţia. Nici cerută de altfel. Câţiva l-au adus în mijlocul brigăzii. Doctorul nu era mort. Rafala de pistol nu-i atinsese decât la picioare. Putea fi salvat. Dar n-a fost aşa. A fost împuşcât în mijlocul studenţilor, uluiţi şi ei de ceea ce vedeau pentru prima dată. Corpul a fost dus în colonie pentru ca bandiţii să vadă şi să ia aminte. Apoi îngropat în cimitirul de la Năvodari, printre alţi colegi de osândă, răpuşi de gloanţe, de foame şi chinuri; fără cruce, fără slujbă, fără lumânare, aşa cum e obiceiul la comunişti...

Şi culmea cinismului, ostaşul care a tras a fost recompensat cu bani, concediu şi avansare!

Moartea doctorului Simionescu nu a mai putut fi ascunsă cum a fost aceea a lui Paul Limberea, a lui Gafencu, Cantemir, Şerban şi a multor altora de la Piteşti. Nici administraţia de altfel, nu a luat vreo măsură pentru a o ascunde cum doreau ofiţerii politici. La canal circula multă lume. Contactul cu cei din închisoarea mare cum era numită ţara de către muncitorii de la canal era inevitabil pentru că o mulţime de tehnicieni şi ingineri se serveau fie de colegii lor din lagăr fie de braţele celor „fără calificare profesională” (avocaţi, preoţi, medici, elevi şi studenţi, etc.). Foarte mulţi aveau chiar printre cei din lagăr un frate, un părinte, o rudă, un coleg sau prieten, iar dacă nu aveau pe nimeni vedeau în cei deţinuţi pe fraţii lor, se vedeau pe ei înşişi. De aceea şi ajutorul lor al celor relativ liberi, a fost necondiţionat material şi moral, şi cu tot riscul care-l comporta. Pentru că nu au fost puţini cei care au terminat între sârme, alăturea de cei pe care i-au ajutat.

Unul dintre aceştia, direct sau printr-o scrisoare, a anunţat familia doctorului. Cineva a venit şi a cerut corpul. Altul se pare că a cerut audienţă la Ministerul de Interne pentru a i se

explica de ce a fost împuşcat. Nu se putea trece cu o explicaţie sumară, pentru că între timp destule amănunte au trecut dincolo de sârmă şi au ajuns la Bucureşti. Toate acestea au determinat oficialitatea să facă o anchetă. Nu au fost suficiente probabil rapoartele trimise de ofiţerii politici de la lagărul respectiv.

La puţin timp a sosit colonelul de securitate Cosmici împreună cu un coleg al său colonelul Crăciunaş. Şi au început să cerceteze! Superiorii veneau să ancheteze pe inferiori pentru executarea unui ordin sau a unui aspect dintr-o dispoziţie dată tocmai de ministerul în care ei purtau responsabilitatea experienţei!

Câteva persoane au fost chemate la biroul de anchetă şi cercetate destul de sumar, de cele mai multe ori pentru alte chestiuni. Apoi coloneii au plecat să raporteze mai departe.

La începutul lunii septembrie, sau la sfârşitul lui august, un grup de circa zece studenţi au fost ridicaţi de la canal şi duşi. Nimeni nu a ştiut unde. S-a aflat mai târziu că fuseseră duşi la Ministerul de Interne şi cercetaţi. (De la lagărele de muncă comuniste nu pleca nimeni decât fie pentru continuarea anchetei fie pentru transfer disciplinar în altă închisoare.)

Studenţii chemaţi „cu bagajul” au crezut că vor constitui excepţia aşteptată de mult, eliberarea înainte de termen pentru comportament conform cerinţelor comuniste. Mai ales ei care aveau şi promisiunea semioficială din „demascări”. Dar la poartă au fost puşi în lanţuri! (Atenţie de care nu se bucurau decât cei cape erau condamnaţi la mai mult de 15 ani sau erau prinşi după evadare. Dar studenţii erau convinşi prin ciomag că aşa ceva nu se va întâmpla, de aceea au plecat oarecum bucuroşi.)

Lanţurile acestea anunţau o schimbare pe care cei mai iniţiaţi în tainele logicii comuniste au putut-o prevedea.

Când se pregăteşte o schimbare, fie ea şi de importanţă minimă, elementele precursoare sunt simple – se schimbă responsabilii. Aceasta este o axiomă nedezminţită niciodată până acum în tactica comunistă şi porneşte dintr-un raţionament pe atât de fals cât inuman. Comunismul, ca ideologie este infailibil. Greşelile, dacă se întâmplă, spun

comuniştii – sunt datorite oportunismului sau incompetenţei celui care este chemat să aplice „linia partidului”.

Fiind aşa, cel care plăteşte, natural, este întotdeauna nu cel care ordonă ci cel care execută: indiferent dacă a executat orbeşte ordinul primit, indiferent dacă toată viaţa şi-a închinat-o partidului. Dacă timp de cincizeci de ani Molotov nu a putut să înveţe toate dedesubturile marxismului, cu atât mai puţin un neofit aventurier postbelic. Totdeauna, un act care iniţial a fost aplaudat şi considerat ca o victorie a partidului, în clipa în care nu mai convine noii conjuncturi va fi aruncat asupra celui care a avut ghinionul să-l execute. „Ţapul ispăşitor” a intrat atât de adânc în tradiţia comunismului încât a devenit o lege.

Acelaşi lucru se va petrece şi la Peninsula, imediat după ancheta celor doi colonei.

Semnul schimbării a fost... schimbarea directorului administrativ, Georgescu, poate cel mai puţin responsabil în realitate. În locul lui fu adus un alt director de închisoare, căpitanul LAZĂR, ofiţer de miliţie. Era renumit pentru teroarea impusă la închisoarea FIGĂRAŞ unde stăteau închişi poliţiştii acuzaţi de colaborare cu Antonescu, sau care făcuseră parte din brigăzile anticomuniste, practic cam toată Poliţia de Siguranţă a vechilor regimuri... democrate. Cum fiecare dintre directorii închisorilor avea un mijloc de pedepsire preferat, Lazăr îşi alesese... parul. Directorul Georgescu a fost trimis într-o altă muncă de mai puţină importanţă. Nu a fost pedepsit. Crimele care s-au consumat sub ochii lui erau folositoare partidului (cel puţin în perioada. aceea).

Şi la Peninsulă totul s-a schimbat ca prin farmec. Barăcile 13 şi 14 au fost desfiinţate, studenţii risipiţi prin toate celelalte. Brigăzile speciale care instauraseră teroarea necunoscută până atunci, au fost şi ele destrămate şi studenţii consideraţi ca cei mai reeducaţi au fost îndepărtaţi de la posturile de încredere pe care le avuseră. Dar schimbarea nu s-a limitat numai la aceasta. Lazăr a devenit şi el un altul. În locul criminalului de la Făgăraş, a apărut un om civilizat cu care se putea vorbi!! (Şi aceasta era enorm de

mult într-o închisoare comunistă.) A respins vagoane întregi de morcovi şi murături destinate hranei deţinuţilor sub pretext că nu se poate munci cu oameni prost hrăniţi. Condiţiile de higienă au devenit acceptabile, orele de muncă au fost limitate şi normele oarecum mai umane. În afară de cei veşnic dispuşi să citească mersul politicii internaţionale în gradul de „vâscozitate a ciorbei” nimeni nu a considerat schimbarea ca o nouă epocă. Pentru că ceea ce făcea Lazăr era consecinţa directă a unui ordin primit de la Bucureşti. În orice caz, făptul acesta trebuie menţionat pentru că constituie o excepţie unică. Niciun director înainte şi după el nu a avut o atitudine similară, pe de-a dreptul uimitoare.

Şi ca o ironie a sorţii, însăşi fiica lui, s-a îndrăgostit de un deţinut şi a făcut tot ce i-a stat în putinţă să influenţeze pe tatăl ei să se comporte uman, ea însăşi contribuind nu cu puţin şi adeseori peste ceea ce se putea considera ca permis, la sprijinirea bolnavilor sau la protejarea celor pedepsiţi.

Desfiinţarea brigăzilor de studenţi reeducaţi şi schimbarea directorului Georgoscu a dezlănţuit însă desfăşurarea experienţei la Piteşti pe cu totul alte coordonate ca până acum. S-ar putea – ca iniţiatorii experienţei să fi vrut să verifice pe „reeducaţi” şi în alte condiţii decât cele în care prezenţa în memorie a demascărilor era menţinută prin însăşi elementele „captate” şi ţinute sub imperiul reflexelor create de teroare. Oricum ceea ce se petrece de acum înainte printre studenţi merită o deosebită atenţie pentru că descoperă aspecte ale sufletului omenesc cu totul neprevăzute, sau cel puţin în sufletul acelora care timp de mai bine de doi ani au fost transformaţi în altceva decât oameni.

Scăpând de sub teroarea mediului propriu, din acel iad închis în care se coceau reciproc fără ca ei să-l fi dorit sau provocat voluntar şi văzând că însăşi administraţia rămâne indiferentă la comportarea nouă, că nu sprijină pe cei însărcinaţi cu continuarea păstrării mediului creat la Piteşti, ba dimpotrivă se uită la ei cu o semnificativă „lipsă de înţelegere”, studenţii încep să-şi modifice comportamentul. Atât faţă de colegii lor cât şi faţă de ceilalţi deţinuţi. Încetul

cu încetul, acolo unde înainte era imposibil numai gândul, a început un proces de examinare interioară, de analiză critică cum se spune în ţară, a început dezgroparea problemelor acoperite de cenuşa terorii. Timid la început, apoi din ce în ce mai îndrăzneţ şi în număr din ce în ce mai mare, studenţii au reînceput să privească prin propriii lor ochi, să folosească din nou ideea ca element de comparaţie şi analiză, să tragă concluzii logice fără să tresară sub teama de a fi suspectaţi că au gândit altfel decât cum le fusese ordonat.

Procesul a fost destul de lung şi mai ales destul de dureros. Era o reîntoarcere parcă din iad, dintr-o lume hidoasă, diformă, o reîntoarcere parcă din alte tărâmuri, trezirea dintr-un coşmar lung care lăsase semne materiale pe trup şi pe suflet. Păreau nişte orbi care încep să vadă şi se tem de lumină, o suspectează, o consideră ireală, imposibilă. Revenirea era dureroasă.

Dureroasă dar constantă. Ca un dig ros permanent de persistenţa apelor, îndoiala începea să se destrame. În locul ei, dragostea de viaţă, de cinste, de demnitate, se înfiripa pe încetul. Neomul de acum câtăva vreme se îmbrăca în haina nouă a omului de altă dată.

Diversitatea sufletească a determinat o scară foarte largă în ceea ce priveşte termenul timp în această revenire. Au fost unii care s-au regăsit aproape imediat. Cei care suferiseră mai puţin dar şi cei care erau predispuşi din născare la oscilări mai repezi. Alţii şi-au revenit foarte greu. A trebuit să treacă timp îndelungat, luni de-a rândul. Rănile lor erau mult prea adânci pentru ca să se vindece lesne. Structuri mai adânc conturate au cedat greu la demascări însă tot greu au putut să regăsească drumul de pe care au fost rătăciţi. Peste toate acestea a mai fost factorul împrejurărilor şi al anturajului în care au căzut studenţii, după spargerea brigăzilor 13 şi 14. La care s-a adăugat şi amestecul administraţiei, al ofiţerilor politici, al „turnătorilor” de meserie, cei care au adus servicii comuniştilor fără să fie forţaţi, uneori fără să fie nici solicitaţi. Aceştia vedeau în revenirea studenţilor un pericol pentru „cariera” lor personală deşi scăderea numărului informatorilor le dădea în mod

normal mai multă „valoare”. Un cerc întreg de atitudini care se interferau altfel decât într-o lume normală. Lumea lagărelor capătă sub imperiul teroarei şi incertitudinii dacă nu alte coordonate de existenţă, cel puţin o diferenţiere netă faţă d – cele normale.

Încetul cu încetul, viermele care rodea dinăuntru a fost ucis.

Peste rănile trecutului, ale căror cicatrice vor rămâne poate pentru totdeauna, a început să se aştearnă liniştea. Nu uitarea însă. Aceasta n-a venit şi nici nu va putea veni vreodată.

Comuniştii vor muta aplicarea „reeducării” pe alt teren, cu alte metode.

Copil bălai, Crăciun şi brad
s-au stins în altă zile.
Azi numai lacrimile cad,
pe-ngălbenite file...
Azi nu mai vine Moş Crăciun
cu barba-i jucăuşe.
ci doar tristeţile-mi, adun
să-mi plângă lângă uşă...

DEMONUL PERSISTĂ

În clipa în care se termina un capitol al experienţei, la Gherla, închisoare situată în Nordul ţării, pe malul râului Someş, demascările ajungeau un fel de culme a absurdului, poate negândită nici în momentele cele mai grele de la Piteşti.

Spre deosebire de ceea ce s-a încercat în celelalte închisori pomenite până acum şi despre care se poate spune că au fost, cu excepţia lagărului de la Canal, un fel de tatonări ale posibilităţilor pe loc, ceea ce s-a consumat în închisoarea Gherla era rezultatul unei pregătiri minuţioase, de a împinge tragedia şi a o extinde şi asupra altor categorii de deţinuţi.

Pentru aceasta, cam pe vremea când de la Piteşti s-a expediat faimosul memoriu al organizaţiei comuniste interioare, puţin mai târziu (fapt care confirmă că memoriul a fost luat în consideraţie), un grup important de studenţi reeducaţi erau trimişi de către Ministerul de Interne la Gherla. Printre ei se aflau unii care căpătaseră adevărată faimă. Aceştia constituiau un fel de avangardă însărcinată cu pregătirea terenului şi cu culegerea informaţiilor cu caracter general în ceea ce priveşte atmosfera şi orientarea deţinuţilor de acolo. Când s-a expediat la canal tot ceea ce s-a considerat ca bun de muncă, cu ultimul transport, a plecat şi Ţurcanu spre Gherla, luând cu el pe cei mai destoinici colaboratori din anturajul său imediat. Un fel de gardă

personală devotată prin destoinicia ciomagului.

Măsuri speciale fuseseră luate de direcţiunea politică a închisorii încă înainte de sosirea acestui grup.

Pentru continuarea demascărilor fusese evacuat întreg etajul trei al închisorii şi pus la dispoziţia lui Ţurcanu.

Toţi studenţii veniţi de la Piteşti au fost încarceraţi în celulele din acest etaj, ultimul din construcţia principală a închisorii.

Alături de închisoarea AIUD, cea din Gherla era a doua ca importanţă cât priveşte capacitatea de cazare şi supraveghere. Destinată înainte reeducării delincvenţilor minori, a fost adaptată altor necesităţi, determinate de conflictul între poporul român şi comunism şi dotată cu ateliere speciale în care condamnaţii, indiferent de pedeapsă şi de starea sănătăţii, erau supuşi unei munci de exterminare cu mult mai grea chiar decât cea de la canal. Munca era obligatorie.

Studenţii au fost lăsaţi o bună bucată de vreme în celule, izolaţi complet de restul închisorii. Apoi a început trierea lor, din nou, sub directa supraveghere a noului „însărcinat politic cu reeducarea”, locotenentul de securitate Avădanei şi repartizarea în ateliere, în toate grupele, cu misiuni precise.

Contactul între noii veniţi şi deţinuţii vechi s-a stabilit imediat, fără nici un fel de dificultate. Consemnele au fost respectate, cel puţin iniţial, cu atâta stricteţe încât nimeni nu a putut nici măcar bănui că în sufletul lor ei trăiau altfel de acum, mişcaţi de alte legi decât cele omeneşti. Primirea a fost cât se poate de firească, cu multă căldură, cu bucurie şi uşurare. Prezenţa corpului studenţesc printre muncitori a fost considerată ca o greşeală a comuniştilor!

Avertismentele n-au întârziat să apară!

Dincolo de teroare, acel mic sâmbure de uman ascuns sub crusta ce crescuse pe sufletul lor, n-a putut să nu se deschidă. Din sutele care sosiseră s-au găsit câţiva care să aibă curajul să dea semnalul de alarmă. Dar pe cât era pericolul de mare pentru ei, pe atât de mare a fost şi incapacitatea celor avertizaţi de a înţelege ceea ce li se spunea. Li se păreau acestea din domeniul mitului

anticomunist sau chiar din domeniul campaniei de defăimare pe care comuniştii o duceau de multă vreme împotriva studenţilor. Şi dacă un student a vorbit de rău despre colegii lui, de la cine altul decât de la un alt student cunoscut încă de afară, prieten de activitate şi credinţă, se putea informa cel avertizat? Un cerc fatal din care nimeni altul decât ofiţerul politic nu putea câştiga, pentru că prin studentul respectiv, care afişa ostentativ poziţia cunoscută de ceilalţi dar care era obligat să raporteze tot ceea ce credea că poate constitui o mică informaţie folositoare, tot ceea ce se petrecea în fabrică ajungea la urechile direcţiunii.

Zadarnică a fost deci încercarea nebună a acestora. Nici un muncitor nu putea crede ca adevărate monstruozităţile puse în spinarea studenţilor. Cu atât mai mult cu cât şi cei care au vorbit nu au avut nici timpul material şi nici posibilitatea contactului îndelungat pentru a demonstra clar ceea ce abia puteau să şoptească între două rânduri, la ieşirea din closet sau în drum spre percheziţia de la intrarea în celulă. Peste acestea mai era şi pericolul supravegherii reciproce, cea mai cruntă dintre metodele de menţinere a reflexelor condiţionate. Pentru că, dacă studenţii au avut curajul să vorbească muncitorilor în fabrică, nici prin gând nu le putea trece să discute între ei o posibilitate de modificare a atitudinii născute din reeducarea de la Piteşti. De aceea şi încercările de avertizare au fost făcute de unul singur! Dar aceasta nu a împiedicat pe Ţurcanu să afle imediat. Iată unul din puţinele şi cu adevărat nebuneştile cazuri despre care am aflat:

Printre studenţii sosiţi cu primele loturi şi scoşi la muncă în fabrică se afla şi unul originar din Ploieşti, RODAŞ. La ieşirea în atelier a întâlnit foşti prieteni de activitate, oameni în care avea încredere oarbă. Profitând de o mică clipă de libertate, a mărturisit unuia dintre ei toată drama Piteştiului, în cuvinte simple şi încercând să-l facă să priceapă cât mai repede. Nu avea prea mult timp. Prietenul l-a ascultat cu atenţie apoi surprins de cele auzite, a încercat să verifice autenticitatea întrebând... pe un alt student în care avea şi el aceeaşi încredere! Mai degrabă, cerea de la acesta infirmarea

spuselor pentru că de crezut nu putea crede! Şi într-adevăr, studentul l-a liniştit! „Rodaş este informatorul Securităţii şi cele spuse fac parte dintr-un program vast, pus la cale de comunişti pentru compromiterea studenţilor!” Muncitorul a plecat liniştit să se culce. I se luase o piatră grea de pe inimă. Studentul a plecat imediat să raporteze lui Ţurcanu. I se luase şi lui o piatră de pe inimă pentru că se pare că el era însărcinat să-l supravegheze pe Rodaş. Muncitorul a spus şi altor prieteni să se ferească de Rodaş. Dar acesta nu a mai avut prilejul să se ducă în atelier.

A doua zi, într-o celulă de la etajul trei a apărut Ţurcanu. A ordonat tuturor studenţilor să se întoarcă cu faţa la perete. Apoi a făcut pe cineva să intre în celulă. A ordonat din nou studenţilor să revină cu faţa spre uşă. Cineva stătea lângă el, dar nimeni nu putea şti cine este pentru că avea capul acoperit cu un sac. Când toţi s-au întors şi liniştea s-a lăsat din nou, a smuls sacul de pe capul celui adus. Nimeni nu a cunoscut pentru început cine era acesta. Pentru că în faţa lor era numai un chip desfigurat. Obrazul întreg era numai o rană tumefiată, vânătă. Pete mari de sânge acopereau întreg chipul prelungindu-se în jos peste haine. Omul se clătina pe picioare abia ţinându-se drept. Tremura din tot corpul ca apucat de friguri. O paloare cadaverică s-a lăsat pe chipul tuturor acelora care erau în celulă. În frica lor, zadarnic încercau să desluşească chipul şi motivul care a determinat desfigurarea lui.

„Rodaş a vorbit” a spus Ţurcanu. Şi toţi au înţeles. „Eu am urechi peste tot. Aviz tuturor celor care eventual se vor lăsa tentaţi să vorbească. Este primul caz. Altul nu va mai putea fi adus în faţa voastră pentru că nu va mai trăi. Asta ca să se ştie numai”. Scena a fost repetată în mai toate celulele de la etaj. După un asemenea spectacol se mai putea gândi cineva să destăinuiască?

Am observat de mai multe ori de-a lungul anilor de închisoare că suferinţa şi tortura altuia în faţa ta are un efect psihologic mult mai puternic decât însăşi propria tortură.

În urma unui chin fizic îndelungat se produce un fel de stare de analgezie care dacă nu eclipsează complet durerea

la lovituri, îi diminuează din intensitate. Dar întotdeauna, după ce cineva a trecut prin schingiuri, imaginea unui chinuit va produce o amplificare în minte, o exagerare fantastică cu efect pe de-a dreptul paralizant. Fenomenului i s-a dat şi un nume – „asistarea la spectacol” şi a fost întrebuinţat sistematic în anchete dar mai ales în demascările de la Piteşti. Cel care asistă este cuprins de o spaimă care face să îngheţe şi intestinele din el.

Este uşor de imaginat efectul care l-a avut apariţia lui Rodaş în faţa studenţilor de la Gherla.

Scăpată poate unica posibilitate de a se afla ce s-a petrecut cu studenţii, lucrurile începuseră să se desfăşoare după cum se prevăzuse. Studenţii manifestau ostentativ atitudinea anticomunistă provocatoare, obţineau informaţii pentru dosarele viitoarelor victime, apoi seara întocmeau rapoartele pentru comitet unde se făceau confruntările.

Aspectul studenţilor ieşiţi la muncă era din cele mai deplorabile. Teroarea, foamea şi regimul de izolare la care fuseseră supuşi luni de zile, făcuseră din ei un fel de fantome vii. Din dragoste sau din milă, mulţi muncitori au rupt din porţia lor sărăcăcioasă pentru a le veni în ajutor. Studentul primea, pentru că foamea era invincibilă. Dar odată astâmpărată, teroarea îi lua locul. Şi atunci raporta că a primit ajutor legionar de la cutare sau cutare bandit!

Încetul cu încetul dosarele au început să se formeze. Se căuta mai ales depistarea muncitorilor care aveau mai multă influenţă.

Demascările reîncepură. Pentru acest scop fusese reţinută camera 99 de la etajul trei. Situată spre Nord-Est, deci nu înspre oraş, cu ferestrele dând în curtea închisorii şi cu două uşi, camera 99 era cea mai potrivită. Din ea nu se puteau auzi urletele şi loviturile. Nu se învecina cu nicio altă celulă. Alături de camera 99 pe aripa interioară a închisorii şi tot în acelaşi etaj, au fost reţinute celulele mai mici 96, 97, 98, precum şi camera 101 de pe aripa din faţă. Celulele acestea, destul de mici, erau destinate cazurilor mai deosebite de rezistenţă. În aceste celule se vor petrece adevărate orgii de tortură, scene necunoscute nici măcar la Piteşti.

Pe vremea aceea director al închisorii Gherla era un căpitan de securitate numit GHEORGHIU. Caracteristică unică – cinismul. Se supăra când un nou venit spunea că este condamnat la cinci sau zece ani. Se bucura când auzea de 25: „Aici este universitatea Gherla”, spunea. „Când o vei absolvi dar eu nu cred să o absolveşti vreodată, o să fii un adevărat om. Până atunci însă eu sunt stăpânul tău”...

Ofiţer politic era locotenentul AVĂDANEI, moldovean de prin regiunea Botoşani, fost învăţător după spusele unora. Nemaipomenit de rău. Simţea un fel de satisfacţie să calce trupurile deţinuţilor în picioare, până la leşin. Gherla dovedeşte că bestialitatea dezlănţuită şi întreţinută de spaimă devine un fel de necesitate care nu se poate satisface şi creşte în raport direct cu aplicarea...

Dacă cele petrecute la canal nu ar fi repercutat probabil şi asupra închisorii Gherla, numărul celor morţi sau înnebuniţi în demascări nu s-ar fi calculat cu zecile...

Aici s-a bătut numai din dragul de a bate. Nu pentru a distruge o credinţă sau a o înlocui cu alta. Nu pentru a smulge secrete sau a desfigura sufletul. S-a bătut fără scop. Muncitori şi studenţi, elevi tineri, intelectuali sau analfabeţi au fost chinuiţi de-a valma; chiar când nu mai aveau nimic de spus, chiar când spuseseră mai mult decât făcuseră.

Din noianul atrocităţilor dau un prim caz: Căpitanul MAGIRESCU fusese trimis pe frontul rusesc de unde se întorsese fără un picior. A fost arestat şi condamnat în 1948 la Iaşi pentru activitate anticomunistă şi trimis la Gherla, unde lucra în fabrică. Apoi mutat în camera 99 a fost trecut prin demascări. Pentru a i se frânge rezistenţa a fost chinuit săptămâni. Şi când au crezut că prea s-au ocupat de el şi că trebuia să vorbească de acum, l-au bătut cu cozile de mătură peste cicatricea jumătăţii de picior. I s-a deschis gura dar şi rana.

Aici, la Gherla, cei în demascare au fost siliţi să-şi facă necesităţile fiziologice în gamelele în care primeau ciorba şi apoi prin bătăi, obligaţi să mănânce din propriile excremente. Nu pomenesc nume din respect pentru suferinţa lor.

Ţăranul BALL din regiunea Hunedoara a fost ţinut nopţi

întregi atârnat de subsuori, cu o raniţă plină cu pietre pe spate, cu picioarele la abia două degete de pardosea ca să nu poată să se sprijine. Şi pentru că povara se părea a fi cam mică, chinuitorii i se agăţau de spate. Şi de-ar fi singurul caz!...

Zeci şi zeci de încăpăţânaţi au fost obligaţi să lustruiască şamotul (un fel de material cauciucos cu care era acoperită pardoseala) deşi era o imposibilitate, frecând ore întregi cu cârpa uscată şi ducând în acelaşi timp câte doi, trei sau mai mulţi din comitet în spinare. Şi când sfărâmaţi de oboseală şi cu gâtlejul uscat de praful înghiţit se prăbuşeau, în loc de odihnă erau bătuţi!

Aici au fost obligaţi să se târască pe coate cu corpul întins perfect, fără să se folosească de genunchi, pe sub patul de lemn, de la un cap la celălalt, aşteptaţi la fiecare de către cei din comitet cu ciomege pentru a le indica întoarcerea. Ore întregi, dimineaţa sau după-masa, atunci când reeducatorii aveau chef. Numai cei care aveau fericirea să leşine în timpul marşului erau lăsaţi în pace.

Li se ordona să se vâre sub pat. Apoi dintr-odată, să se ridice drepţi în picioare, trecând cu capul printre scândurile patului, dărâmând totul, amestecându-li-se bruma de rufe rămase după ani de detenţie pentru ca apoi să li se ordone cu ciomagul refacerea patului într-o jumătate de minut, cu căpătâiul aranjat la aceeaşi înălţime.

Aici s-au făcut două serii de bătuşi, cu aceleaşi veşnice cozi de mătură, cei în demascare obligaţi să treacă printre rânduri cu spinarea frântă pentru a primi de la fiecare câte o lovitură şi pentru ca ajunşi la capăt, să li se ordone întoarcerea.

Aici s-a interzis complet folosirea W.C.-ului cu consecinţele descrise mai înainte.

Alături de schingiurea sadică se mai practica şi schingiuirea însoţită de glumă! Cel considerat mai bandit era obligat să se urce pe spinarea unuia mai puţin bandit şi de acolo să simuleze zborul... avionului. Cu repetarea până ia aterizarea perfectă sau ruperea coastei.

Nu mai era „experienţa” pură ci scopul Securităţii de a descoperi pe cei care scăpaseră din primele arestări. Pentru

aceasta era însărcinat locotenentul Avădanei. Sub îndrumarea lui directă declaraţiile erau selecţionate şi trimise la minister pentru a se proceda la arestările respective. Parte activă, au luat atât directorul Gheorghiu, cât şi medicul oficial al închisorii, doctorul Bărbosu. Se pare că nebunia inoculată educatorilor a fost contaminatoare şi n-au scăpat de ea nici elementele de legătură, adică ofiţerii politici ai închisorii. Aici, la Gherla, amestecul lor brutal a fost de mai multe ori direct, în plină celulă.

Nici declaraţiile care se făceau nu mai erau ca cele de la Piteşti. Acolo exista o limită poate peste care nu se trecea. Aici declaraţiile cerute au îmbrăcat forma demenţei. Nu era suficient adevărul.

Iar minciunile nu numai că nu erau refuzate ci dimpotrivă stimulate:

„Banditule, nu ai spus tot ce ştii... mai ai... mai spune...”

Atât de dulce ştiu să cad
şi-atât de greu mă-nalţ în sfere,
că rădăcina mea în cer e,
iar fructul meu se coace-n iad.

ÎNCERCĂRI DISPERATE

Ca la Piteşti, şi aici au fost deţinuţi care speculând o cât de mică posibilitate, o neatenţie abia perceptibilă sau o slăbire temporală a supravegherii, au început să se sinucidă, sau să atragă atenţia administraţiei despre cele ce se petreceau deşi nimeni nu credea că o măsură salutară putea veni din partea acelora care patronau, dirijau şi culegeau roadele experienţei. Erau acte de domeniul demenţei. Administraţie şi deţinuţi, cuprinşi parcă de o nebunie colectivă, se întreceau în a distruge tot ceea ce se mai putea chema om, într-o lume în care omul de mult devenise un simplu număr destinat exterminării prin foame şi chin.

Primul care a încercat să avertizeze administraţia a fost un muncitor macedonean dintr-un sat din Banat, condamnat la zece ani temniţă grea, mi se pare. În plină demascare, celula a fost vizitată de un director de la Ministerul de Interne. Cel venit în inspecţie se pare că era însuşi generalul Nicolschi, însărcinat cu Direcţia Generală a Anchetelor din toată ţara. Scena s-a petrecut cam în acelaşi fel cum se mai petrecuseră şi la Piteşti. Din grupul aliniat în poziţie de drepţi, pe când nimeni nu se aştepta, pentru că avertismentul fusese dat numai cu puţin înainte, muncitorul se desprinde şi cere să raporteze. Surprins, inspectorul respectiv îl lasă să vorbească.

În câteva cuvinte spuse grăbit, pentru a profita de răgazul acordat, E.O. povesteşte inspectorului ce a pătimit el şi ce pătimesc împreună cu el toţi cei din celulă. După care, pe un ton categoric, îi cere să ia toate măsurile cuvenite atât pentru încetarea schingiuirilor cât şi pentru pedepsirea celor

vinovaţi. Directorul Gheorghiu, care asistat la la scenă şi-a simulat atât de perfect surprinderea încât înşişi cei chinuiţi puteau să creadă că nu ştie nimic. I-a spus inspectorului că nu a auzit despre aceste schingiuiri, că lui nu i s-a raportat niciodată nimic, că va cerceta să vadă ce este adevărat şi că va lua măsurile cuvenite pentru îndreptare dacă va constata că cele spuse sunt adevărate măcar în parte. Inspectorul a promis că se va ocupa şi el personal şi că va pedepsi pe vinovaţi. Vânătăile de pe trupul celui care raportase şi de pe chipurile celorlalţi nu erau probe pentru că nimeni nu s-a uitat la ele. Cortegiul de stele a părăsit camera iar directorul nu a uitat să privească semnificativ înapoi...

Anchetă nu s-a făcut şi nici măsuri n-au luat. Măsurile le-a luat în schimb Ţurcanu: au constat în smulgerea unghiilor de la picioare cu cleştele (de unde l-au găsit când în celule nu era permis nici măcar acul fără consimţământul comitetului sau gardianului?) într-una din celulele mici în care E.O. a fost izolat după raport. Când l-am întâlnit în 1954, se hrănea cu cartofi şi cu pâine pentru că din celulă a ieşit cu ficatul distrus pentru totdeauna.

Dacă administraţia nu lua măsuri pentru încetare, au fost deţinuţi care au încercat să iasă din demascări fără să se compromită, alegând soluţia supremă: sinuciderea. Ţăranul P. din regiunea Constanţei, arestat şi condamnat la 15 ani închisoare, fu adus la Gherla în vara anului 1951 şi trecut în camera 99 la puţin timp după aceea. Pentru că opunea o rezistenţă considerată contaminatoare, fu izolat într-o celulă mică şi supus demascării de unul singur sub permanentă supraveghere. Dar s-a întâmplat să rămână singur pentru câteva clipe şi i-a fost de ajuns să smulgă o bucată de geam şi să-şi taie venele de la gât, ciopârţindu-se amar. A fost găsit lungit pe jos, într-o băltoacă de sânge. Reeducatorii s-au speriat pierzându-şi cumpătul, au cerut ajutorul administraţiei. A sosit directorul Gheorghiu, cu ofiţerul politic şi cu medicul oficial al închisorii care intervenind i-a putut opri hemoragia. La întrebările ofiţerilor, P. a răspuns că a încercat să se sinucidă pentru că nu mai putea suporta chinul la care era supus de mult timp de către deţinuţi ca el, fără

niciun motiv. Directorul i-a spus că de acum înainte nu i se va mai întâmpla nimic, că cei care l-au schingiuit o să fie pedepsiţi de el aspru, dar să promită că nu va mai încerca să se omoare. P. a promis şi directorul a plecat, ca în urma lui să intre în celulă Ţurcanu împreună cu ceilalţi. Din clipa aceea P. nu a mai fost părăsit până când nu a fost adus în starea de a nu mai avea curajul să se sinucidă. Capitulase.

Un al doilea ţăran, acesta din Câmpu-Lung-ul Moldovei, a căutat o altă modalitate de a se sinucide, crezând că el nu va da greş. Pentru a-şi scrie declaraţiile în demascare, i se dăduse o placă de săpun şi un ac, după cum e obiceiul. A rupt acul şi l-a înghiţit, în speranţa că va scăpa de chinuri. Dar nu a fost să fie după cum a dorit el. Acul s-a oprit probabil undeva într-un ţesut mărginaş, şi nu i s-a întâmplat nimic.

La ora când i s-a cerut să depună declaraţia scrisă şi, natural, şi acul încredinţat, nu a avut decât plăcuţa de săpun! A spus că a pierdut acul. A fost chinuit şi obligat să-l găsească. Dar cum? Până la urmă a trebuit să mărturisească că l-a înghiţit! Pe lângă torturi, a fost obligat să-şi facă nevoile în gamelă timp de trei sau patru zile şi să controleze conţinutul pentru a vedea dacă nu cumva bucăţile de ac au putut fi eliminate. N-a găsit nimic. Iar consecinţa imediată a fost distrugerea ficatului în bătaie, fapt care l-a dus mai târziu la o operaţie complicată şi care l-a obligat pentru restul vieţii să se hrănească numai cu pâine prăjită şi cu cartofi copţi. Când l-am cunoscut în 1953, încă în fabrică, lucra pe coridor la distribuirea pâinii şi i se acordase de către administraţie favoarea de a-şi coace o mână de cartofi la bucătăria închisorii. Cine ştie dacă azi mai trăieşte. Ar fi cu adevărat o minune.

Izolarea de la Gherla nu putea atinge nici pe departe pe cea de la Piteşti. Pentru că dedesubtul etajului unde se petreceau demascărilese afla restul deţinuţilor care lucrau în fabrică. Pe pasarelele restului închisorii, spre deosebire de aceea de la etajul trei, era un permanent du-te-vino. Unii dintre muncitori simţiseră că acolo se petrece ceva neobişnuit. Iar într-o bună zi câţiva dintre ei au şi asistat la o scenă unică.

De la camera 99, care se găsea în colţ, a ţâşnit un om plin de sânge pe faţă, a parcurs coridorul în fugă şi s-a aruncat pe scări în jos, ţipând cât îl ţinea gura că este – asasinat de alţi deţinuţi. Încerca să ajungă la administraţie ca să raporteze! Pe urmele lui, tot de la camera 99 au alergat câţiva studenţi O.D.C.C.-işti, l-au prins şi l-au adus din nou în celulă. Studentul, pentru că era un student cel care urlase, se cheamă Bubi Roman; era de la Politehnica din Timişoara, unul din cei mai convinşi în lupta anticomunistă. Pentru a linişti rumoarea care s-a creat între muncitori, cei care băteau la 99 au lansat zvonul că Roman înnebunise şi că suferea de mania persecuţiei. Şi pentru a da şi mai mare greutate zvonului, timp de câteva zile în şir, a fost scos din celulă şi dus la infirmeria comună, unde doctorul Bărbosu îi administra injecţii calmante, în realitate simplu ser fiziologic. Din clipa aceea, măsurile de supraveghere au fost straşnic întărite: nu se mai lăsa uşa deschisă pentru niciun motiv şi niciunul din deţinuţii în demascări nu era slăbit din ochi. La care se adăuga şi suplimentul de bătaie pentru orice semn care putea fi interpretat drept tentativă de „sabotare a demascărilor”.

Pentru orice fel de abatere se găseau metode de pedepsire, unele mai grozave decât altele. Doi studenţi care trecuseră prin demascări încă de la Piteşti, fuseseră chemaţi la un supliment de anchetă de către Ministerul de Interne la Bucureşti: Popescu şi Andreescu. Au stat în celulele palatului de pe Calea Victoriei câteva luni. De acolo, pentru că Piteştiul fusese evacuat, şi probabil şi dintr-o scăpare a ofiţerului însărcinat cu transportarea lor, au fost aduşi la Jilava şi băgaţi cu alţi deţinuţi, unde au rămas mai mult timp. Climatul cald din celule şi încrederea care domnea între deţinuţi a făcut ca teama din ei să se topească, şi se pare că au povestit la câţiva despre cele ce se petrecuseră mai înainte la Piteşti, evident, fără prea multe amănunte. Fapt ciudat, în clipa în care au ajuns la Gherla, deja comitetul O.D.C.C. cunoştea tot ce au povestit ei la Jilava. Prin informatorii ei, administraţia aflase şi transmisese ministerului, care la rândul lui avertizase pe Ţurcanu. A fost suficient ca să fie consideraţi

„oportunişti” („oportunişti” însemna că s-au arătat convinşi la Piteşti, dar că, în realitate rămăseseră tot „bandiţi”), şi să fie trecuţi din nou prin toată filiera descompunerii, alături de alţii care treceau pentru prima dată prin demascare.

„Asistarea la spectacol” a fost întrebuinţată ca şi la Piteşti dar pe o scară cu mult mai mare. Cel mai mic semn de îndoială sau de abatere, era sancţionat imediat, cu aducerea în camera 99. Sentimentul trăit la aceste „asistări” mi-a fost rezumat foarte plastic de unul dintre zecile de studenţi cu care am stat de vorbă: „Privind schingiuirile celorlalţi, aveam impresia că sunt aşezat legat pe un butoi cu pulbere şi că un nebun necontrolat se învârte permanent în jurul butoiului cu o lumânare aprinsă. Aşteptam din clipă în clipă ca flacăra să atingă praful şi odată cu butoiul să sar şi eu în aer. Pentru aceasta nu era nevoie de mare lucru. Ajungea ca unul dintre reeducatori să considere că pedeapsa dată era prea mică în raport cu vina bănuită. Trecerea din poziţia de „spectator” la cea de „actor” era imediată.

După felul în care se desfăşurau demascările, se credea, şi pe bună dreptate, că în mai puţin de jumătate de an nu va rămâne niciun deţinut netrecut prin noua şcoală. Dacă în primele săptămâni numărul celor „selecţionaţi” era aproximativ „zece de repriză”, încetul cu încetul s-a dublat şi tendinţa era de a face tot ce este posibil ca întreaga operă să se termine până la primăvara noului an. Această grabă a contribuit şi ea în felul ei la înăsprirea nemaipomenită a metodelor. Iată bunăoară o scenă povestită de un elev care a trecut printre ultimii pe la camera 99. Făcea parte dintr-un lot de tineri arestaţi şi condamnaţi cu puţin înainte de desfiinţarea „Centrului de reeducare Piteşti” şi ca prin miracol, printre puţinii de asemenea care a trecut prin Piteşti şi nu a fost supus reeducării. Pentru acest motiv de altfel nu a fost trimis la canal. Redau cuvintele lui:

„Odată sosiţi la Gherla (plecaseră de la Piteşti cu ultimul transport) am fost cazaţi într-o celulă de la etajul trei, destul de mare. Printre noi, au venit mai mulţi studenţi mai în vârstă. Au reuşit foarte repede să intre în intimitatea noastră şi să cunoască în scurt timp pe fiecare dintre noi, sub toate

aspectele. Era de altfel parcă o necesitate şi a noastră de a solicita concursul lor, în domeniul diferitelor probleme care se puneau şi cărora noi nu le puteam răspunde. Fiecare dintre noi şi-a găsit astfel un confident, un îndrumător, un prieten. Nici unul nu a observat că întreaga lor grijă se concentra spre două puncte: activitatea noastră anticomunistă şi atitudinea noastră faţă de administraţia închisorii, în special faţă de ofiţerii politici.

„Pe la începutul lunii septembrie am fost mutaţi în camera 99. Aici am întâlnit alţi studenţi care ne-au primit cu aceeaşi căldură ca şi cei din camera precedentă”.

„Ziua ne era organizată după un program care în limita regulamentului închisorii, a fost respectat riguros. Era faza de încadrare pe care noi nu o bănuiam că se va solda cu o catastrofă. Ziua începea cu rugăciunea spusă în genunchi. Apoi venea educaţia naţional-creştină care cuprindea un timp destul de lung. După-masa era rezervată unor preocupări mai libere. Studiul limbilor străine în grupuri, după dorinţa fiecăruia, apoi conferinţe cu subiecte variate care aveau ca scop lărgirea cunoştinţelor generale. Seara, erau momentele cele mai plăcute. De obicei, unul care avea darul povestirii ne reda o operă a unui scriitor român sau străin. Toţi eram aşezaţi roată în jurul lui şi o atmosferă caldă, de familie, făcea să uităm în ce infern eram cufundaţi cu toţii. Nu era neglijată nici poezia patriotică, nici chiar cântecul deşi era interzis cu stricteţe, mai ales cel patriotic. Ziua se încheia tot cu rugăciunea spusă în genunchi...”

„Cine ar fi putut crede că cei ce se rugau aproape cu transfigurare erau nişte sperjuri? Sau poate în acele momente, profitând de situaţie se rugau şi ei cu adevărat...”

„Aşa s-au scurs mai bine de două săptămâni. În cameră domnea o armonie perfectă, o atmosferă, că nu de puţine ori parcă simţeam o satisfacţie că prin arestarea mea, am putut gusta, din asemenea momente! Prietenia înflorea ca un mugure în primăvară. Nimeni nu ar fi bănuit nici în ruptul capului” că gerul îl pândea de foarte aproape.

„Şeful camerei era un student din Iaşi, Popa Alexandru. Nu prea strălucit în raport cu alţii dar foarte activ. În cameră era

şi Ţurcanu. El însă nu lua parte decât cu foarte multă discreţie. Mai că trecea neobservat. Doar din când în când, se retrăgea împreună cu Popa şi cu încă doi sau trei şi discutau cu voce scăzută într-un colţ. Pentru că erau cu toţii din Iaşi şi prieteni, nimeni nu bănuia ceva necurat în aceste consfătuiri misterioase”.

„Şi deodată s-a surpat cerul. Într-o seară, după închiderea obişnuită şi după ce zăvorul a fost pus pe dinafară, pe când ne pregăteam pentru programai obişnuit. Ţurcanu abandonând sistemul întrebuinţat la Piteşti (şedinţa de „lămurire”) a dat ordin ca toată lumea, cu excepţia celor care venisem ultimii, să se aşeze pe două rânduri lăsând la mijloc un coridor nu prea larg. Toţi erau fie cu un ciomag în mâini fie eu o coadă de mătură, fie cu o curea, etc. Întorcându-se spre noi ne-a dat ordin să trecem prin culoarul format. Am crezut că este o glumă făcută cu intenţia de a ne mai distra puţin. Dar în câteva secunde camera răsună de urletele noastre şi de înjurăturile celor care loveau. Eram din întâmplare tocmai în coada şirului. M-am oprit uluit şi uitând că trebuie să trec şi eu pe unde treceau prietenii mei, m-am aşezat în capătul unuia din şirurile care băteau, lângă unul din cei vechi şi am început să urlu îngrozitor, fără să ştiu ce fac, literalmente înnebunit de spectacolul care mi se desfăşura în faţa ochilor. Gesticulam cu mâinile deasupra capului, ca un dement apucat de criză. Dar cel care era alăturea de mine m-a recunoscut că sunt dintre cei care trebuiau să treacă pe sub ciomege şi, apucându-mă de gât, m-a îmbrâncit în coridorul de trupuri. Aşa am intrat în demascări. Cum am ieşit, ai putut constata singur atunci când m-ai cunoscut. Şi de atunci a trecut multă vreme şi eu am reuşit oarecum să văd mai lucid. Pentru faptul de a mă fi sustras primului ordin, chiar în seara aceea am primit primul supliment de demascare”.

L-am întrebat: „Cum a reacţionat grupul bătut, pentru că tot trebuie că a făcut ceva?”

„N-aş putea să spun că cineva a încercat să se apere. Totul s-a petrecut atât de fulgerător! De altfel totul era inutil. Iar dacă a fost vreo reacţie spontană, nu a putut dura mult. E adevărat că mai mulţi dintre cei care băteau s-au ales cu